

Universitetet i Bergen

Institutt for litterære, lingvistiske og estetiske studier

NOLISP350

Mastergradsoppgave i nordisk språk og litteratur

Våren 2019

«Sopere prater bare homoprat!»

*Begrepsanalyse av skeiv terminologi i tidsskriftene Løvetann
(1977-2003) og Blikk (2016)*

Eirin Rustli

Forord

Det er med blandete følelser at jeg nå leverer inn masteroppgaven min. Det har vært en utrolig lærerik, spennende og krevende tid. Det å ha kommet i mål etter alle disse månedene føles litt utrolig, men selvsagt også veldig godt.

Takk til Torodd Kinn, min gode og tålmodige veileder. Dette har vært en *skeiv* prosess, men jeg vil hevde at det også ble litt *rett* til slutt! Takk for at du alltid er tilgjengelig, og for alle nødvendige, givende og morsomme veiledninger. Det har vært helt uvurderlig.

Takk til Skeivt arkiv ved Universitetsbiblioteket i Bergen. Uten dere, deres kunnskap, komplette samling av *Løvetann* samt gode råd og tips, ville ikke dette gått. Takk for all hjelp med tilrettelegging av materialet og for at dere alltid er imøtekommende og hjelpsomme.

Takk til gjengen på lesesalen (og spesielt takk til Ane). Takk for alle fine pauser, innholdsrike samtaler, spøk og alvor og felles prokrastinering. Takk for all forståelse og deling av frustrasjoner og gleder. Dere har gjort dette året mye mer levelig. Tenk, vi kom i mål til slutt!

Tusen takk til Embla Aae, for korrekturlesing av hele oppgaven. Det setter jeg veldig stor pris på.

Eirin Rustli

Bergen, 15. mai 2019

Tabeller og vedlegg

Tabeller:

Tabell 1: Oversikt over primærmaterialet fra Løvetann

Tabell 2: Oversikt over primærmaterialet fra Blikk

Tabell 3: Oversikt over de mest sentrale funnene for de største termene

Vedlegg:

Tabell med antall forekomster av termer fordelt på tekster i primærmaterialet

Jan Olav Gatland

Ei historie om namn

Vi som tenner på
vårt eige kjønn
hos ein annan.
Vi som leikar best
i elskov
med ein av same slaget.
Kven er vi?

Historia fortel det
på sin måte:
uranisme,
homogen kjærleik,
det mellomliggjande kjønn,
det tredje kjønn,
det unemnelege!

Homoseksuell,
skreiv i attensekstini
ungararen Benkert/Kertbeny.
Litt for vitskapleg & presist,
ingen skandaleprega undertonar
som til dømes

dekadent & depravert
degenerert & debauchert
kontrær & pervertert
androgyn & hermafroditt
misogyn & transvestitt
pederast & sodomit,
monoman & hysterisk
ekshibisjonist & patologisk
avvikar, sekterisk & asosial
annleis, abnorm & unormal
maskulin, flat & mannisk
tvilsom, tribade & sapfisk
tante, skrulle & feminin
skitne sopar & jævla svin.

Sa nokon unaturleg & pervers?
Vi kan godt laga fleire vers!

Skjemmer ikkje namnet
ingen?
Ein etikett er ein etikett
er ein etikett.
Med noko bak —
alltid eit menneske bak
merkelappen.

Er mange namn
eit kjært barn?
Det burde halda
med eitt,
meinte i nittenfemti
frilyndte Fogedgaard:

frå gresk *homo*
(av same slag, einsarta)
og *fil*
(som elsker, er venn av)
får vi HOMOFIL.
Det er det vi er!

Fra *Løvetann* nummer 1 1986, side 19

Innhold

Forord.....	ii
Tabeller og vedlegg.....	iii
Ei historie om navn	iv
1 Innledning.....	1
1.1 Introduksjon av tema	1
1.2 Problemstilling og forskningsspørsmål	3
1.3 Bakgrunn for bruken av TERM.....	3
1.4 SKEIV	4
1.5 Kategoriseringer av skeive	5
2 Teori	7
2.1 Kategorisering	8
2.2 Skeiv teori.....	9
2.3 Michel Foucault.....	10
2.4 Essensialismen og konstruktivismen	11
2.5 Termer og språk.....	13
2.6 Reappropriering	14
3 Materiale.....	16
3.1 <i>Løvetann</i> og <i>Blikk</i>	16
3.2 Primærmaterialet	18
3.3 Sekundærmaterialet	19
3.4 Termutvalg	19
3.5 Oversikt over primærmaterialet.....	21
3.6 Termliste.....	22
4 Metode.....	31
4.1 Innsamling av materiale	31
4.2 Analyse.....	32
4.3 Korpussøk.....	33
4.4 Leksem og ordform	33
5 Analyse.....	35
5.1 Innledning.....	35
5.2 Forståelser av kategorisering og bårer i <i>Løvetann</i>	37
5.3 HOMOSEKSUELL og HOMOFIL	39
5.3.1 HOMOFIL i primærmaterialet fra <i>Løvetann</i>	40
5.3.2 HOMOFIL i primærmaterialet fra <i>Blikk</i>	42
5.3.3 HOMOSEKSUELL i primærmaterialet fra <i>Løvetann</i>	42

5.3.4 HOMO som selvstendig term og som ordelement i orddanninger.....	45
5.3.5 HOMSE.....	46
5.3.6 HOMSEJENTE.....	47
5.3.7 Forståelsen av HOMOFIL og HOMOSEKSUELL i <i>Løvetann</i>	48
5.4 SKEIV.....	50
5.4.1 SKEIV i primærmaterialet fra <i>Blikk</i>	51
5.4.2 SKEIV i sekundærmaterialet fra <i>Løvetann</i>	52
5.5 BIFIL og BISEKSUELL.....	56
5.5.1 BIFIL og BISEKSUELL i primærmaterialet fra <i>Løvetann</i>	57
5.5.2 BIFIL og BISEKSUELL i primærmaterialet fra <i>Blikk</i>	58
5.5.3 BIFIL og BISEKSUELL i sekundærmaterialet fra <i>Løvetann</i>	59
5.6 LESBISK.....	61
5.6.1 LESBISK i primærmaterialet fra <i>Løvetann</i>	62
5.6.2 LESBISK i primærmaterialet fra <i>Blikk</i>	64
5.6.3 Holdninger til LESBISK.....	64
5.6.4 LESBE.....	65
5.6.5 Lesbiske definisjoner.....	67
5.6.6 Andre termer for homofile kvinner.....	69
5.6.7 LESBISK som synliggjøringsprosjekt.....	72
5.7 TRANS.....	73
5.7.1 TRANS i primærmaterialet fra <i>Løvetann</i>	73
5.7.2 TRANS i primærmaterialet fra <i>Blikk</i>	74
5.7.3 <i>Trans</i> -termer i sekundærmaterialet fra <i>Løvetann</i>	75
5.8 LGBT og LHBT.....	77
5.8.1 LGBT og LHBT i tekst L17 og B1.....	78
5.9 SOPER.....	80
5.9.1 SOPER i primærmaterialet.....	80
5.9.2 SOPER i sekundærmaterialet fra <i>Løvetann</i>	81
5.10 SKRULLE.....	83
5.11 «Homofile og lesbiske» og tilsvarende uttrykk.....	84
5.11.1 <i>Homser</i> og <i>lesber</i>	87
5.12 Metonymisk bruk av adjektiv.....	88
5.13 Orddanninger og kreativitet.....	90
5.14 Termer på andre språk.....	91
5.14.1 Engelske termer fra primærmaterialet.....	91
5.14.2 Skeive termer i Skandinavia.....	92

5.15 Reappropriasjon.....	93
5.16 Avslutning på analysen	93
6 Oppsummerende konklusjon.....	94
6.1 Oppsummering	94
6.2 Konklusjon	98
6.2.1 Endring over tid i tidsskriftene.....	98
6.2.2 Samfunnsendringer.....	99
Referanseliste	101
Vedlegg	108
Sammendrag.....	111

1 Innledning

1.1 Introduksjon av tema

Det har siden middelalderen, om ikke lenger, eksistert ord som viser til mennesker som bryter med gjeldende normer for kjønn og seksualitet. Tidligere var det gjerne seksuelle handlinger det ble satt ord på, men på 1800-tallet skjedde det en endring. Det som før bare hadde vært forstått som seksuelle handlinger, ble da til bestemte mennesketyper, og det var nå menneskene som utførte handlingene, som ble stemplet, i stedet for handlingene i seg selv. Som vi skal se, finnes det i nyere tid en rekke ord som blir brukt for å vise til mennesker som ikke følger samfunnets tradisjonelle oppfatning om hvordan kjønn og seksualitet skal arte seg. Siden 1970-tallet har samfunnet endret seg til det bedre på mange ulike områder når det gjelder skeive personers liv og rettigheter, og dette speiler seg også i språket og hvordan termer brukes. Men hvordan ser egentlig disse språkendringene ut?

I dagens samfunn i 2019 er det ikke mangel på termer for mennesker som bryter med normene for kjønn og seksualitet. Det finnes ord for de fleste varianter av kjønn og seksualitet, og termer som skal treffe så nøyaktig som mulig på alle de forskjellige seksuelle identitetene. Mennesker har alltid vært glade i å kategorisere ting, og mange finner støtte i å sette merkelapper på seg selv og andre, for slik å kunne forstå seg selv og verden bedre. Dette skaper gruppetilhørighet, slik at personer som føler seg annerledes på en eller annen måte, kan bli mer trygge på seg selv og vite at de ikke er alene om å være slik de er. I dag finnes det mange termer å velge mellom for menneskene langs det brede spekteret som tidligere ble kalt seksuelle avvik. En kan være veldig mye mer enn bare *homofil*, *lesbisk* og *heteroseksuell*. Her er et lite utvalg av alle termene som finnes for mennesker som bryter med normene for kjønn og seksualitet: *androseksuell*, *aromantisk*, *aseksuell*, *biseksuell*, *demiseksuell*, *genderfluid*, *monoseksuell*, *panseksuell*, *polyseksuell*, *queer*, *skeiv* og *transseksuell*. De færreste har nok hørt om alle disse variantene, men de fleste av oss kjenner sikkert til noen. Det finnes mennesker som identifiserer seg med den samme termen gjennom hele livet, mens andre vil oppleve at dette er noe som endrer seg over tid. Hvilke termer som passer til hver enkelt, er det til syvende og sist bare en selv som kan bestemme, om en ønsker å bruke kategoriseringer til å beskrive sin seksuelle identitet i det hele tatt. En kommer uansett ikke unna at slike

termer blir kastet rundt og brukt om folk rett som det er, både i positiv og negativ mening. Vi lever i et samfunn som på mange måter er bygd på kategoriseringer.

Språket og termbruken om skeive varierer etter hvem det er som prater eller skriver om gruppen. Om det er en person som selv ikke er inkludert i den skeive gruppen hen prater om, vil språket og ordvalget nokså sikkert være annerledes enn om en skeiv person selv prater om sin egen gruppe. Hos personen utenfor gruppen vil det sannsynligvis komme fram en holdning som tilsier at det er forskjell på «dem» og «oss», mens det hos personen fra gruppen selv ikke vil oppstå en slik distinksjon ettersom vedkommende selv er inkludert i gruppen som er tema for samtalen. Termbruken som disse to personene fra forskjellige grupper bruker, vil altså sannsynligvis skille seg fra hverandre. Kanskje vil de samme termene brukes, men på ulike måter, og kanskje vil det være helt ulike termer som blir valgt. I denne oppgaven er det språket om skeive, brukt av skeive selv, som er grunnlaget for analysen. Hvordan ikke-skeive prater om skeive, vil ikke bli diskutert i noen særlig grad. Det vil derimot noen få ganger bli vist til hvor frekvente skeive termer er i ikke-skeive medier i ulike tidsrom, samt i hvilke tekster jeg har funnet de første beleggene på enkelte skeive termer, og disse finnes da stort sett i ikke-skeive tekster.

Jeg mener det er viktig og interessant å forske på termbruk om skeive fordi det sier mye om menneskene i et samfunn ideologisk, om hvordan de tenker og forstår seg selv og andre. Termbruk om skeive mennesker, i likhet med veldig mange andre grupper i samfunnet, endrer seg over tid, og dette kan fortelle om hvilke holdninger som råder og hvor aksepterte gruppene er i samfunnet til enhver tid. Termbruk kan skape et skille mellom «oss» og «dem», men det kan samtidig bidra til samhold og bedre forståelse av seg selv. Forskning på språkbruken om skeive mennesker vil altså kunne gi et historisk blikk på hvordan situasjonen for menneskene i denne gruppen har vært til ulike tider, og det er det som er bakgrunnen og motivasjonen for dette prosjektet.

1.2 Problemstilling og forskningsspørsmål

Jeg skal i denne oppgaven undersøke termer brukt om og av skeive personer, samt termer som viser til ting og fenomener knyttet til denne gruppen mennesker. Områder som er interessante å se på er hvilke konkrete termer som er i bruk, om de endrer seg over tid og hvilke betydninger de ulike termene kan sies å ha ut ifra bruken av dem. Spørsmålet jeg ønsker å få svar på i denne oppgaven er om, og i så fall på hvilke måter, termer brukt av skeive personer til å skrive om skeive, i skeive tidsskrifter, har endret seg fra slutten av 1970-tallet og fram til nyere tid. For å finne ut av dette skal jeg stille ulike forskningsspørsmål i prosessen med å analysere et primær- og et sekundærmateriale (en distinksjon jeg senere skal forklare nærmere). Disse forskningsspørsmålene dreier seg om flere ting. For det første om hvilke skeive termer som finnes i materialet og deretter om tidsaspektet rundt termene. I hvilke år var de ulike skeive termene i bruk, og kan materialet vise at termene gjennomgår en forandring over tid på ulike måter? Er frekvensen den samme nå som tidligere for termer som har vært i bruk over lengre tid? Når ble SKEIV, med betydningen person som bryter med normene for kjønn og seksualitet, en vanlig term, og er SOPER fortsatt i bruk som skeiv term i dag? Forskningsspørsmålene tar også for seg betydningsrelasjonene som materialet viser at termene har. Hvilke ordklasser har de ulike termene, og hva kan bruken av termene fortelle om hva de betyr? Er det forskjell i betydning på nærliggende termer som BIFIL og BISEKSUELL, HOMOFIL og HOMOSEKSUELL? Har LESBISK og LESBE samme betydningsinnhold? Disse, blant flere forskningsspørsmål, skal hjelpe meg i prosessen med å finne svar på problemstillingen.

Materialet som ligger til grunn for undersøkelsene, er utvalgte nummer (primær- og sekundærmaterialet) av tidsskriftene *Løvetann* og *Blikk*, som jeg skal presentere nærmere i kapittel 3. Jeg har valgt ut nummer og tekster fra tidsskriftene etter visse kriterier, og dette er en prosess som jeg kommer tilbake til i kapittel 4.

1.3 Bakgrunn for bruken av TERM

Jeg har valgt å bruke *term* som benevnelse på de ordene jeg analyserer. Det finnes ulike forståelser av hva *term* innebærer. I *The dynamics of terminology: A descriptive theory of term formation and terminological growth* skriver Kyo Kageura at en term er «A lexical unit consisting of one or more than one word which represents a concept inside a domain» (Kageura 2002, 9). Videre definerer han terminologi som «The Vocabulary of a subject field»

(Kageura 2002, 9). Jeg tar i min oppgave ikke utgangspunkt i et etablert fagfelt eller terminologi, men velger likevel å kalle ordene jeg analyserer, for termer. Det kan argumenteres for at det hadde vært mer riktig å kalle dem *ord* i stedet, og det er flere oppfattelser av hva som er forskjellen på *ord* og *term*. Kageura skriver videre at termer skiller seg fra andre ord når det gjelder funksjon:

The essential point is that terms (and terminology), being a functional variant of words at the level of *parole*, constitute an *aspectual category* of the frame category of «lexical unit» or word». Thus «formally terms are indistinguishable from words» simply because the very category of term is not consolidated from the formal point of view. We may even go so far as to claim that formally terms *are* words. (Kageura 2002, 26)

I artikkelen «'Ord versus term' – ein terminologisk ambivalens?» skriver Johan Myking om forskjellige tradisjoner på dette området og hvordan *term* blir forstått av ulike fagpersoner til ulike tider. Han skriver at det har vært vanlig for terminologien å se på ord og termer som to forskjellige ting, men at «I dei nyare retningane er den strenge dikotomien mellom ord og termar oppheva» (Myking 2005, 34). Det råder med andre ord ingen fasit om hvor grensen mellom term og ord faktisk går, og videre hvilke ord som har rett til å bli kalt for termer og ikke. Det er rimelig å se det slik at termene jeg analyserer i oppgaven min, sammen utgjør en egen terminologi på det skeive språklige fagfeltet.

1.4 SKEIV

Termen SKEIV brukes i Norge ofte som et paraplybegrep for mennesker som blant annet identifiserer seg som lesbiske, homofile, bifile og transpersoner. Denne betydningen av termen innebærer at alle som er lesbiske, homofile, bifile og transpersoner, også er skeive. LESBISK, HOMOFIL, BIFIL og TRANSPERSON er her derfor hyponymer av SKEIV. I tillegg brukes SKEIV også en del som synonym til HOMOFIL. Når jeg i denne oppgaven bruker termen, er det med den første betydningen. Jeg bruker den som en fellesterm på menneskene som inngår i gruppen som ofte kalles LHBTIQ+ (et uttrykk jeg skal forklare nærmere senere), og disse menneskene vil videre i oppgaven stort sett bli benevnt som *skeive*. Det finnes i tillegg flere andre forståelser av hva som ligger i termen SKEIV. Noen vil hevde at alle som har en seksualitet er skeive. Det er som sagt likevel som paraplybegrep for LHBTIQ-personer at jeg

benytter meg av denne termen i oppgaven, og da oftest på ikke-heterofile mennesker. Noen vil hevde at det å bruke slike termer og kategorier er en generalisering og derfor ikke rettferdig mot dem den brukes om. Jeg gjør det likevel på denne måten i oppgaven. Oppgaven dreier seg om kategoriseringer av mennesker, og jeg kommer derfor ikke utenom å selv kategorisere.

1.5 Kategoriseringer av skeive

Dette masterprosjektet handler altså i stor grad om kategoriseringer av mennesker basert på deres kjønn og seksuelle identitet. Jeg bruker flere steder i oppgaven uttrykk som «de homofile» og «de homoseksuelle». Dette betyr ikke at jeg ser på homofile og homoseksuelle som en enhetlig gruppe som kan bli generalisert over på bakgrunn av sin seksualitet, eller at det i det hele tatt er fornuftig å operere med identitetstermer for å kategorisere mennesker. Det er likevel ofte slik at når det skrives om LHBTIQ-personer i *Løvetann*, bruker tekstforfatterne i stor grad bårer og kategoriseringer, og det blir derfor vanskelig for meg å ikke skulle bruke uttrykk som dette i omtalen av tekstene og personene de omhandler. Jeg personlig har altså ikke nødvendigvis samme holdning til denne bårsettingen av mennesker som det som kommer til uttrykk i enkeltformuleringer i denne oppgaven. Det er viktig å huske at kategoriseringen av mennesker er produkter av en bestemt tid og et bestemt sted. Den er ikke noe naturlig som alltid har vært sånn, og derfor kan den også gjøres annerledes. Likevel forteller kategoriseringer av mennesker, basert på deres seksuelle identitet, veldig mye om et samfunn og hva som foregår i det.

Selv om kategorier ikke er noe naturgitt som nødvendigvis må være på akkurat den måten de er, så er de likevel helt nødvendige i samfunnet og i språket. Det er ikke kategoriene i seg selv som er det problematiske ved å kategorisere mennesker på bakgrunn av seksuell identitet, men måten kategoriene forstås på. Kategorier er samfunnsavhengige, men språket er også helt avhengig av å ha dem. Det er ikke mulig å bruke språk uten å kategorisere, ettersom så godt som alt vi kjenner til er bygget på kategorier og det å kunne skille noe fra noe annet. Vi kommer nok ikke utenom det å ha kategorier om skeive på en eller annen måte, men måten vi oppfatter kategoriene på, og hva vi legger i dem, er noe som kan endres og gjøres bedre.

Agnes Bolsø skriver i boken *Folk flest er skeive* (2010) blant annet om skeiv teori og kategorisering av mennesker på bakgrunn av seksualitet. Hun kritiserer at mennesker fortsatt i Norge i dag blir forstått og definert ut ifra hvem de velger å være sammen med. I tillegg argumenterer hun for at det er uklare retningslinjer for hvem det er som faktisk kan defineres som for eksempel homofil og ikke. De faktorene som kategoriene blir basert på, er ikke målbare og mulige å se for noen andre enn den enkelte personen selv. Hvorvidt en person er det ene eller det andre, handler da derfor kun om individuell opplevelse av seg selv og hvem en er. Bolsø mener at kategoriseringene bidrar til å opprettholde et uheldig skille mellom «oss» og «dem» (Bolsø 2010, 72). Hun skriver at *homofil* har vært foretrukket over *homoseksuell* blant aktivister og politikere, for å dempe assosiasjonene til begjær og heller styrke at det er kjærlighet som ligger i begrepet. Hun mener at dette gjør det vanskelig for andre enn «de homofile» å se og erkjenne at det homoseksuelle begjæret kanskje også finnes hos dem (Bolsø 2010, 73–74). Bolsø mener altså at de seksuelle identitetskategoriene er uheldige både for dem som identifiserer seg som skeive, og for dem som nettopp derfor kanskje ikke får mulighet til å finne denne siden hos seg selv. Jeg er enig i Bolsø sin kritikk av kategoriseringer, samtidig som jeg tror at de også er viktige og kan være til støtte og hjelp for mange som befinner seg i en prosess med å forstå seg selv. I denne oppgaven vil det videre komme lite kritikk av kategoriseringer av mennesker på bakgrunn av seksuell identitet. Det kan derfor være greit å være observant på at den rådende forståelsen av kategorier om skeive, ikke er en nødvendighet.

2 Teori

Ettersom prosjektet mitt handler om skeiv terminologi, skal jeg trekke inn både skeiv teori og teori om kategorisering. I dette kapittelet skal jeg blant annet ta for meg hva skeiv teori er samt presentere en kjent teoretiker innen feltet, Michel Foucault. I tillegg skal jeg se nærmere på hva kategorier og identitet er, og hvordan de to hører sammen i denne konteksten, og jeg skal se på hvordan teori om reappropriering er relevant for denne oppgaven. Jeg skal bruke ulike teoretikere og artikler for å bygge opp om mine analyser, og jeg ønsker at dette kapittelet skal danne en solid grunnmur som min videre forskning kan bygge på. Teoriene jeg bruker kommer fra ulike fagfelt på grunn av at dette er en tverrfaglig oppgave.

Språkforsker Dag Gundersen skriver i artikkelen *Ord, samfunn og ordbok* at hvilke ord og uttrykk som brukes i et samfunn, sier noe om forholdene og utviklingene i samfunnet (Gundersen 1994, 5). I dette ligger det at ordforrådet vårt påvirkes av ytre samfunnsendringer, og at språket derfor sannsynligvis alltid vil være i konstant forandring, ettersom samfunnet i seg selv er det. Gundersen peker på ulike mønstre, utjevningstendenser og kontraster i slike språkendringer, og hvorfor ulike endringer finner sted. Videre bruker han termene HOMOSEKSUALITET og HOMOFILI som eksempler, og skriver følgende: «Før uttrykte dette paret en kontrast mellom praksis (*-seksualitet*) og legning (*-fili*). Den er stort sett forlatt for de to substantivene; de brukes om hverandre. En kontrast som i stedet har utviklet seg, er *homofil* kontra *lesbisk*, altså knyttet til de to kjønn» (Gundersen 1994, 8). Gundersen mener her at det tidligere var en kontrast mellom *homoseksualitet* og *homofili* (en kontrast jeg skal belyse i analysen), som nå er borte. I *Encyclopedia of Homosexuality*, redigert av professor og historiker Wayne R. Dynes, står det på side 552 følgende om *Homophile*: «*Homophile* is, theoretically at least, broader in scope than **homosexual**, in that it includes nongenital as well as genital relations (...)» (Dynes 1990). Videre på samme side står det at «*Homophile* had the advantage of clearly including affectional, nonsexual relations as well as sexual ones, thereby deemphasizing the perceived genital emphasis of the term homosexual». Både Gundersen og Dynes finner altså en i utgangspunktet merkbar forskjell mellom *homofil* og *homoseksuell*, og jeg vil senere undersøke om denne forskjellen også viser seg i tekstene jeg skal analysere. Jeg vil for ordens skyld understreke at det engelske ordet *homophile* ikke brukes på samme måte eller like ofte som det norske ordet *homofil*.

2.1 Kategorisering

I boken *Linguistic categorization* skriver John R. Taylor om ulike måter å kategorisere på. Den klassiske tilnærmingen til kategorisering, den aristoteliske, går ut på at kategorier blir definert av et utvalg nødvendige kriterier og kjennetegn, som alle må være til stede for at noe skal passe inn i kategorien. Om et mulig medlem av kategorien mangler ett av kjennetegnene, men oppfyller alle andre kriterier, vil gjenstanden likevel ikke regnes som en del av kategorien, ettersom den da har mangler som kategorien ikke godtar. På denne måten blir alle medlemmene av kategorien like sentrale. Den klassiske tilnærmingen til kategorisering er altså binær, hvor alt er svart eller hvitt, enten helt med i kategorien eller helt utenfor (Taylor 2003, 38). Dette er derimot ikke den eneste måten å tenke om kategorier på. Den følgende framstillingen vil være mer fruktbar å ta utgangspunkt i når det kommer til identitetskategorier.

I stedet for å ta utgangspunkt i at noe enten er med eller ikke med i en kategori ut ifra nødvendige egenskaper, kan en tenke seg en prototype. En prototype kan ses på som det best tenkelige medlemmet av kategorien, det medlemmet med optimale verdier. Men kategorien kan også være åpen for medlemmer som mangler noen av egenskapene. Prototypen er et referansepunkt for tilfeller som ikke er like tydelige (Taylor 2003, 44–45). Medlemmene av kategorien danner slik et kontinuum, hvor alle er mer eller mindre ulike, men fortsatt med i kategorien.

Taylor skriver om filosofen Ludwig Wittgenstein og hans tenkning om kategorier.

Wittgenstein står bak ideen om en *familielikheter*, som går ut på at medlemmene av en kategori er i slekt med hverandre og derfor har likheter på en eller annen måte, enten med alle medlemmene eller bare med noen få av dem (Taylor 2003, 43). Sammen danner disse medlemmene en slags kjede, hvor alle henger sammen med andre gjennom disse felles egenskapene. Eksemplet som Wittgenstein bruker, og som Taylor viser til i boken, er den engelske kategorien *game*. *Game* kan være alt fra kortspill til ballspill til olympiske leker, og selv om disse medlemmene av kategorien er ulike på veldig mange måter, vil de likevel henge sammen med andre medlemmer gjennom familielikheter. Jeg vil senere i dette kapittelet se på det jeg kaller kategorien skeiv, og alt som kan plasseres i den.

2.2 Skeiv teori

Fra 1990-tallet av har det som kalles queer theory, eller skeiv teori på norsk, blitt godt etablert som fagfelt og i språket generelt. Queer theory ble først navngitt av professor Teresa de Lauretis, i et ønske om å skape en aktivisme også innenfor academia på dette feltet (Mortensen og Jegerstedt 2008, 289–290). Skeiv teori kan sies å bygge videre på og ha utviklet seg fra tidligere «lesbian and gay studies» (Jagose 1996, 1). Den svenske antropologiprofessoren Don Kulick skriver i artikkelen «Queer theory: Vad är det och vad är det bra för?» at skeiv teori ikke er en teori, men ulike måter å tolke identiteter, kulturer og samfunn på. Det disse tolkningsmåtene har til felles, er at de alle ser på den normative heteroseksualiteten som problematisk og noe som bør forklares (Kulick 1996, 9). Skeiv teori vil i tillegg bort fra identitetskategorier (Kulick mener det er en anti-identitetsteori (Kulick 1996, 17)), termer og båser, og søker å endre måten vi tenker på kjønn og seksualitet.

Ellen Mortensen og Kari Jegerstedt skriver i boken *Kjønnsteori* (2008) at skeiv teori kritiserer forestillingen om at heteroseksualiteten er noe riktig og naturgitt, mens andre typer seksualiteter blir fremstilt som noe unaturlig og som avvik. De skriver at:

Ved å ta utgangspunkt nettopp i de formene for identitet og seksuelle praksiser som den dominerende kulturen har definert som annerledes, avvikende, unormal og pervers, søker den skeive teorien å vise hvordan disse identitetene og praksisene er blitt marginalisert nettopp for at heteroseksualiteten skal kunne framsettes som en norm – som det opprinnelige, det naturlige og det rette. Den problematiserer med andre ord at det som kulturen framsetter som normalt, naturlig og verdifullt, alltid skjer på bekostning av noe som ekskluderes eller støtes ut. (Mortensen og Jegerstedt 2008, 290)

Mortensen og Jegerstedt peker også på at skeiv teori er skeptisk til identitetskategorier, og at skeiv teori ønsker å framstille identitet som noe som kan forandres i løpet av livet. Det er ikke noe stabilt og endelig som for alltid må forbli slik det er.

Professor Burkhard Scherer har redigert boken *Queering paradigms* (2010), og i innledningskapittelet skriver han om hvordan ikke bare heteronormativiteten, men også

homonormativiteten, er med på å utestenge og diskriminere ulike menneskegrupper. Heteronormativitet kan forklares som det som «forutsetter at heteroseksualiteten er den naturgitte, mens andre seksualiteter representerer avvik fra denne normen» (Benestad 2014). Men det finnes også rådende normer for skeive. Jo mer aksept for eksempel homofile og lesbiske får i samfunnet, jo mer avvikende blir de som ikke passer inn i den aksepterte homonormen, og jo større avvik blir disse menneskene stemplet som. Scherer viser til negative holdninger mot transpersoner og usynliggjøring av interseksuelle personer, begge fra homofile miljøer (Scherer 2010, 2). Men også homofile og lesbiske som ikke følger normene for hva det er greit at denne gruppen gjør og er, blir diskriminert. Det er interessant hvordan marginaliserte og diskriminerte grupper ofte marginaliserer og diskriminerer andre minoriteter, og dette er blant annet noe som skeiv teori søker å utfordre.

Når det kommer til selve termen QUEER, skriver Scherer at ikke alle som er for eksempel homoseksuelle eller bifile nødvendigvis er queer. Scherer mener at QUEER er en term som blir brukt av mennesker som ikke ønsker å bli «(...) pigeon-holed and minoritized according to the heterosexist norm» (Scherer 2010, 1). En person kan være queer uavhengig av hvilket kjønn eller seksuell identitet vedkommende «egentlig» måtte ha, og selv om vedkommende er homofil, bifil eller trans, er det ikke gitt at personen er *queer* (Scherer 2010, 1–2). Jeg mener at dette også er treffende for den norske varianten av termen, nemlig SKEIV.

2.3 Michel Foucault

En kjent teoretiker innen skeiv teori er den franske filosofen Michel Foucault. Med sine bøker om seksualitetens historie fra 1976 tar han for seg hvordan samfunnets oppfatninger av seksualitet henger sammen med andre faktorer i samfunnet, som politikk, økonomi og sosiale krefter. Han er kjent for den såkalte undertrykkelseshypotesen, hvor han påstår at seksualitet ikke er så undertrykt som alle vil ha det til, og sine tanker om diskurser, som er praksiser som systematisk former objektene de snakker om (Motschenbacher 2011, 152–153). Foucault skriver at sodomi (omgjengelse mot naturen, blant annet sex med personer av samme kjønn, oftest brukt om sex mellom menn), som tidligere bare ble sett på som forbudte handlinger, på 1800-tallet ble til en personlighet og en egen art. En hadde ikke lenger bare homofil sex, en var nå en homoseksuell person, med alt det innebar (Foucault 1999, 53–54).

Det 19. århundres homoseksuelle er blitt en personlighet: en fortid, en historie og en barndom, en karakter, en livsform; dessuten en morfologi, med en påfallende anatomi og kanskje en gåtefull fysiologi. Ingenting av det han er unnslipper hans seksualitet. Overalt i ham er den tilstede: Den ligger under all hans atferd fordi den er atferdens snikende og alltid aktive prinsipp, uten skamfølelse er den innskrevet i hans ansikt og på hans kropp siden den er en hemmelighet som alltid røper seg. Den er ett med ham, mindre som en vanesynd, enn som en særegen natur. (Foucault 1999, 53–54)

Den homoseksuelle var altså blitt til en egen mennesketype, med egne felt innen medisin og psykologi. Seksualiteten var nå iboende i alt en var, og det var slik «den homoseksuelle», som en egen person, oppsto. Det var derfor stor forskjell på sodomi og homoseksualitet. Før dette skillet var en en sodomitt når en utførte sodomi, men ikke ellers. Etter skillet var en en homoseksuell person, ikke bare når homoseksuelle handlinger fant sted, men hele tiden. Denne «oppfinnelsen» av homoseksualiteten ble avgjørende for hvordan den filosofiske tanken om konstruktivismen spredde seg (Kulick 1996, 11).

2.4 Essensialismen og konstruktivismen

Som vi så tidligere i dette kapittelet, går den aristoteliske kategoriseringen ut på at alle medlemmene av en kategori må ha visse nødvendige egenskaper for å tilhøre kategorien. «Aristotle believed that material objects of various kinds are distinguished from each other by the substances of which they are composed (...) (Ellis 2014, 10). Med dette mente Aristoteles også at ting har en essens, og han var en tidlig essensialist. «According to Aristotle's theory, things of different natural kinds must be essentially different from each other: they must have different intrinsic determinants of their characteristics and development» (Ellis 2014, 10). Essensialismen og den klassiske tilnærmingen til kategorisering, er med andre ord nokså tett sammenknyttet. «The new essentialism retains the Aristotelian idea that there are natural kinds of substances (...) (Ellis 2014, 12).

Essensialismen og konstruktivismen er et motsetningspar innenfor filosofien. Essensialismen mener kort fortalt at visse egenskaper eller trekk ved mennesket er iboende, at det har en kjerne og en essens. Når det gjelder identitet vil essensialismen altså hevde at en persons

identitetstrekk er statisk og naturlig. Det har alltid vært der og vil alltid være der.

Konstruktivismen derimot svarer på det samme ved å si at disse trekkene er konstruert, de har oppstått på et bestemt tidspunkt og på et bestemt sted, og er ikke noe naturgitt som alltid har vært slik. Ved kategoriene mann og kvinne vil essensialismen hevde at det er visse egenskaper ved de to kjønnene som alltid har eksistert, som er fast og uforanderlig, uansett samfunn og uansett kontekst. Disse egenskapene er ifølge essensialismen medfødt og har ingen ting med verken tid eller sted å gjøre. Konstruktivismen mener at disse egenskapene er et produkt av andre faktorer, at det ikke er noe medfødt eller naturlig over dem.

I stället för att anta att våra nutida identiteter och känslor finns i den mänskliga naturen (vilket är vad det filosofiska och vetenskapliga synsätt som brukar kallas *essentialismen* hävdar) granskar konstruktivistiskt inspirerade forskare vad olika människor menar med begreppet «den mänskliga naturen». (Kulick 1996, 11)

Når det kommer til homofili, er mange av den oppfatning at det er en iboende legning som vedkommende ikke kan noe for, altså at den er en essensiell del av personen. Dette har også vært et av hovedargumentene i kampen for homofiles rettigheter: Etersom homofile ikke kan noe for sin legning og hvem de er, bør de få like rettigheter som alle andre. Skeiv teori heller derimot mot en konstruktivistisk tilnærming. Skeiv teori kritiserer oppfatninger om at identitet er noe fast og endelig, og skeive teoretikere mener at identitet er noe mangfoldig som stadig kan være i forandring (Mortensen og Jegerstedt 2008, 290). Om skeiv teori og konstruktivismen skriver Mortensen og Jegerstedt også at:

Skeiv teori stiller seg videre skeptisk til enhver postulering om at det faktisk finnes noe som er naturlig – en naturlig seksualitet, for eksempel. Istedenfor å tenke seg at kjønn og seksualitet er noe naturlig som eksisterer forut for språket, og som språket så benevner, påpeker den skeive teorien at begrepene våre aldri peker tilbake på en verden som ikke allerede er formet, eller som nettopp blir formet idet vi benevner den. (Mortensen og Jegerstedt 2008, 290)

Skeive teoretikere mener altså at det ikke er noe naturlig eller essensielt med seksualiteten. Den blir formet og konstruert gjennom våre handlinger, måter å snakke på og måter å

praktisere den på. Der det er rom for å praktisere seksualitet på en bestemt måte, er det også fullt mulig å praktisere den på en helt annen måte, og derfor kan en ikke si at det er snakk om noe uforanderlig og fast, noe essensielt. Alt er konstruert.

2.5 Termer og språk

SKEIV er en term som kan bety mye forskjellig etter hvem du spør og hvordan den brukes. I *Queering paradigms* står følgende om det som gjerne oppfattes som den engelske varianten av termen, nemlig *queer*: «(...) the term 'queer' points to an underlying challenge to the view that lesbian, gay, bisexual and transgender (LGBT) as well as intersex people solely form a minority to the heterosexual essence of humanity» (Scherer 2010, 1). Termen har hatt både en akademisk og en dagligdags tradisjon, og Motschenbacher skriver at den akademiske bruken av termen egentlig var ment som et eksperiment, «(...) namely as a signifier without a stable signified» (Motschenbacher 2011, 152). Videre skriver han at forsøket på mange måter har feilet, og at utenfor academia brukes *queer* med betydningen «ikke-heteroseksuell» (Motschenbacher 2011, 152). På Fri, Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold sine nettsider står det at «Skeiv blir ofte brukt som en samlebetegnelse for alle som bryter med normer for kjønn og seksualitet, men det kan også være et synonym til 'homofil'» (FRI 2018).

Vi kan si at prototypen for kategorien skeiv (slik den oftest er forstått) er en homofil person, altså en person som seksuelt og følelsesmessig tiltrekkes av det samme kjønn. Denne homofile personen bryter nødvendigvis med samfunnets normer om kjønn og seksualitet og er derfor en avviker i samfunnet når det gjelder seksuell identitet. Videre kan vi tenke at alle som bryter med disse normene, altså alle som er avvikere på bakgrunn av sitt kjønn eller seksualitet, passer inn i kategorien skeiv. Dørene til kategorien blir da mye åpnere, og mange som ikke nødvendigvis svarer til prototypen homofil, vil passe inn i den. Det vil for eksempel være rom for transpersoner, bifile, aseksuelle, interseksuelle og panfile i denne kategorien. Men også mange som identifiserer seg som heteroseksuelle vil kunne passe inn under termen *skeiv*. Fetisjister og sadomasochister er eksempler på mennesker som kan ha en heteroseksuell forståelse av seg selv, men samtidig være skeive, ifølge enkelte tolkninger av termen. Alle medlemmene i kategorien skeiv henger sammen ved at de er avvikere kjønnslig eller seksuelt, og danner sammen en stor gruppe mennesker. Det bør i tillegg understrekes at skeive mennesker og skeive handlinger kun er sett som skeive og avvikere fra en gjennomsnittlig

synsvinkel i samfunnet (Motschenbacher 2011, 170). I et annet samfunn og i en annen kontekst ville avvikerne kanskje ikke vært avvikere i det hele tatt, noe som minner oss på at alt er konstruert slik, det er ikke noe naturgitt ved disse forholdene. Som Kulick skriver det:

Långt ifrån alla samhällen i världen kräver att alla människor enbart och alltid ska begränsa sina sexuella handlingar och t.o.m. sina fantasier till att omfatta bara det motsatta könet. Och långt ifrån alla samhällen tar fasta på denna begränsning och framhäver det som en grundläggande kärna i individens identitet. (Kulick 1996, 11)

Motschenbacher skriver om identitetskategorier fra et skeivt lingvistisk perspektiv. Han peker på at alle identitetskategorier i seg selv er problematiske, ettersom de regulerer og ekskluderer alle som ikke møter de normative kravene til kategorien. Han skriver at dette gjelder for kategoriene mann og kvinne, men han problematiserer også bruken av termene *lesbian* og *gay*. Ettersom det er mange forhold som spiller inn i bruken av disse termene, kontekstuellt og interseksjonelt, vil det alltid være personer som ikke blir inkludert. Interseksjonelle forhold dreier seg blant annet om individers etnisitet, klasse, kjønn og religion. Når flere av disse faktorene spiller sammen vil identitetskategorier være mindre treffende for personene det gjelder. Homofile og lesbiske som ikke er kommet ut med sin seksualitet, eller homofile og lesbiske med en religiøs tro som tradisjonelt ikke støtter deres seksualitet, kan oppleve at termene som skal inkludere dem, ikke treffer. Mangfoldet hos gruppene som termene peker på, kommer med andre ord ikke nødvendigvis frem ved bruken av dem (Motschenbacher 2011, 152).

2.6 Reappropriering

I denne konteksten med ulike termer som betegner minoritetsgrupper, er det naturlig å trekke inn teori om reappropriering. Reappropriering er en kulturell prosess som går ut på at minoriteter tar i bruk et stigmatiserende ord som tidligere er blitt brukt mot dem av en majoritet, og gjør det til sitt eget, men med et nytt og mer positivt ladet innhold. De tar eierskap og kontroll over ordet og bruker det på sine egne premisser. I forskningsartikkelen «The Reappropriation of Stigmatizing Labels: The Reciprocal Relationship Between Power and Self-Labeling» står følgende om fenomenet: «(...) *reappropriation*—taking possession of a slur previously used exclusively by dominant groups to reinforce another group's lesser

status» (Galinsky et al. 2013, 2020). Denne måten å ta tilbake ord på kan vi finne på mange ulike samfunnsområder, for eksempel når det kommer til rase og kropp. Men dette er også noe vi i stor grad finner innenfor seksualitet. Ord som *homse*, *skeiv* og det engelske *faggot* har alle en tradisjonell negativ ladning, men har med tiden blitt tatt tilbake av menneskene de peker på og dermed blitt ufarliggjort. Det kan diskuteres hvem som har «lov» til å bruke disse tilbakekrevede ordene, altså om de tilhører alle, eller om det kun er gruppen de peker på, som i hovedsak har rett til dem (for eksempel *nigger* og *homo*; er dette ord som alle kan bruke, selv om de ikke er mørkhudete eller homofile?).

Både Kulick (1996) og Galinsky et al. (2003) skriver om reappropriering og *queer*. *Queer* var nedsettende og tidligere brukt som skjellsord mot homoseksuelle menn og kvinner, men på 1990-tallet ble ordet igjen tatt i bruk, da av homofile selv og med et positivt innhold (Kulick 1996, 7–8). «As state sodomy laws began to be repealed in the 1980s, the activist group Queer Nation formed and encouraged gays to refer to themselves with the word *queer* as “a sly and ironic weapon we can steal from the homophobe’s hands and use against him”» (Galinsky et al. 2013, 2022). Motschenbacher nevner også denne endringen i bruken av *queer*: «Originally a swear-word for referring to non-heterosexual people, *queer* has undergone a resignification process in the mouths of speakers supporting the gay and lesbian rights movement that makes it a politically motivated, positive in-group marker (...)» (Motschenbacher 2011, 152).

Pia Laskar (2003) skriver om termen LESBISK og dens historie, og hvordan den har utviklet seg til dagens betydning i Europa og spesielt i Sverige. Hun skriver at «Under større delen av europeisk 1900-tal var lesbisk en stigmatiserande beteckning för en sexuellt abnorm kvinna» (Laskar 2003, 9–10). Videre fastslår hun at det å «(...) ta tillbaka de stigmatiserade beteckningarna «lesbisk» och «bög», blev en politisk strategi» (Laskar 2003, 10). Ved å ta ord tilbake på denne måten for å gjøre dem til sine egne, blir makten snudd og minoritetsgruppen mindre sårbar. Den utsatte gruppen blir da aktiv i stedet for passiv, og får slik mer kontroll over sin egen situasjon. Reappropriering har derfor spilt en viktig rolle i kampen for et mer likestilt samfunn for skeive mennesker.

3 Materiale

3.1 *Løvetann* og *Blikk*

Primær- og sekundærmaterialet som blir brukt i denne oppgaven, er utvalgte nummer av de skeive tidsskriftene *Løvetann* og *Blikk*. *Løvetann* var et tidsskrift som ble utgitt i Norge fra 1977 til 2003. De første årene var det knyttet til Arbeidsgrupper for homofil frigjøring (AHF), (en gruppe som i 1992 slo seg sammen med DNF-48 og dannet LLH, forgjengeren til FRI), men fra 1992 «ble *Løvetann* et selvstendig tidsskrift laget av et redaksjonskollektiv» (Skeivt arkiv 2015). Videre om *Løvetann* skriver Skeivt arkiv at «Tidsskriftet hadde hele tiden et fokus på kultur og på grundige artikler. Det hadde et akademisk, venstreorientert preg og ble utgitt på frivillig basis» (Skeivt arkiv 2015). Innholdet i tidsskriftet endret seg gjennom dets levetid. I starten var det mest fokus på kampsaker og lover og rettigheter for skeive. Etter hvert ble det også inkludert mye annet stoff, blant annet om musikk, bøker, intervjuer, historiske artikler og leserinnlegg. Ettersom Skeivt arkiv ved Universitetsbiblioteket i Bergen har en komplett samling av *Løvetann*, har jeg full tilgang til de numrene jeg behøver til dette arbeidet. Dette er noe av grunnen til at jeg valgte akkurat dette tidsskriftet til å forske på. Hovedgrunnen til at nettopp *Løvetann* ble en stor del av primærmaterialet i oppgaven, er at tidsskriftet strekker seg over såpass mange år som det gjør, noe som gjør det enkelt å undersøke språkendringer over en lengre tid innad i det samme tidsskriftet.

Løvetann ble, som vi har sett, utgitt fra 1977 til 2003, og har derfor totalt 27 årganger. De første årene ble ikke årgangene skrevet på forsiden av tidsskriftet; dette var noe de begynte med senere. Ifølge årgangene som *Løvetann* selv har oppgitt på forsiden av numrene, er ikke det første året, altså 1977 (hvor det ble utgitt kun ett nummer), medregnet. For at jeg skal vise til samme årgang på numrene som det redaksjonen til *Løvetann* selv har gjort, blir det første nummeret fra 1977 derfor referert til som årgang 0 i referanselisten. Første årgang regnes altså fra 1978. De første tre årene av *Løvetanns* levetid ble det utgitt nokså få nummer i året. I 1977 ble det som nevnt utgitt kun ett nummer. Året etter kom det to, før det i 1979 igjen kom kun ett nummer. I 1980 kom det to, i 1981 tre, fra 1982 til 1985 kom det fire nummer i året, og resten av 1980-tallet varierte det mellom fem og syv nummer i året. På 1990-tallet kom det seks nummer hvert år, og på starten av 2000-tallet sank antallet litt igjen. Det kom i 2000 og 2001 ut fire nummer, i 2002 ble det utgitt tre og i 2003 kom det aller siste, og eneste for det året, nummeret av *Løvetann* ut.

Noe annet som er verdt å merke seg med årgang og nummerering av *Løvetann*, er at de syv første numrene av *Løvetann*, som ble utgitt mellom 1977 og 1981, ble nummerert fra 1 til 7, uavhengig av hvilket år de enkelte numrene ble utgitt. Først i 1981 begynte redaksjonen med nummereringen som de holdt seg til for resten av tidsskriftets levetid, nemlig at det første nummeret fra hvert år ble nummer 1, det andre nummeret for året ble nummer 2 og videre på denne måten. Jeg har valgt å nummerere de første sju numrene av *Løvetann* som om de skulle ha fulgt det samme systemet som ble normalen i 1981. Det vil si at det første nummeret av tidsskriftet, fra 1977, fortsatt vil være nummerert som 1. Det første nummeret i 1978 vil også være nummer 1, og det andre nummeret fra dette året vil være nummer 2. Det eneste nummeret fra 1979 vil bli nummer 1, og slik følger det videre.¹

Det andre tidsskriftet som er en del av primærmaterialet mitt, er *Blikk*. *Blikk* er Norges største nålevende tidsskrift for skeive. Det har blitt utgitt siden 1991, og «ble relansert med nytt magasinformat» i 2001 (*Blikk*). I dag kommer det nye nummer av tidsskriftet hver måned, og det inneholder blant annet portrettintervjuer, nyhetssaker, anmeldelser av filmer og bøker og store reportasjer fra de skeive festivalene som holdes rundt om i landet. I tillegg til papirformat har *Blikk* også en hyppig oppdatert nettside hvor de legger ut nyheter og artikler om hva som foregår rundt om i den skeive verdenen. *Blikk* er altså en god representant for å vise hvordan språkbruk om og av skeive er i dag, og det er grunnen til at jeg valgte dette tidsskriftet som en del av materialet til oppgaven.

Grunnen til at jeg valgte å fokusere på nettopp tidsskrifter i arbeidet med denne oppgaven, og ikke for eksempel avisartikler eller nettkorpus, er at jeg ønsket å ta utgangspunkt i noe som på alle nivåer var drevet av skeive. Jeg håpet at skeive tidsskrifter (så godt som) ville garantere at både redaksjonen, innsenderne, annonsene og alt annet som finnes i numrene, var laget av og for andre skeive. Dette er noe jeg mener er viktig i denne oppgaven, ettersom jeg forsker på språkbruk og termer brukt av og om skeive. Tidsskrifter hvor alt styres av skeive, virket derfor som det beste utgangspunktet for materialet til oppgaven.

¹ I referanselisten vil disse nummereringene bli skrevet i skarpe klammer.

3.2 Primærmaterialet

I prosjektet mitt har jeg et primær- og et sekundærmateriale, som videre i oppgaven kommer til å bli kalt akkurat det. Etter at jeg i utvelgelsesprosessen hadde valgt ut det jeg trodde skulle være nok materiale fra *Løvetann*, viste det seg at dette likevel ble for lite til å basere størsteparten av oppgaven på. Jeg måtte derfor finne fram til mer stoff å bruke fra *Løvetann*. Dette ble til et sekundærmateriale som har som funksjon å få fram enda tydeligere hva tidsskriftet inneholdt, hvilke termer som ble brukt i det, og om funnene mine fra primærmaterialet er representative sammenlignet med sekundærmaterialet. Det utvidede materialet danner et større og mer komplett bilde av tidsskriftet som helhet.

Primærmaterialet fra *Løvetann* består av tekster fra to nummer fra hvert tiår av bladets levetid. Jeg har valgt ut to til tre artikler fra hvert av disse utvalgte numrene av *Løvetann*, som jeg baserer undersøkelsene mine på. Dette gjør meg trygg på at hvert tidsrom, så langt det lar seg gjøre, er like godt representert i utvalget mitt. Til sammen utgjør dette 19 ulike tekster fra tidsskriftet, og dette er tekster med ulike lengder, forskjellige forfattere og et bredt spekter av tematikker. Jeg har valgt disse tekstene ut ifra bestemte kriterier. Jeg ønsket å bruke tekster som kunne vise det «å være skeiv» på ulike områder i samfunnet. Jeg har blant annet valgt tekster med politisk engasjement, tekster som handler om grupper av mennesker, tekster om utfordringer og gleder ved det å være skeiv, tekster som tar for seg problemstillinger i samtiden, og tekster som tar for seg ulike ting som skal skje eller har skjedd i skeive miljøer. Ved å velge denne typen tekster til materialet har jeg også gått bort fra for eksempel kulturtekster som anmeldelser av musikk og filmer, og portrettintervjuer av enkeltindivider. Bakgrunnen for denne utvelgelsen er at jeg ville ha et materiale som hovedsakelig dreier seg om grupper av skeive mennesker på et bredt samfunnsnivå, og ikke tekster som fokuserer på spesifikke personer. Hensikten med å velge materialet på dette grunnlaget var at jeg håpte det ville gi meg termer som er brukt, så langt det lar seg gjøre, i noenlunde samme type tekster, og slik få et mer helhetlig og representativt resultat.

De samme kriteriene ovenfor ble også brukt da jeg valgte tekster fra *Blikk*. Fra *Blikk* består primærmaterialet av til sammen fire tekster fra to nummer fra 2016. Grunnen til at jeg har valgt å ta med fire forholdsvis nye tekster fra *Blikk*, er at jeg ønsker å få fram en komparativ diakron analyse av termene jeg skal undersøke. Tekstene fra *Løvetann* kan ikke si meg hvilke

termer som er i bruk på dette området i dag, og for å få et bilde av språksituasjonen i nyere tid valgte jeg derfor ut disse tekstene fra *Blikk*. Primærmaterialet mitt består altså av tekster både fra *Løvetann* og *Blikk*, selv om det er tekstene fra *Løvetann* som utgjør den aller største delen av det.

3.3 Sekundærmaterialet

Sekundærmaterialet består kun av tekster fra *Løvetann*. Primærmaterialet er som sagt nøye valgt ut på bakgrunn av tematikk og perioden det ble utgitt i, noe som derimot ikke er tilfellet for sekundærmaterialet. Ettersom sekundærmaterialet sin hensikt er å gjøre det helhetlige materialet mer komplett, har jeg her valgt tekster etter hva som står i dem og hvilke termer som er brukt. Poenget med sekundærmaterialet er at det skal vise om primærmaterialet enten er eller ikke er representativt for *Løvetann* som helhet. Det er altså med for å kontrollere funnene fra primærmaterialet. For eksempel kan det ifølge primærmaterialet tyde på at en term ikke var i bruk i en bestemt periode av *Løvetann*, mens sekundærmaterialet kan motbevise dette med eksempler på at termen faktisk er i bruk i perioden. Sekundærmaterialet gjør meg altså mer sikker på om funnene mine er representative eller ikke. Det gir meg et større bilde av *Løvetann* og mer innsikt i hva som faktisk sto i tidsskriftet, og videre om jeg har belegg for å dra de slutningene jeg gjør. Sekundærmaterialet vil ikke bli vist fram like oversiktlig som primærmaterialet, som derimot vil opptre i tabeller og med egne koder for hver tekst. Sekundærmaterialet er altså ikke organisert på samme måte som det primærmaterialet er. Sekundærmaterialet gjør seg sånn sett synlig i oppgaven kun på de faktiske stedene hvor det brukes i analysen, men dette materialet er likevel en viktig del av oppgaven.

3.4 Termutvalg

Som vi har sett ovenfor, var det en rekke kriterier som sto bak valget av tekstene til primærmaterialet. Også for valget av termene som analyseres fra disse tekstene var det flere kriterier. I termutvalget mitt ønsket jeg termer som viser til skeive personer, eller skeive fenomener og ting forbundet med denne gruppen mennesker. Dette inkluderer blant annet termer som helt spesifikt viser til grupper av mennesker basert på deres seksuelle identitet, som blant annet termene *lesbiske*, *homofile* og *biseksuelle*. Det innebærer også konkrete ting som *homoflagg* og *homsefilmer*, altså termer som viser til fenomener som på ulike måter knytter seg til skeive grupper. Dette vil si at alle termer som består av for eksempel

ordelementene *homo*, *homse* og *trans*, er tatt med. Andre termer som også er med er termer som viser til seksuelle identiteter, slik som *homofili* og *transseksualisme*. De få gangene termer på andre språk enn norsk, som oppfyller de nevnte kriteriene, har vært å finne i tekstutvalget, har jeg også inkludert disse. Dette er gjort for å vise at det ikke kun var norske skeive termer som ble brukt i tidsskriftene.

Termene som danner grunnlaget for analysen min, har jeg satt inn i egen tabell, som viser hvilke termer som ble brukt i hvilke nummer av primærmaterialet, og videre hvor mange ganger i hvert nummer. I denne tabellen har jeg skrevet termene nøyaktig slik som de opptrer i tekstene. Denne termtabellen er å finne som vedlegg til slutt i oppgaven.

Tabell 1: Oversikt over primærmaterialet fra *Løvetann*

Tekst nr.	Årstall/nummer	Tittel	Forfatter	Antall ord
L1	Nr. 1 1977	Internasjonal solidaritetsdag for homofile 27. juni	Ukjent	226
L2	Nr. 1 1977	Nordisk demonstrasjon i Stockholm	Ukjent	390
L3	Nr. 1 1977	Homofili – en verdifull livsform?	John Ellefsen	921
L4	Nr. 1 1979	Spredning og samhold	Jens Bjørneboe	761
L5	Nr. 1 1979	Homofili i grunnskolen	J. O	1 037
L6	Nr. 2 1984	Samlivskontrakt i homofile samliv	Gro Lindstad	856
L7	Nr. 2 1984	Sekterisk eller progressiv homsekamp?	Steinar Bergh og Finn Jensen	2 741
L8	Nr. 4 1985	Homofili og livsførsel	Øivind Eckhoff	1 163
L9	Nr. 4 1985	Frå HBB pressemelding	Johan M. Nerdrum	494
L10	Nr. 4 1985	Myter og realiteter om lesbiske og helse	Sidsel	910
L11	Nr. 2 1991	Homotanker i tiden	Erik Aasheim	911
L12	Nr. 2 1991	Lesbiske i utkant- Norge	Merethe Giertsen	2 316
L13	Nr. 1 1996	Lesbisk og enestående	Lisbeth Nilsen	2 613
L14	Nr. 1 1996	Frigjøring eller fortsatt selvundertyk-	Gro Lindstad	592
L15	Nr. 3 2000	Homoleir på Utøya	Ranveig Knutsen	1 678
L16	Nr. 3 2000	Registrerte partnerskap: 1993–1998	Turid Noack	2 743
L17	Nr. 1 2003	Queer vadis?	Reidar Kjær	1 004
L18	Nr. 1 2003	Nytt studietilbud i homofil og lesbisk litteratur ved UiO	Nils Axel Nissen	455
L19	Nr. 1 2003	Amor fati – elsk din skjebne	Tone Maria Hansen	1 199

3.5 Oversikt over primærmaterialet

I tabell 1 og 2 følger en oversikt over primærmaterialet. Tabellene viser hvilke nummer og artikler jeg skal bruke fra hvert av tidsskriftene, hvem som har skrevet tekstene og hvor mange ord de består av. Jeg har gitt hver artikkel en kode (L1–L19 for *Løvetann*, og B1–B4 for *Blikk*), som gjør det enklere å nevne hver enkelt artikkel videre i oppgaven, både i tekst og i tabeller. Videre vil altså tekstene fra primærmaterialet bli nevnt med henvisning til disse kodene.

Tabell 2: Oversikt over primærmaterialet fra *Blikk*

Tekst nr.	Årstall/ nummer	Tittel	Forfatter	Antall ord
B1	Nr. 6/7 2016	Ufortjent dårlig rykte	Betzy A. K. Thangstad	1 462
B2	Nr. 6/7 2016	Sommer i Jaffis-land	Erna Bøyum	539
B3	Nr. 8 2016	Fifty shades of rainbow	Kris Bue	1 395
B4	Nr. 8 2016	Trygghet for unge transpersoner	Ann-Mari Gregersen	1 971

3.6 Termliste

Nedenfor følger en termliste med ulike skeive termer som blir brukt i oppgaven. Her inngår både termer som jeg foretar grundige analyser av, og termer som bare blir nevnt få ganger, i tillegg til termer fra andre språk enn norsk. Flere av disse definisjonene blir også nevnt senere i oppgaven. Definisjonene er funnet i ulike ordbøker og termlister på nett. Listen er ment som et enkelt oppslagsverk, som en kan bla tilbake til underveis i lesningen for å få en bedre forståelse av hva som ligger i de ulike termene som blir brukt. Listen inneholder forklaringer med etymologi og/ eller bruksområde, men dette vil ikke være en fullstendig beskrivelse av termene verken historisk eller etymologisk. Jeg har valgt å ta med det jeg mener er mest sentralt og hensiktsmessig for denne konteksten. Ettersom tekstene jeg skal analysere, inneholder flere former av beslektede ord, har jeg også inkludert dette i termlisten, til den grad jeg har funnet ordene i ordbøker. For eksempel er både *homofil* og *homse* med, selv om disse på flere måter kan sies å være synonymmer. For noen av termene har jeg funnet definisjoner fra utenlandske kilder, av den grunn at jeg ikke kunne finne disse termene forklart på norske tilsvarende sider. Bruken og definisjonen er likevel så godt som den samme på norsk som det disse kildene oppgir. I tillegg til skeive termer er det også oppført noen fenomener, som KJØNNSUTTRYKK og SEKSUELL IDENTITET, på denne listen. Ettersom dette er noe som ikke alle nødvendigvis vet hva er, er de tatt med for å kunne forklare nettopp det.

BIFIL

«Person som kan bli forelsket i og/ eller bli seksuelt tiltrukket av mer enn ett kjønn. En bifil identitet kan se svært forskjellig ut fra person til person» (FRI 2018).

BISEKSUALITET

Legning som innebærer «(trang til) seksuell omgang med personer av begge kjønn» (Landfald og Paulssen 1996, 83).

BISEKSUELL

Viser til en person «som kjenner seksuell tiltrekning mot begge kjønn» (Wangensteen og Landrø 1993, 51).

BUTCH

«Eng. uttrykk som beskriver maskuline træk, egenskaper, uttrykk, selvopfattelse m.m. Benyttes ofte blandt lesbiske» (LGBT Danmark, begrebsliste, butch).

«Anvendes af og til for at kategorisere bøsser og lesbiske ud fra heteroseksuelle kønsroller, hvor «butch» repræsenterer den traditionelt maskuline rolle» (LGBT Danmark, begrebsliste, butch).

BÖG

Svensk term som viser til «En person som oftast identifierar sig som kille/man och har förmågan att bli kär i och/eller attraherad av killar/män» (RFSL 2015).

BØSSE

Dansk term som viser til «Homoseksuel mand. Begrepets oprindelse kommer muligvis af en sammenligning mellem analsex og rensning af et gevær (bøsse)» (LGBT Danmark, begrebsliste, bøsse).

DRAG

«Drag blir som regel definert som et midlertidig skifte av kjønnsuttrykk, det vil si å opptre som det motsatte kjønn, ved hjelp av ytre effekter» (Bufdir, LHBT-ordlista, drag).

DYKE

«Eng. homoseksuelt slangudtrykk for en lesbisk kvinne. Udtrykket kan brukes nedsættende, og brukes ofte om kvinner med en meget maskulin fremtræden» (LGBT Danmark, begrebsliste, dyke).

FEMME

«Fransk uttrykk («femme» = «kvinde») som beskriver feminine træk, egenskaber, uttrykk, selvopfattelse m.m. Benyttes ofte blandt lesbiske» (LGBT Danmark, begrebsliste, femme).

«Anvendes af og til for at kategorisere bøsser og lesbiske ud fra heteroseksuelle kønsroller, hvor «femme» representerer den traditionelt feminine rolle» (LGBT Danmark, begrebsliste, femme).

FLATA

Svensk term som viser til «En person som oftast identifierar sig som tjej/kvinna och som har förmågan att bli kär i och/eller attraherad av andra tjejer/kvinnor. Används ofta synonymt med lesbisk» (RFSL 2015).

FLATBANKER

Slang brukt om lesbiske kvinner (NAOB, flatbanker). Termen er en orddanning satt sammen av *flat* og *banker*.

GAY

«Eng. for en homoseksuel person (...)» (LGBT Danmark, begrebsliste, gay).

GENDERQUEER

«Genderqueer (på norsk bruker noen oversettelsen «kjønns-skeiv») er en identitetsmarkør som brukes av personer som har en kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk som utfordrer samfunnets to-kjønnsnorm» (Bufdir, LHBT-ordlista, genderqueer).

HETEROSEKSUELL

Viser til en person «som er tiltrukket av det motsatte kjønn. Førsteledd er lånt fra gresk *héteros* «annen, annerledes, forskjellig» (...)). «Seksuell er avledet av *sex* (...)» (Caprona 2014, 89–90).

HOMOFIL

Viser til en person «som er tiltrukket av samme kjønn. Førsteledd er lånt fra gresk *homós* «lik, samme, én og den samme» (...)). «Andreledd er gresk *phílos* «venn», avledet av *phileín* «elske» av usikker opprinnelse. Et synonym for *homofil* er *homoseksuell*, som har samme førsteledd» (Caprona 2014, 94).

HOMOFILI

Innebærer «kjærlighet mellom personer av samme kjønn» (Landfald og Paulssen 1996, 254).

Det er varierende syn på om HOMOFILI og HOMOSEKSUALITET er synonyme.

HOMOSEKSUALITET

Innebærer «seksualitet mellom personer av samme kjønn» (Landfald og Paulssen 1996, 254).

Det er varierende syn på om HOMOSEKSUALITET og HOMOFILI er synonyme.

HOMOSEKSUELL

Viser til en person «som er tiltrukket av samme kjønn, Førsteleddet er lånt fra gresk *homós* «lik, samme, én og samme». «Andreledd er avledet av *sex*» (Caprona 2014, 95).

HOMSE

Betegnelse på «homofil person (særlig om menn)» (Landfald og Paulssen 1996, 254).

INTERKJØNN

«Interkjønn (på engelsk: intersex) er et paraplybegrep som viser til kroppslig mangfold blant personer født med atypiske kjønnskarakteristika» (Bufdir, LHBT-ordlista, interkjønn).

KIKI

Engelsk term for kvinner som ikke identifiserer seg som verken butch eller femme (Joni 1981).

KJØNNSUTTRYKK

Viser til «den måten en person gir seg til kjenne på som enten kvinne, mann eller utenfor samfunnets tokjønnsnorm. Selv om de fleste mennesker presenterer seg i et kjønnsuttrykk som blir oppfattet som klart mannlig eller kvinnelig, har noen et kjønnsuttrykk som bryter med todelingen (...)» (Bufdir, LHBT-ordlista, kjønnsuttrykk).

LEBBE

Dansk «Slangord for en lesbisk kvinne. Indenfor lgbt-miljøet er uttrykket neutralt. Udenfor lgbt-miljøet benyttes det ofte, men ikke alltid, nedladende» (LGBT Danmark, begrebsliste, lebbe).

LEGNING

Betyr «anlegg, egenart», «seksuell l-» (Landfald og Paulssen 1996, 336). Viser til hvilken seksuell identitet en person har.

LESBE

Substantiv som viser til en «lesbisk kvinne» (Landfald og Paulssen 1996, 338). Synonym til LESBISK brukt substantivisk.

LESBISK

Adjektiv som viser til «Kvinne som er tiltrukket av kvinner. Etter navnet på øya *Lésbos* i Egeerhavet, der oldtidens dikterinne *Sapfo*, kjent for sine kjærlighetsdikt til kvinner, levde». «På slutten av 1800-tallet fikk ordet den moderne betydningen (...)» (Caprona 2014, 119).

LGBT

«Eng. Initialord for: «Lesbian, gay, bisexual and transgender» (LGBT Danmark, begrebsliste, lgbt).

LHBT

«Betegnelse på lesbiske, homofile, bifile og transpersoner som gruppe. Det er også vanlig å inkludere intersex og skeive i denne gruppen, og da blir forkortelsen lhbtq. «Q» står for queer som er den engelske varianten av skeiv» (FRI 2018). Rekkefølgen på bokstavene kan i noen tilfeller variere litt.

QUEER

«Queer er det engelske ordet for skeiv. Queer brukes som en samlebetegnelse for de som ikke er ønsker å bli plassert i en bestemt identitetskategori basert på hvilken seksuell orientering de har eller hvilket kjønn de tilhører» (Bufdir, LHBT-ordlista, queer).

SEKSUALITET

«kjønnsliv; kjønnsdrift» (Landfald og Paulssen 1996, 476).

SEKSUELL IDENTITET

«Seksuell identitet handler om hvorvidt en person oppfatter og opplever seg som homofil, lesbisk, heterofil, bifil, skeiv eller noe annet» (Bufdir, LHBT-ordlista, seksuell identitet).

SKEIV

Betyr «*skrå, skakk, vriden, forvrengd; homoseksuell*» (Bøe et al. 2005, 133).

«Skeiv blir ofte brukt som en samlebetegnelse for alle som bryter med normer for kjønn og seksualitet, men det kan også være et synonym til ‘homofil’» (FRI 2018).

SKRULLE

Kan vise til en «(feminin) homofil mann» (NAOB, skrulle).

SOPER

Betegnelse på «homofil mann» (Landfald og Paulssen 1996, 524).

TRAKTORLESBE

Norsk variant av det engelske *butch*. «Muntlig, spøkefullt eller nedsettende» om en «lesbisk kvinne med maskulint utseende» (NAOB, traktorlesbe).

TRANS

Betyr «over, på den andre siden av» (Landfald og Paulssen 1996, 592). Termen blir i materialet mitt brukt som betegnelse på mennesker som er transseksuelle eller transvestitter, og også som betegnelse på fenomenet transseksualisme.

TRANSE

«Transe brukes også av noen mer i dagligtale om personer med kjønnsoverskridende kjønnsuttrykk, men oppfattes som regel som et negativt ladet ord» (Bufdir, LHBT-ordlista, transe).

TRANSGENDER

Engelsk term for *transkjønn*.

TRANSKJØNN

Viser til en person «som psykologisk, sosialt og personlighetsmessig opplever seg selv som tilhørende det motsatte av sitt biologiske kjønn» (NAOB, transkjønn).

TRANSKVINNE

«Transkvinne brukes ofte om en person som er født som mann, men som har en kvinnelig kjønnsidentitet. Personen kan ha gjennomgått kjønnsbekreftende behandling (...)» (Bufdir, LHBT-ordlista, transkvinne).

TRANSPERSON

«Personer med kjønnsidentitet(er) eller kjønnsuttrykk som bryter med det samfunnet forventer av dem på grunnlag av hvilket kjønn de fikk tildelt ved fødselen» (FRI 2018).

TRANSVESTITT

«En person som av og til ønsker å opptre som det «motsatte» kjønn, gjennom helt eller delvis å kle seg slik. Transvestitter kan være heterofile, lesbiske, homofile eller bifile. Noen kler seg slik fordi det er en del av deres kjønnsidentitet som de vil uttrykke» (Bufdir, LHBT-ordlista, transvestitt).

4 Metode

4.1 Innsamling av materiale

Prosessen med å samle inn materialet til oppgaven startet hos Skeivt arkiv ved Universitetsbiblioteket i Bergen, som har komplett samling av *Løvetann* sine numre fra 1977 til 2003 i arkivene sine. Hos Skeivt arkiv bladde jeg gjennom og leste store mengder av tidsskriftet, før jeg etter de tidligere nevnte kriterierene valgte ut de numrene og 19 tekstene jeg ønsket å ta utgangspunkt i. Materialet fra *Blikk* fra 2016 valgte jeg etter nummer av tidsskriftet som jeg selv hadde hjemme. Jeg valgte, etter samme kriterier som ved *Løvetann*, to nummer av *Blikk* fra dette året, og deretter to tekster fra hvert av disse numrene.

Da tekstutvalget var bestemt, var neste steg å få tekstene digitalisert og søkbare, for slik å lettere kunne finne fram i tekstene og bruke dem på en effektiv måte. Dette gjorde jeg ved at jeg først skannet alle tekstene og fikk dem lagret som bilder, for deretter å sende bildene til optisk tegngjenkjenning for slik å gjøre dem om til digital tekst. Tekstene overførte jeg så til individuelle Word-dokumenter, for lettere å kunne finne fram i dem senere. Da dette var gjort startet jobben med å samle og systematisere alle de skeive termene jeg ønsket å bruke fra tekstene. Jeg valgte termer etter bestemte kriterier (som ble oppgitt i metodekapittelet). Jeg sorterte termene alfabetisk etter hvilke termer som ble brukt i hvilke nummer av tidsskriftene, og noterte meg hvor mange ganger hver enkelt ordform av leksemene ble brukt, for også å ha oversikt over disse. Deretter satte jeg termene inn i en tabell som viser hvilke termer som blir brukt hvor mange ganger i tekstene fra primærmaterialet. Denne tabellen følger med som vedlegg til oppgaven. Jeg undersøkte videre hvordan termene ble brukt i tekstene, med fokus på blant annet hvilke ord de sto sammen med og hvilken kontekst de opptrådte i. Dette var grunnlaget for den kommende analysen av termene.

Da jeg hadde funnet fram til både nummer, tekster, termer og eksempler på bruk av termene fra *Løvetann* og *Blikk*, og var klar til å starte analysen, vurderte jeg det slik at dette materialet ville bli for lite til å kunne basere hele oppgaven min på. Jeg bestemte meg derfor for å velge ut flere tekster fra *Løvetann*, for å danne meg et bilde av hvordan termbruken så ut i *Løvetann* mer generelt, ikke bare i de til nå utvalgte tekstene mine. Jeg leste dermed gjennom en god del av numrene av *Løvetann* også utenom disse som jeg først hadde valgt ut (de som nå er

primærmaterialet mitt). På denne måten fant jeg mange interessante artikler som tar for seg blant annet kategorisering, tanker om ord og uttrykk og gode eksempler på bruk av termene, i tillegg til at jeg fikk et grundig innblikk i hvilke saker og temaer som til de ulike tidene var med og preget samfunnsdebatten. Jeg oppdaget også mange interessante termer i denne prosessen, som ikke er med på termtabellen fra primærmaterialet, men som jeg likevel bestemte meg for å skrive noe om. Dette ekstra materialet fra *Løvetann* er det jeg i oppgaven kaller sekundærmaterialet.

Midt i gjennomlesingen av *Løvetann* på utkikk etter et sekundærmateriale endret undersøkelsesvilkårene seg, og jeg fikk tilgjengelig en god del av årgangene av *Løvetann* digitalt. Skeivt arkiv har digitalisert og gitt meg søkbar tilgang til alle numrene av *Løvetann* fra 1977 til 1991, noe som har gjort denne prosessen veldig mye enklere. På grunn av dette kan jeg søke digitalt etter termer og uttrykk i disse numrene av tidsskriftet, noe som har spart meg for utrolig mye arbeid og gjort at jeg kan uttale meg om termbruken for disse årene med mye større sikkerhet enn om jeg skulle basert alt kun på egen lesing. Dette gjør selvsagt at jeg også kan si mye mer om termbruken fra disse årene i *Løvetann* enn det jeg kan fra 1992 til 2003, selv om jeg ved egen lesing har prøvd å danne meg en god oversikt over den skeive språkbruken også fra disse årgangene.

4.2 Analyse

I analysen av termene fra primærmaterialet fra *Løvetann* har jeg sett på hvordan termene er blitt brukt i tekstene, og jeg går gjennom disse term for term i analysekapittelet. Jeg har blant annet sett på hvilke ord termene står sammen med, hvilken kontekst de brukes i, hvilken betydning jeg mener termene har ut ifra hvordan de brukes, og hvor ofte de opptrer i tekstene. Jeg har sammenlignet nærliggende termer for å se om det er forskjell på hvordan de blir brukt, og jeg har også diskutert faste uttrykk som gjentar seg gjennom alle periodene og sett på orddanninger som går igjen. Jeg diskuterer termene og deres bruk i primærmaterialet fra *Løvetann*, og hvor jeg har følt det naturlig og nødvendig, har jeg også inkludert tekster, eksempler og termer fra sekundærmaterialet i analysen.

Analysen av tekstene fra *Blikk* har foregått stort sett på samme måte som ved tekstene fra *Løvetann*, og jeg har sammenlignet termbruken fra disse to tidsskriftene med hverandre. På grunn av den store forskjellen på antall primærttekster jeg har fra *Løvetann* og *Blikk*, har analysen av termene fra *Løvetann* vært en betydelig større oppgave enn ved termene fra *Blikk*, noe som også betyr at *Løvetann* er en større del av dette prosjektet enn det *Blikk* er. En annen forskjell er at jeg for primærttekstene i *Blikk* ikke har sammenlignet termbruken med sekundærttekster fra samme tidsskrift, noe jeg har gjort ved *Løvetann*.

4.3 Korpussøk

I oppgaven benytter jeg meg av søk fra to større tekstsamlinger; HaBiT Norwegian Web Corpus 2015 og Nasjonalbiblioteket. HaBiT inneholder 1,18 milliarder ord fra 3,4 millioner dokumenter, og korpuset er samlet inn i februar 2015 (Universitetet i Oslo 2017). Søk i dette korpuset har hjulpet meg med å fastslå hvor mange ganger en term er i bruk på norske internettsider i februar 2015, noe som forteller om en term fortsatt var i bruk i denne perioden, samt hvor mye den var i bruk. Fra Nasjonalbiblioteket har jeg benyttet meg av søkefunksjonen på NB N-gram. Søk på termer fra denne tekstsamlingen har vist meg når de ulike termene har første belegg for bruk i Nasjonalbiblioteket sine tekster, noe som igjen sier noe om hvor gammel termen er i det norske språket. Jeg har valgt å benytte meg av disse tekstsamlingene for å få bedre innsikt i bruken av termene i samfunnet mer generelt, og ikke bare for primær- og sekundærmaterialet mitt. Her er det også viktig å merke seg at det er en forskjell mellom tekstene fra disse større tekstsamlingene og tekstene fra primær- og sekundærmaterialet mitt, når det kommer til hvem det er som har skrevet dem. Fra primær- og sekundærmaterialet er de skeive termene som er brukt i all hovedsak skrevet av skeive selv, noe som i stor grad ikke er tilfellet hos tekstene som HaBiT og Nasjonalbiblioteket viser til.

4.4 Leksem og ordform

Ved omtale av termene skiller jeg mellom leksem og ordform. Et leksem er et oppslagsord med alle bøyingsformer. Ordformer er enkeltformer av leksemet når det er blitt bøyd. Leksem blir i oppgaven markert med KAPITELER, og ordformer skrives i *kursiv*. Ettersom denne oppgaven ikke er en morfologisk undersøkelse, velger jeg å ikke bruke fagtermer som prefiks, suffiks og røtter, og omtaler heller dette som ordelement eller bare element når dette er nødvendig å nevne. I stedet for *avledning* og *sammensetning* bruker jeg ordet *orddanning* for å vise til termer som er satt sammen av flere element. På grunn av ordene sin etymologi og

opphavsspråk er det tidvis vanskelig å avgjøre om noe er et affiks eller en rot, og ettersom dette uansett ikke er vesentlig for oppgaven, velger jeg å depresisere de morfologiske termene. I analysen er det en nokså stor andel sitater fra både primær- og sekundærmaterialet. De termene eller uttrykkene som i hvert tilfelle er bakgrunnen for at sitatet er med, har jeg markert med fet skrift. Dette er altså hovedsakelig mine markeringer, og ikke noe som opprinnelig var med i setningene. Noen ganger vil det likevel være at deler av sitater er skrevet med store bokstaver eller står i kursiv, og da er det fordi teksten i utgangspunktet var skrevet slik i tidsskriftet. Mange av termene jeg analyserer, kan opptre som både substantiv og adjektiv. Når jeg diskuterer bruken av termene, vil jeg for de spesifikke setningene oppgi om termene blir brukt for eksempel predikativt, attributivt eller substantivisk.

5 Analyse

5.1 Innledning

I de 23 tekstene som utgjør primærmaterialet i denne oppgaven og som jeg hovedsakelig baserer analysen min på, opptrer det til sammen 96 ulike skeive termer, som enten viser til skeive personer eller skeive fenomener. Blant disse 96 ordene finnes blant annet det samme leksemet flere ganger, men med ulike ordformer, ord på andre språk enn norsk, ord som inngår i navn på grupper og bevegelser, initialord, samt en god del orddanninger. Noen ord opptrer i nesten alle tekstene, mens andre kun er å finne i enkelttekster og der også ofte kun én gang. Hvor ofte termene forekommer i de ulike tekstene, handler mye om hva temaet for tekstene er. En tekst om lesbiske på landsbygda inneholder følgelig termen LESBISK betydelig mye oftere enn en tekst om transungdom i Stavanger gjør. I tillegg er lengden på tekstene en avgjørende faktor for hvor mange ganger en term rekker å bli brukt i løpet av teksten. Det er også tydelige forskjeller historisk på når de ulike termene ble brukt. Fra primærmaterialet i *Løvetann* er det jevnt over brukt veldig få skeive termer på 1970-tallet, men jo nærmere nyere tid numrene kommer blir det flere og flere slike termer i bruk i primærmaterialet. For å illustrere dette, er det fra primærmaterialet fra 1970-tallet fra *Løvetann* (til sammen fem tekster fra 1977 og 1979) brukt tolv skeive ord (hvor det samme leksemet opptrer flere ganger). For primærmaterialet fra 1980-tallet (til sammen fem tekster fra 1984 og 1985) er antallet ord 27 (inkludert det samme leksemet flere ganger), og fra primærmaterialet på 1990-tallet (til sammen fire tekster fra 1991 og 1996) er antallet steget til 35. Fra primærmaterialet på starten av 2000-tallet (til sammen fem tekster fra 2000 og 2003) topper antallet seg med 37 ord, mens det fra de fire primærtetekstene fra *Blikk* i 2016 går litt ned igjen, til 27 ord. Her ser vi en bratt og tydelig stigning på antall skeive ord brukt fra 1970-tallet og til 1980-tallet, hvor det videre bare øker fram til det blir en liten nedgang fra starten av 2000-tallet og til 2016.

Et grovt historisk blikk på termfunnene mine viser at *homofil* og *homofile* blir brukt mange ganger gjennom alle tidsperiodene i primærmaterialet mitt fra *Løvetann* og *Blikk*.

HOMOSEKSUELL, derimot, brukes kun i primærmaterialet mitt fra *Løvetann*, og mye sjeldnere enn *-fil*-varianten. Nesten det samme kan sies om LESBISK, bortsett fra at denne termen kun har ett treff fra primærmaterialet fra *Løvetann* på 1970-tallet, og at den også er å finne i *Blikk*. SKEIV, derimot, brukes i primærmaterialet utelukkende i *Blikk*-tekstene fra 2016, og alle termene som har med *trans* å gjøre i primærmaterialet, er fordelt på tekster fra *Løvetann* og

Blikk fra 2003 og 2016. SOPER finnes i primærmaterialet kun i en tekst fra 1970-tallet i *Løvetann*, og BIFILE brukes kun i tre tekster, fordelt på 1980-, 1990- og 2000-tallet. Jeg må nok en gang poengtere at disse treffene kun gjelder for tekstene i primærmaterialet mitt. Selv om SOPER i primærmaterialet mitt kun opptrer i én tekst, er termen likevel til stede i mange andre nummer og tekster. Hvor representative funnene mine er, må derfor diskuteres, og det er noe jeg skal gjøre i dette kapitlet.

Termen som blir brukt i flest av tekstene fra primærmaterialet, og som jeg skal starte analysen med, er HOMOFIL. *Homofile* opptrer i 16 av til sammen 23 tekster, og sammenlagt har jeg funnet denne ordformen brukt hele 102 ganger fordelt på primærtetekstene fra *Løvetann* og *Blikk*. *Homofile* blir brukt i hver av primærtetekstene fra *Løvetann* på 1970- og 1980-tallet. På 1990-tallet blir den kun brukt i én tekst, mens på tidlig 2000-tall blir den brukt i fire av fem primærtetekster. I primærtetekstene fra *Blikk* fra 2016 blir termen brukt kun i den første teksten. Dette kan bety at bruken av HOMOFIL har endret seg over disse årene. Bruken av HOMOFIL i primærtetekstene var sterkest på 1970- og 1980-tallet, og har etter det blitt mindre og mindre frekvent. Primærmaterialet mitt viser at flere forskjellige termer ble tatt i bruk jo nærmere nåtiden tekstene kommer. Dette kan bety at tekstforfatterne fikk flere termer å velge i, og sannsynligheten for at de skulle bruke akkurat HOMOFIL, ble da mindre. Det er utvilsomt andre faktorer som også spiller inn i denne fordelingen. Ettersom tekstene har ulike tematikker, bruker de naturligvis også ulike termer. Selv om HOMOFIL ikke er i bruk i hver eneste av primærtetekstene mine, er den derimot i bruk i alle numrene av tidsskriftet som disse tekstene er hentet fra. Termen er altså ikke ute av bruk i periodene det gjelder.

Jeg skal i dette kapitlet diskutere og analysere termene som er brukt i primærmaterialet mitt. Jeg vil undersøke hvordan de ulike termene er brukt i tekstene, hva denne bruken kan fortelle, hva termene betyr og hvordan de har utviklet seg. Jeg kommer i tillegg til å se på tekster fra *Løvetann* utenfor primærmaterialet, altså sekundærmaterialet, for slik å danne et større bilde av termbruken og bedre kunne si om det jeg finner i primærmaterialet er representativt for tidsskriftet i sin helhet og for perioden tekstene er hentet fra.

5.2 Forståelser av kategorisering og bås i *Løvetann*

I løpet av *Løvetann* sine leveår har det i flere av numrene kommet fram en del tanker om kategoriseringer, bås og hva dette betyr for menneskene som blir kategorisert. Jeg skal nå se på et utvalg av det som er blitt skrevet om temaet, for å få et innblikk i hvilke tanker *Løvetann* sine skribenter og andre hadde om dette på ulike tidspunkt.

I en artikkel i *Løvetann* nummer 3 fra 1978, som er hentet fra Dagbladet samme år, skriver psykolog Pål Abrahamsen at «Merkelappene homoseksualitet, homofili og bifili – forteller svært lite om personen, bare at han/hun for tiden bruker seksuelle uttrykksformer overfor personer av samme kjønn» (Abrahamsen 1978, 23).

Folk som imidlertid av en eller annen grunn tar følelser fra medmennesker av samme kjønn alvorlig, blir nødt til å ta i bruk spesielle ord: En har en særskilt „legning“, en føler „dragning“ mot personer av samme kjønn. Slike ord brukes aldri i heteroseksuelle forhold, selv om følelsene mye kan være de samme. (Abrahamsen 1978, 22)

Abrahamsen reagerer på at språket som er brukt til å beskrive heteroseksuelle og homoseksuelle ikke er det samme, og at det generelt snakkes forskjellig om disse to gruppene sin kjærlighet. «Det er nesten som en er nødt til å bekjempe slike følelser, og hvis de først er til stede, må de ha egne, rare navn som tyder på at følelsene egentlig ikke er helt normale» (Abrahamsen 1978, 22). Dette kan sies å være en nokså moderne holdning med tanke på at denne teksten er skrevet på slutten av 1970-tallet.

Forfatter Gerd Brantenberg skriver i 1984 at hun er lei av kategoriseringene som spesielt homofile utsettes for. «Iblant er jeg lei av å være homofil. Av etiketten, mener jeg — ikke av aktiviteten. Skjønt iblant er jeg temmelig lei den, også. Især av å være «homofil forfatter», kanskje. Men det virker som en menneskesykdom: man må tenke i bås» (Brantenberg 1984). Hun forteller at et kapittel fra hennes «røykeslutter-dagbok» kanskje skulle bli pensum på en videregående skole, og at hun i presentasjonen av dette kapittelet ble framstilt som både lesbisk og feminist. Hun skriver at det som sto der både var riktig og fint, men at det i denne sammenhengen var helt uvesentlig. «Det skal klistres på. Her går en lesbisk røykeslutter»

(Brantenberg 1984). Brantenberg opplever at uansett hva hun gjør, så kommer hun ikke unna å bli kategorisert etter legningen sin.

I en artikkel i *Løvetann* nummer 3 fra 1989 står det skrevet om hvordan kategoriseringer kan brukes til politisk handling:

Gjennom å bruke begrepet "annerledeshet" vil vi markere et forsøk på både å bryte med de tradisjonelle historiske kategoriseringene, og likevel bruke kategoriseringer, for å poengtere en nåværende historisk realitet. Vi ser det som politisk nødvendig å tross alt *navngi* homoseksuelle grupper, for å ha et utgangspunkt for politisk handling. For i og med kategoriseringssystemet er virksomt, kan vi ikke bevege oss utenfra. Et eksempel på en slik pålagt kategorisering er begrepet minoritet. Minoritet er et begrep som definisjonsmessig alltid forutsetter en majoritet, uten at majoriteten noensinne behøver å defineres. (Andersson, Myking og Svensson 1989, 40)

Det står her at majoriteten ikke trenger å nevnes selv om minoriteten har fått et navn, noe som kategoriene *homoseksuelle* og *heteroseksuelle* er et godt eksempel på. Homoseksuelle mennesker, altså minoriteten, ble navngitt før de heteroseksuelle, majoriteten, ble det. På engelsk ble HETEROSEKSUELL tatt i bruk først åtte år etter at HOMOSEKSUELL kom inn i språket: «(...) homoseksualitet ble begrepsfestet før heteroseksualitet» (Laurie 1996, 5). Et søk på Nasjonalbiblioteket sine tekster viser at første belegg for bruken av *homoseksuelle* er fra 1912, hvor termen blant annet opptrer i boken *Socialismen: kvinden og socialismen*, skrevet av August Bebel og oversatt til norsk av Sverre Krogh. *Heteroseksuelle* har derimot ikke noen treff før i 1929, i boken *Forelæsninger til indførelse i psykoanalyse* av Sigmund Freud, oversatt til norsk av Kristian Schjelderup. Disse funnene utelukker ikke at termene er blitt brukt også tidligere enn det vi ser her, men det er de første beleggene på bruk av termene som Nasjonalbiblioteket viser til og det eldste beviset jeg har funnet på at termene er brukt. Når det er sagt, viser et søk på *homosexuelle* og *heterosexuelle*, altså med x i stedet for k, at begge disse var i bruk i boken *Sygelige afvigelser fra den normale seksualfølelse. Et indlæg i sedelighedssagen* fra 1899, skrevet av Dr. I.S. Bang. Dette viser at de to termene faktisk var i bruk tidligere enn 1912 og 1929, men med en annen skrivemåte.

Harboe skriver i *Løvetann* i 1980 at det er maktforholdene i samfunnet og hvordan vi fungerer under dem, som er årsaken til at vi kategoriserer hverandre:

Poenget er at behovet for betegnelsene hetero og homo er bestemt av de forholdene vi lever under og ikke av hvilke følelser vi har. Vi navngir hverandre først og fremst etter hvordan vi fungerer i systemet og ut fra maktforholdene. Selve kjærligheten mellom mennesker, enten de er av samme eller motsatt kjønn, er av liten interesse for hvilke merkelapper som blir satt på oss.

Kun i et undertrykkende samfunn gir det mening å skille på hetero og homo — noe vi ikke må underslå når vi definerer oss selv og forteller hvem vi er. En mer dekkende definisjon ville det altså være om vi sier at *homofile er en undertrykt gruppe i samfunnet. Undertrykkelsen retter seg mot seksuell tiltrekning mellom personer av samme kjønn.* (Harboe 1980, 14)

5.3 HOMOSEKSUELL og HOMOFIL

Homo er et ordelement som kommer fra det greske *homos* og betyr «samme» (NAOB, homo-). Ordelementet *-fil* kommer fra det greske *filos*, som betyr «venn» (NAOB, -fil). HOMOFIL betyr direkte oversatt altså «venn av det samme», og viser mer konkret til personer «som primært tiltrekkes emosjonelt og seksuelt av personer av samme kjønn» (NAOB, homofil). Ordelementet *-seksuell* kommer «fra fransk *sexuel*, av senlatin *sexualis*, avledet av latin *sexus* 'kjønn'» (NAOB, -seksuell). Definisjonen på HOMOSEKSUELL er en person «som er seksuelt tiltrukket av (og har seksuell omgang med) person av samme kjønn» (NAOB, homoseksuell). Første belegg for at *homoseksuelle* er i bruk i tekster fra Nasjonalbiblioteket, er, som vi så ovenfor, i bøker skrevet i 1912. Første gang *homofile* opptrer i tekster fra Nasjonalbiblioteket, er til sammenligning i 1957, i boken *Vi som føler annerledes: homoseksualiteten og samfunnet* av Finn Grodal.

Et eksempel på hvordan HOMOSEKSUELL og HOMOFIL brukes i primærmaterialet er følgende setning: «For at **homoseksuelle** skal få kunne ytre seg på sine premisser og få bekreftelse på

seg selv som **homofil** er det nødvendig at det er et sosialt rom som kan fungere på en slik måte» (Giertsen 1991, 17). Her er *homoseksuelle* brukt substantivisk og *homofil* predikativt, i den samme setningen.

Som tidligere nevnt, er *homofile* den ordformen som er mest brukt av termene fra primærmaterialet mitt fra *Løvetann*. Den er brukt i 15 av 19 tekster, og til sammen opptrer den hele 97 ganger. Fra *Blikk*-materialet er termen kun brukt i én tekst, og der fem ganger. *Homoseksuelle* er brukt i sju av primærtekstene fra *Løvetann*, til sammen 19 ganger, men ingen av tekstene fra *Blikk* inneholder termen. Dette kan være et tegn på at HOMOSEKSUELL ikke lenger en term som brukes like ofte til å vise til skeive mennesker i 2016. HaBiT viser at HOMOSEKSUELL er brukt 1,995 ganger, mens HOMOFILE er brukt hele 21,478 ganger, altså betydelig mye mer. I tillegg til HOMOFILE og HOMOSEKSUELL, kommer jeg også til å nevne HOMOFILE og HOMOSEKSUALITET i denne delen av analysen. Både HOMOFILE og HOMOSEKSUALITET kan defineres som det å være seksuelt og/ eller følelsesmessig tiltrukket av personer av samme kjønn.

5.3.1 HOMOFILE i primærmaterialet fra *Løvetann*

Følgende setninger er hentet fra tekst L1 i det aller første nummeret av *Løvetann*, fra oktober 1977: «MEN DENNE GANG REISTE DE **HOMOFILE** SEG FOR FØRSTE GANG TIL KAMP MOT POLITIET OG BARRIKADERTE SEG». «Hovedvekten ble lagt på **homofiles** rett til arbeid og bolig, og Kjærsti krevde at diskriminering av **homofile** må forbys ved lov» (Løvetann 1977b). Her brukes HOMOFILE utelukkende substantivisk, og viser til mennesker med en homofil legning. Setningene vitner om aktivisme for homofiles rettigheter, en tematikk som *Løvetann* i stor grad handlet om på 1970-tallet. I tekst L2 fra det samme nummeret av *Løvetann* finnes blant annet disse setningene: «Over 400 **homofile** deltok i marsjen, som ble rundet av med et stort åpent møte i Vasa-parken», «Parolene hadde krav om løslatelse av fengslede **homofile** i alle land (...)», «Fra Sverige hadde **homofile** aktivister kommet fra store deler av landet for å delta i marsjen (...)» og «Noen **homofile** fremmedarbeidere var også med» (Løvetann 1977c, 12–13). Her ser vi at i de to første setningene er *homofile* brukt substantivisk, i likhet med setningene fra L1. I de to siste setningene, derimot, er *homofile* brukt attributivt, for å modifisere substantivene *aktivister* og *fremmedarbeidere*.

I tekst L6 fra 1984 brukes HOMOFILE kun én gang, i tittelen som er «Samlivskontrakt i **homofile** samliv» (Lindstad 1984). I tekst L7 fra samme år og nummer, står følgende setning: «De nye **homofile** bevegelsene som nå dukket opp, ønsket ikke å tilslutte seg DNF-48» (Bergh og Jensen 1984, 17). I «homofile samliv» og «homofile bevegelsene» er adjektivet *homofile* brukt metonymisk. Dette er noe jeg kommer nærmere inn på i delkapittel 5.12 i analysen. I tekst L9 fra 1985 er denne setningen å finne: «**Homofile** menn som gruppe vil selvsagt gjerne bidra til økt viten om AIDS-sykdommen» (Nerdrum 1985). Det disse setningene har til felles, er at alle bruker *homofile* attributivt til å modifisere substantivene de står til, i disse tilfellene *samliv*, *bevegelsene* og *menn*.

På 1990-tallet er det kun to av tekstene fra primærmaterialet mitt som inneholder HOMOFILE, men frekvensen er derimot nokså høy for den ene av tekstene. Tidlig på 1990-tallet finner vi følgende setning i tekst L12: «Heterofile i vårt samfunn har ikke noe behov for et heterofilt miljø, slik **homofile** har behov for et **homofilt** miljø» (Giertsen 1991, 18). I denne setningen ser vi at *heterofile* brukes substantivisk på akkurat samme måte som *homofile*. Begge viser til en person som er heterofil/ homofil. I tillegg er adjektivet *homofilt* i intetkjønnsform brukt i denne setningen til å beskrive *miljø*, et adjektiv som vi frem til nå kun har sett som *homofile* eller *homofil*. «Homofilt miljø» er også et eksempel på metonymisk bruk av adjektiv. Neste gang *homofile* blir brukt i primærmaterialet er omtrent ni år senere, i tekst L15 fra 2000. Termen blir i denne teksten brukt kun én gang: «For første gangen var unge lesbiske og **homofile** samlet, hele landet var representert» (Knutsen 2000, 19). Uttrykket «homofile og lesbiske» er noe jeg skal komme tilbake til og diskutere senere i del 5.11 av analysen. Det er tydelig at HOMOFILE, både med substantivisk og attributiv bruk, er en term som er veldig frekvent i primærmaterialet fra *Løvetann*, og jeg vil illustrere dette med et siste eksempel fra tekst L16 fra 2000, hvor både substantivisk og attributiv bruk kommer fram: «I hvilket omfang **homofile** har tatt i bruk adgangen til å inngå registrert partnerskap er vanskelig å si så lenge vi ikke har kunnskap om populasjonen, det vil si antallet **homofile** par» (Noack 2000, 21).

5.3.2 HOMOFIL i primærmaterialet fra *Blikk*

Homofile er å finne i kun den første av de fire tekstene fra primærtekstene mine fra *Blikk*, altså tekst B1, og termen opptrer fem ganger i denne teksten: «Grønland har et ufortjent dårlig rykte, og grupper som **homofile** og muslimer settes opp mot hverandre, sier styreleder Nora Mehse i Skeiv Verden». «I hatkrimrapporten fra 2015 har antall tilfeller av hatkriminalitet mot lhbt i Oslo sentrum steget fra 25 til 33 forhold, 25 av dem mot **homofile**». «De ville ha to **homofile** fra Skeiv Verden til å gå hånd i hånd og kysse hverandre på Grønland for å «framprovosere en reaksjon»». «**Homofile** er jo mennesker akkurat som meg og deg, de har likeverdige liv. Muslimer som sier at **homofile** bør drepes, har ikke peiling» (Thangstad 2016, 78, 80). Da denne teksten ble skrevet, hadde det gått 16 år siden tekst L16 fra *Løvetann* ble gitt ut. I L16 ble *homofile*, som vi tidligere så, brukt både substantivisk og attributivt, mens i denne teksten fra B1, er det kun eksempler på at den blir brukt substantivisk. Dette betyr ikke at *homofile* ikke lenger blir brukt attributivt i 2016, men at jeg ikke finner denne bruken i primærmaterialet mitt fra *Blikk*. Noe annet som er verdt å nevne fra tekst B1, er at termen SKEIV nå er kommet inn i vokabularet, og at *skeive* i stor grad brukes som synonym til *homofile*. Diskusjon om SKEIV kommer i del 5.4 i analysen.

HOMO og HOMOFILI er også to termer som brukes i tekst B1: «Å skape gjensidige fiendebilder som at **homoer** hater muslimer og muslimer hater **homoer** er veldig lite konstruktivt for de personene som jeg representerer og som er i vår målgruppe». «Holdningene til **homofili** har utviklet seg også blant tredje og fjerde generasjons pakistanere» (Thangstad 2016, 78, 80). Ordelementet *homo* brukes ofte som en selvstendig term i seg selv, og dette er noe jeg skal komme tilbake til. I den første eksempelsetningen ovenfor, brukes *homoer*, som er en ubestemt flertallsform av substantivet HOMO, til å vise til homofile personer. *Homofili* viser til den seksuelle orienteringen som homofile personer har. I tekst B4 er *homofil* brukt tre ganger.

5.3.3 HOMOSEKSUELL i primærmaterialet fra *Løvetann*

Primærmaterialet mitt fra 1970-tallet fra *Løvetann* inneholder termen HOMOSEKSUELL kun én gang, i tekst L5: «Kyrkja har slått fast at ho berre kan godta homofile så lenge dei ikkje utfører **homoseksuelle** handlingar» (J.O 1979). Det som er interessant her, er den tydelige forskjellen på bruken av *homofile* og *homoseksuelle*. *Homofile*, her substantivisk, viser til personer som har en homofil legning, mens *homoseksuelle*, her attributivt, beskriver handlingene som de homofile personene utfører. Ifølge setningen over er det ikke de homofile

i seg selv som kirken har et problem med, men måten de utøver sin homoseksualitet på. Dette er noe som gjentar seg, det at *homoseksuelle* gjerne brukes på denne måten for å vise til handlinger, mer enn det *homofile* gjør, som derimot oftere viser til mennesker. Dette er noe jeg kommer tilbake til nedenfor. I tekst L5 brukes også termen HOMOSEKSUALITET, men kun én gang.

Som sagt er setningen jeg viste til ovenfor den eneste forekomsten av HOMOSEKSUELL fra primærmaterialet mitt fra *Løvetann* på 1970-tallet. Den svenske varianten av termen, *homosexuella*, er derimot i bruk i tekst L2, som en del av navnet på den svenske organisasjonen Homosexuella Socialister, hvor termen brukes attributivt. I tekst L7 fra 1984, dukker HOMOSEKSUELL opp igjen, sammen med HOMOSEKSUALITET: «Forbundet hadde dette året fått i land opphevelsen av §213 i straffeloven (straff for **homoseksuelle** handlinger mellom menn), og et svært godt fjernsynsprogram «som hele Norge så», satte homofile og **homoseksualitet** på dagsordenen i hverdagsnorge» (Bergh og Jensen 1984, 16). Også her brukes *homoseksuelle* attributivt om handlinger, mens når det er snakk om homoseksuelle personer blir *homofile* brukt. Det at det står «homofile og homoseksualitet», og ikke for eksempel «homofile og homofili» eller «homoseksuelle og homoseksualitet», kan få det til å virke som at *homofile* og *homoseksualitet* er to helt forskjellige ting. Det kan også her se ut som det råder en holdning om at *homofile* viser til personer, mens *homoseksualitet* viser til handlingene som homofile personer utfører.

Tekst L9 fra 1985 handler om testing av HIV for menn som har sex med menn. I denne teksten brukes *homofile* to ganger og *homoseksuelle* fire ganger. *Homoseksuelle* brukes her attributivt utelukkende til å vise til menn, og opptrer på følgende måter: «Homofil Bevegelse i Bergen (HBB) har gjort vedtak om ikke å anbefale **homoseksuelle** og biseksuelle menn å ta den såkalte HTLV-3-testen». «Avgjørelsen om å la seg teste må den enkelte **homoseksuelle** mann ta selv» (Nerdrum 1985). *Homofile* brukes i disse setningene: «**Homofile** menn som gruppe vil selvsagt gjerne bidra til økt viten om AIDS-sykdommen» og «Organisasjonen krever at det igangsettes forskning om de psykologiske og sosiale effektene av AIDS-situasjonen for **homofile** menn» (Nerdrum 1985). Her er det en vesentlig forskjell på hvordan *homoseksuelle* og *homofile* brukes i setningene. Setningene med *homoseksuelle* i handler om hvorvidt menn som har hatt seksuell omgang med andre menn, bør la seg teste for HIV eller

ikke, et virus de er utsatt for kun på bakgrunn av hvem de har sex med. Setningene med *homofile* i handler om homofile menn som gruppe og forskning på deres situasjon. Forskjellen her er at der det dreier som en sykdom som kan smitte seksuelt, hvor en konkret handling må være utført for å være i faresonen for sykdommen, brukes *homoseksuelle* til å vise til de det gjelder. Ellers brukes *homofile*. Slik bruk av termene som det vi ser her, kan få det til å virke som om forståelsen av at homoseksualitet dreier seg mer om handlinger enn om en essensiell identitet (som gjerne er tilfellet for begrepet homofili) ligger til grunn.

I tekst L12 skriver Giertsen om forskjellen på homoseksuelle personer og homoseksuelle handlinger:

Det er i overgangen fra det tradisjonelle til det moderne at en kan forstå helt vesentlige trekk i fenomenet **homoseksualitet**. **Homoseksuell** er et begrep som første gang ble brukt i 1870-årene. **Homoseksuelle** personer har altså ikke eksistert i vår kulturkrets i mer enn ca. 100 år. Dette er noe vesensforskjellig fra **homoseksuelle** handlinger, de har funnet sted så lenge menneskene har vært på denne jorden. (Giertsen 1991, 16)

Dette blir skrevet om også i *Løvetann* i 1984: «Ordet «homoseksuell» ble skapt av en ungarsk lege i 1869. For mange er det en overraskelse å oppdage at det først var da vi fikk vår «etikett» (Nerdrum 1984, 18).² Homoseksuelle handlinger, derimot, har nok eksistert like lenge som menneskene selv. Som vi så i teorikapitlet, skriver Foucault at det var på 1880-tallet at personer som tidligere hadde hatt sex med personer av samme kjønn, ble til en homoseksuell person med en homoseksuell identitet. Seksuelle handlinger begynte på dette tidspunktet å definere hvem en var som person, ikke lenger bare hvilke handlinger en foretok seg. «Synet på homoseksuell adferd hadde altså gjennomgått en utvikling fra synd til forbrytelse til sykdom» (Nerdrum 1984, 18).

I tekst L12 er **HOMOSEKSUELL** brukt ni ganger, mens **HOMOFIL** er brukt tolv ganger. «For at **homoseksuelle** skal få kunne ytre seg på sine premisser og få bekreftelse på seg selv som **homofil** er det nødvendig at det er et sosialt rom som kan fungere på en slik måte» (Giertsen

² *Løvetann* har oppført Odd Nerdrum som forfatter på denne teksten, noe som den faktiske tekstforfatteren, Johan M. Nerdrum, har bekreftet at ikke stemmer. I referanselisten står det derfor «Nerdrum, [Johan M.]» som forfatter.

1991, 17). I denne setningen ser vi at både *homoseksuelle* og *homofil* er brukt. *Homoseksuelle* er brukt substantivisk, og viser til homoseksuelle personer, mens *homofil* brukes attributivt og viser til at de homoseksuelle er homofile. Disse termene brukes her om hverandre, og det ser ikke ut til at tekstforfatteren i noen særlig grad skiller mellom dem når det gjelder betydning. *Homoseksuelle* brukes substantivisk til å vise til homoseksuelle/ homofile mennesker, og det samme gjør *homofile*: «Samfunnet, og med det menneskene, er mangfoldige, noe som også innebærer at **homofile** er forskjellige fra hverandre» (Giertsen 1991, 15).

I tekst L16 fra 2000 brukes HOMOSEKSUELL fire ganger, og HOMOFIL hele tretten ganger. Starten på 2000-tallet er den perioden hvor HOMOSEKSUELL brukes i flest tekster fra primærmaterialet fra *Løvetann*, men HOMOFIL er likevel overlegen i antall ganger termene brukes. I denne teksten brukes *homoseksuelle* utelukkende attributivt: «den **homoseksuelle** frigjøringsbevegelsen», «**homoseksuelle** handlinger», «**homoseksuelle** par» og «**homoseksuelle** samboerpar» (Noack 2000). Disse eksemplene viser også metonymisk bruk av *homoseksuelle*. Siste gang HOMOSEKSUELL er i bruk i primærmaterialet mitt, er i tekst L17 fra det aller siste nummeret av *Løvetann*, fra 2003: «Dette tas som tegn på at selv de mest **anti-homoseksuelle** organisasjoner kan endres» (Kjær 2003, 4). Dette er den eneste gangen i primærmaterialet mitt at HOMOSEKSUELL inngår i en orddanning.

5.3.4 HOMO som selvstendig term og som ordelement i orddanninger

Ordelementet *homo* brukes gjerne substantivisk eller attributivt, og er å finne i tre av tekstene fra primærmaterialet mitt, to fra *Løvetann* og en fra *Blikk*. I tekst L3 fra 1977 brukes termen på disse måtene: «Det er helt flott å være **homo** uansett hvilket land du lever i» og «Og da må det presiseres at parolen aldri har ment å påstå at det er gøy å være **homo** blant sosialister og kapitalister» (Ellefsen 1977). Det snakkes her om hva som er ment med en bestemt parole, og «å være homo» er måten termen blir skrevet på i begge setningene. «Homo» er her tvetydig, og kan i denne setningen være både et substantiv og et adjektiv. I tillegg kunne *homo* her like gjerne vært byttet ut med *homofil* eller *homoseksuell*, ettersom betydningen så godt som er den samme. I tekst L7 fra 1984 brukes *homo* to ganger: «Humor var heller ikke bra, f.eks. paroler som «**Homo** er moro - hei, hetero er'ke no' for meg!»» og «Likeverdighet **homo** — hetero må være lik rett til seksualitet, ikke at vi skal adoptere kjernefamiliens idealer» (Bergh og Jensen 1984, 16, 46). Her blir *homo* og *hetero* brukt på samme måte, som kortere versjoner

av, men med samme betydning, som *homoseksualitet* og *heteroseksualitet*. Neste og siste gang HOMO opptrer i primærmaterialet, er i tekst B4 fra 2016: «Jeg hadde hørt uttrykket trans og visste hva **homo** var, men hadde ikke noen mening om hva jeg var for noe» (Gregersen 2016, 60). Også her er det sannsynlig at *homo* viser til *homoseksualitet*.

Mye oftere enn som selvstendig term opptrer *homo* som ordelement i orddanninger. Til sammen i primærmaterialet finnes det ca. 20 ulike orddanninger med *homo* som element. Da sikter jeg ikke til HOMOFIL, HOMOFILI, HOMOSEKSUELL, HOMOSEKSUALITET og andre tilsvarende termer, men til orddanninger hvor *homo* er satt sammen med andre selvstendige termer, oftest substantiv. Fra primærmaterialet på 1970-tallet er det kun én slik orddanning, nemlig *homofobi* fra tekst L3. Fra primærmaterialet på 1980-tallet finnes *homokamp*, *homopolitikk*, *homoseksjonen*, *homosjåvinisme* og *homo-uka*. Fra primærmaterialet på 1990-tallet er disse termene å finne: *homobevegelsen*, *homo-diskoteker*, *homokamp*, *homo-miljøet*, *homopar*, *homopolitisk*, *homosammenheng* og *homotanker*. På starten av 2000-tallet finnes følgende orddanninger med *homo* fra primærmaterialet i *Løvetann*: *homoaktivitetene*, *homocamp*, *homoflagg*, *homoforskning*, *homofob-prisen*, *homofryd-pris*, *homoleir* og *homoøya*. Som vi ser er det mange orddanninger med *homo* som element på 1980-, 1990- og starten av 2000-tallet fra primærmaterialet i *Løvetann*. *Blikk*-materialet fra 2016 inneholder ingen slike orddanninger med *homo*. Dette kan bety at det ikke lenger er like vanlig å bruke *homo* kreativt til å lage nye termer, kanskje fordi nye termer er kommet inn i språket og behovet ikke lenger er der. Etersom jeg i mitt utvalg har såpass få tekster fra nyere tid, er materialet for lite til å kunne si om disse funnene er representative eller ikke for hvordan språkbruken er generelt på dette området i dag.

5.3.5 HOMSE

Homse er en «sammentrukket form av homoseksuell», og betyr homoseksuell mann (NAOB, homse). Første belegg for bruken av *homse* (med betydningen homofil mann) i Nasjonalbiblioteket sine tekstsamlinger, er i boken *Vi som føler annerledes* fra 1957 av Finn Grodal. *Homse* blir, i likhet med *homo*, også brukt som ordelement i en del orddanninger, i tillegg til å fungere som en selvstendig term. Termen blir brukt i alle tiårene fra primærmaterialet mitt, bortsett fra helt i starten, i *Løvetann* på 1970-tallet. Tekst L7 fra 1984 har flere eksempler på bruken av disse *homse*-termene, for det første i overskriften: «Sekterisk

eller progressiv **homsekamp**? Kritisk blikk på **homsebevegelsens** historie 1972-1984» (Bergh og Jensen 1984, 16). Her ser vi orddanningene HOMSEKAMP og HOMSEBEVEGELSEN, som tilsvarer termene HOMOKAMP og HOMOBEVEGELSEN med *homo* som ordelement, som vi så ovenfor. I tillegg til disse, blir *AKP-homsenes* og *homser* også brukt i denne teksten. Fra tekst L11 har vi termene *homseghetto*, *rikshomsesynternes*, *homser* og *homsene*. I tekst L14 brukes *homser* fem ganger, og utelukkende sammen med *lesber* i uttrykket «lesber og homser» (et uttrykk jeg skal diskutere mer senere i del 5.11.1 i analysen). I tekst L15 brukes *homser*, *homsene* og *homsefilmer*, og i B1 brukes også *homser*.

Som vi har sett, brukes HOMO og HOMSE veldig ofte på samme måte, men når det gjelder betydning kan det være en liten forskjell på de to. Der hvor HOMO i hovedsak kan vise til både kvinnelige og mannlige homofile, viser HOMSE i størst grad til homofile menn.

5.3.6 HOMSEJENTE

En term som dukker opp i sekundærmaterialet i en tekst som handler om ei lesbisk kvinne i et mannsdominert yrke, fra *Løvetann* nummer 5 fra 1987, er HOMSEJENTE. HOMSE er, som vi har sett, hovedsakelig en term som brukes om homofile menn, og *homsejente* er derfor en iøynefallende term. *Homsejente* opptrer predikativt i denne teksten, og termen er satt sammen av substantivene *homse* og *jente*, to termer som på flere måter er antonymer. «At jeg var **homsejente** visste de på jobben før jeg begynte der, forteller Turid», «At jeg er **homsejente** ville nok ha kommet fram underveis allikevel (...)» (Nærland 1987, 10–11). Turid holder tydelig fast i at det er homsejente hun er, og avviser andre termer som intervjuerne foreslår som passende for henne:

«**Homsejente**»

—Du er 25 år nå, når begynte du å definere deg som lesbisk, eller homofil?

Spør vi.

—Jeg er **homsejente**, svarer Turid.

Og Hans som er med for å ta bilder utbryter spontant at det syntes han var nydelig.

—Ikke lesbisk eller homofil kvinne?

Spør vi.

—Nei **homsejente**, svarer Turid.

(Nærland 1987, 11).

5.3.7 Forståelsen av HOMOFIL og HOMOSEKSUELL i *Løvetann*

Hva som ligger i termene HOMOFIL og HOMOSEKSUELL, kommer an på konteksten termene opptrer i. Forståelsen av disse termene kan variere mellom personer, tider og miljøer, og jeg skal nå gi et lite innblikk i hva ulike tekster, både fra primær- og sekundærmaterialet, fra *Løvetann* fra forskjellige tiår kan si om hva ulike mennesker la i de to termene.

I tekst L3 fra 1977 beskriver John Ellefsen HOMOFILI som følgende: «Det er mange med meg som mener at **homofili** kun kan defineres som seksuell legning, egenskap, form for kjærighet osv.» (Ellefsen 1977, 20). Her kommer det fram at Ellefsen legger både kjærighet, seksuell legning og personlig egenskap i termen, noe som gjør at termen vil dekke mange forskjellige mennesker.

Følgende avsnitt er hentet fra *Løvetann* nummer 2 fra 1983:

Det tok allikevel lang tid før jeg forbandt dette med **homoseksualitet**, fordi dette for meg lenge var ensbetydende med seksuelle handlinger mellom to av samme kjønn. Og noen seksuell praksis hadde jeg jo ikke. Det var ikke før ordet **homofili** ble vanlig at jeg måtte innse at det var dette jeg var; at **homoseksualitet** og **homofili** er det samme. For meg ble dette avgjørende for å kunne identifisere meg med andre i samme situasjon. **Homofili** rommer også kjærigheten, følelsene, og dermed også alle dem som aldri har levet som **homofile**. (Frøseth 1983, 27)

Denne teksten handler om en homofil kvinne som er i 70-årene. Hun forteller at hun lenge kun tenkte på seksuelle handlinger når det gjaldt homoseksualitet, og at hun derfor ikke så på seg selv som dette, ettersom hun ikke hadde noen seksuell praksis. Da termen HOMOFILI ble tatt i bruk, innså hun at dette var det samme som homoseksualitet, og at hun selv var homofil/homoseksuell. Termen HOMOFIL var viktig for henne for å kunne forstå hvem hun var og for å finne likesinnede. Hun mener at ettersom homofili viser til kjærlighet og følelser, blir de som aldri faktisk har vært aktive homoseksuelle, også inkludert.

I *Løvetann* nummer 2 fra 1984 kritiserer Johan M. Nerdrum legningsforståelsen og termen HOMOFILI: «I frigjøringskampens skjød ble begrepet «**homofil**» skapt, ikke som betegnelse på seksuell adferd, men på personlighetstype» (Nerdrum 1984, 18). Han misliker at homofili blir sett på som en felles legning og personlighetstype, ettersom han mener at homofile mennesker er like forskjellige som alle andre i samfunnet. Han ønsker heller å legge vekt på det han mener det er som gjør mennesker homofile, nemlig seksuelle handlinger. «Så lenge vi bruker det tradisjonelle **homofili-begrepet**, er vi med på å opprettholde konstruerte myter om at vi — dvs. vi som velger seksualpartnere av vårt eget kjønn — er «alle sammen» slik eller slik» (Nerdrum 1984, 18). «I stedet må vi sette *seksuelle handlinger* som det sentrale i **homoseksualitetsbegrepet**» (Nerdrum 1984, 19). Nerdrum synes altså at HOMOSEKSUALITET er en mye mer passende term enn HOMOFILI, og mener at det kun er handlinger som er vesentlige i navnettingen på homofile mennesker. I 1996 kommer det fram en litt annen forståelse av termene: «Ordet «**homofil**» skulle gi inntrykk av de fine og følelsesmessige bånd som eksisterer mellom personer av samme kjønn. De som skapte ordet **homofil**, mente at ordet **homoseksuell** la for stor vekt på seksualitet» (Laurie 1996, 6).

Det finnes som vi har sett mange forståelser av HOMOFILI og HOMOSEKSUALITET og hvilke av disse termene som gir et best bilde på homofile mennesker. Likevel er det ingen fasit på hvilken av dem som er mest korrekt med tanke på innhold og bruk, og det er tydelig at det i *Løvetann* ligger ulike tolkninger til grunn når termene brukes. Også i dag vil det være ulike oppfatninger av hva det er som ligger i disse termene og hvilke av dem som er mest korrekt å bruke.

5.4 SKEIV

Etymologien til SKEIV er ifølge Det norske akademis ordbok det samme som *skjev*, altså «av norrønt *skeifr* 'skjev, skakk'», og kan brukes om noe «som ikke samsvarer med tradisjonelle kategorier for kjønn, kjønnsidentitet og (homofil og heterofil) seksualitet» (NAOB, *skeiv*). I *Bokmålsordboka* (Wangensteen og Landrø 1993) og *Norsk ordbok* (Landfald og Paulssen 1996) er ikke betydningen homofil nevnt for SKEIV, noe den derimot er i *Enkel nynorsk ordliste* fra 2016. Der står det at SKEIV kan bety «skakk, skrå; homofil el. kjønnsoverskridande» (Utgård, Søyland og Rauset 2016, 413).

I dette eksempelet på bruken av SKEIV opptrer termen både attributivt og substantivisk, i tillegg til at den som attributiv brukes metonymisk: «Her kan både gamle travere i det **skeive** miljøet og nye bli kjent med andre **skeive** fra hele landet» (Bue 2016, 27).

Det er usikkert hvor termen SKEIV, med betydningen den har i dag som LHBTIQ-term, har sitt opprinnelige opphav. Rent språklig betyr SKEIV det motsatte av RETT, og spiller slik på metaforer om at homofile mennesker ikke er rette, at de er skrå. Som vi så i teorikapittelet ovenfor, står det på FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold sine sider, at SKEIV kan vise til alle mennesker som bryter med kjønns- og seksualitetsnormene i samfunnet. Termen fungerer i praksis som en slags samlebetegnelse. Noen hevder at SKEIV (med «skeiv» betydning) kommer fra Venstres hus i Møllergata i Oslo, som lenge har blitt kalt «Keiva» eller «Skeiva». På Venstre sine nettsider står det skrevet at: «Huset går også under navnet “Skeiva” / “Keiva”, og ble innviet i 1954» (Venstre 2018). Altså skulle «skeiva»/«keiva», på grunn av lydlikhet, ha utviklet seg til å bli til bruken av SKEIV som viser til skeive mennesker i dag (Engesbak 2019). Venstres hus blir nevnt ved flere anledninger i *Løvetann* mellom 1977 og 1990. I 1978 blir det skrevet at den privatdrevne klubben «The cat» i Venstres hus var et etablert treffsted for homofile i hovedstaden (Løvetann 1978, 15). DNF-48 (en av forgjengerne til FRI) holdt også tidligere til i Venstres hus (Eikvam 1985b, 8). I 1986 blir det i *Løvetann* annonsert om kvinnefest i Venstres hus, og i 1987 blir det skrevet om en som startet sin drag-karriere der. Alt dette er eksempler på at det homofile miljøet i Oslo hadde et nært forhold til Venstres hus på denne tiden, og at mange skeive derfor hadde god kjennskap til «skeiva».

En annen oppfattelse av termen SKEIV er at den kom inn i språket som en norsk variant av det engelske *bent* (noe jeg kommer tilbake til nedenfor), som oversatt til norsk betyr *bøyd* eller *skeiv*. SKEIV blir også mye brukt som en norsk versjon av det engelske *queer*, selv om disse to ordene ikke inneholder nøyaktig det samme. Hva som er den riktige bakgrunnen til termen, har jeg ikke grunnlag til å si noe om, og sannsynligvis er det flere enn bare én årsak til at termen blir brukt på den skeive måten som den blir i dag. Det jeg derimot skal gjøre, er å vise hvordan SKEIV har opptrådd og blitt brukt i *Løvetann* fra 1980-tallet og fram til 2003, i tekster og nummer fra *Løvetann* utenfor primærmaterialet. Ettersom det ikke er noen bruk av SKEIV fra *Løvetann* på 1970-tallet som tyder på at termen lå nær dagens betydning som LHBTIQ-term, tar jeg ikke med eksempler fra disse årene. Om bruken som finnes i *Løvetann* er representativ for hvordan SKEIV ble brukt ellers i samfunnet på denne tiden, kan jeg heller ikke si noe om, men den viser hvordan *Løvetann* sine skribenter tok termen i bruk i denne perioden. Før jeg ser på hvordan SKEIV har blitt brukt på ulike måter i sekundærmaterialet fra *Løvetann* opp gjennom årene, skal jeg nå vise hvordan SKEIV brukes i primærtekstene fra *Blikk* i 2016.

5.4.1 SKEIV i primærmaterialet fra *Blikk*

Termen SKEIV blir altså ikke brukt i noen av tekstene fra primærmaterialet mitt fra *Løvetann*, men den opptrer i tre av de fire *Blikk*-tekstene fra primærmaterialet fra 2016. Tekst B1 handler om homofile som bor på Grønland i Oslo. SKEIV blir her brukt 18 ganger. Åtte av disse gangene opptrer termen som del av navnet på Skeiv verden, som er en nasjonal interesseorganisasjon for skeive mennesker med minoritetsbakgrunn. De andre ti gangene blir termen brukt enten attributivt eller substantivisk. SKEIV er i utgangspunktet et beskrivende adjektiv (noe det også brukes som i «Skeiv verden»), og det blir brukt attributivt og predikativt på følgende måter i B1: «det **skeive** miljøet», «å være **skeiv**», «folk kan være **skeive**» og «en **skeiv** muslim». SKEIV kan i alle disse setningene byttes ut med for eksempel HOMOFIL, som med denne bruken fungerer som et synonym til SKEIV. Termen opptrer substantivisk på disse måtene: «**skeive** og muslimer», «**skeive** med migrantbakgrunn», «reaksjoner rettet mot **skeive**» og «livskvalitet for **skeive**». Innforstått i *skeive* ligger her *mennesker*, og det er altså *skeive personer* det er snakk om. Når *skeiv* her beskriver ikkelevende fenomener, er adjektivet brukt metonymisk, noe jeg kommer tilbake til i del 5.12. I tekst B2 brukes termen attributivt på den samme måten som i B1. Her finner vi organisasjonen Skeiv ungdom (ungdomsorganisasjonen til FRI – Foreningen for kjønns- og

seksualitetsmangfold), hvor *skeiv* brukt attributivt er en del av gruppenavnet, i likhet med Skeiv verden, som vi så ovenfor. I tillegg brukes *skeiv* attributivt (og metonymisk) med *kultur* og *politikk*, i «**skeiv** kultur» og «**skeiv** politikk». I tekst B3 brukes SKEIV både attributivt og substantivisk, på lik linje med bruken i tekst B1.

Som vi ser, er SKEIV i 2016 en godt etablert term om ikke-heterofile mennesker, og også om fenomener knyttet til disse menneskene. Termen brukes på mange måter og med flere former, og den opptrer i *Blikk*-tekstene mye oftere enn for eksempel HOMOFIL og LESBISK. SKEIV er en mye åpnere term som inkluderer mange flere mennesker enn det HOMOFIL gjør, noe som kan være grunnen til at denne termen er i bruk såpass mye som den er. Den inkluderer mange og setter ikke folk i like trange båser som det mange andre ord har en tendens til å gjøre, selv om en ved å bruke termen SKEIV naturligvis også vil bidra til å skape båser.

5.4.2 SKEIV i sekundærmaterialet fra *Løvetann*

Som sagt er det ingen treff på SKEIV med *skeiv* betydning i primærmaterialet mitt fra *Løvetann*, men fra tid til annen dukker det opp ulike varianter av SKEIV i *Løvetann* sine numre fra 1980- og 1990-tallet utenfor primærmaterialet. De fleste av disse termene brukes med ikke-skeive betydninger, som for eksempel metaforisk med at det var skeivheter i samfunnet på en eller annen måte, eller helt bokstavelig med at en bygning var *skeiv* i sin konstruksjon. Andre ganger mistenker jeg at det kan ligge noe mer bak denne bruken av termen, annet enn at noe var «skeivt» i den mer vanlige betydningen. SKEIV er en polysemisk term, noe som gjør at en må vite konteksten som termen opptrer i, for helt sikkert å kunne si hvilken betydning som er ment med den.

I 1981 står det i *Løvetann* at Trøndelag Teater har satt opp forestillingen «Bent», skrevet av Martin Sherman. Teaterstykket handler om behandlingen av homofile i konsentrasjonsleirene under andre verdenskrig. *Bent* er et engelsk ord som ble brukt som slang om homofile, og kan oversettes til norsk som BØYD eller SKEIV. I Norge fikk teaterstykket tittelen «Skeiv» (*Løvetann* 1981b). Dette er et oversettelseslån og kan kanskje ha vært starten på bruken av SKEIV med den skeive betydningen vi kjenner til i dag.

I *Løvetann* nummer 4 fra 1983 er det en liten ensides (og tittelløs, innholdsfortegnelsen oppgir teksten kun med navnet på tekstforfatteren) tekst som handler om hvordan en kvinne som kaller seg lesbisk, har en sommerflørt med en mann, og prøver å skjule dette for sine homofile bekjente. I løpet av denne korte teksten brukes SKEIV tre ganger, tilsynelatende for å beskrive trapper og hus. Teksten åpner med setningen «Jeg synes alt har blitt enda **skeivere** der jeg krabber meg oppover trappa i Huset nederst i Rådhusgata». Termen brukes videre i disse setningene: ««Nå er'e jammen blitt enda **skeivere**,» slår vi fast» og «Vi tjatrer litt om ferie og **skeive** trapper, og jeg synes jeg klarer meg ganske bra» (Elsa 1983). Disse setningene trenger ikke å være ment som noe annet enn at trappen og huset faktisk er skeivt, men det at termen brukes såpass ofte i en så liten tekst får det til å virke som om det skulle ligge noe mer bak, som en hentydning til noe annet. Jeg kan naturligvis ikke vite sikkert hva tekstforfatteren legger i denne ordbruken, her blir det mest spekulasjoner, men helt sikkert er det at termen brukes forholdsvis mye i en veldig kort tekst i et skeivt tidsskrift, og at teksten inneholder skeiv tematikk. Det er ikke utenkelig at SKEIV her hadde begynt å slå rot med en betydning i retning av den skeive vi kjenner i dag.

Bølgjene skremde,
og bølgjene reiv.
Båten var liten,
vart sund og **skeiv**.
Bølgjene rørde,
harde med salt.
Båten var liten,
tek imot alt.

(Kvingedal 1984).

I dette diktet (som har seks strofer, her er kun en gjengitt) møter vi bølgene, som er et bilde på livet, og båten, som viser til en fergemann. I denne strofen ser vi at båten, altså fergemannen, blir beskrevet som *skeiv*. I diktet er bølgene harde og vanskelige for båten, men mot slutten finner båten en vei på bølgene, og båten og bølgene ender opp med å leke sammen. Diktet kan tolkes som at livet er hardt for homofile mennesker, men at det blir enklere med tiden, og at personen og livet finner en måte å leve sammen på. Det at *skeiv* er brukt i diktet til å beskrive

personen, trenger ikke å ha noen sammenheng med dagens skeive forståelse av termen, men ettersom diktet handler om en person som har hatt det vanskelig i livet og det står i et tidsskrift hvor målgruppen er homofile, vil jeg ikke utelukke at det kan være en sammenheng der. Dette diktet er heller ikke det eneste diktet i *Løvetann* som termen opptrer i, som vi skal se senere.

I 1985 kom boken *Fra mitt skjeve hjørne* ut, skrevet av Arne Bang-Hansen. Boken handler om forfatterens oppvekst og hvordan han oppdaget at han hørte til i det «skjeve hjørnet», altså at han var homofil. Her er det ingen tvil om at «det skjeve» viser til det homofile, og videre er det ikke utenkelig at dagens betydning av SKEIV kan ha noe av sitt opphav blant annet herfra. I *Løvetann* blir boken nevnt i flere nummer fra 1985, ettersom den var med på en bokliste som *Løvetann* hadde, hvor folk kunne skrive inn og bestille bøker fra dem. I ett nummer av *Løvetann* reklamerer de også for et halvårsmøte i AHF (Arbeidsgrupper for homofil frigjøring), hvor forfatteren av boken skulle komme og lese fra den. *Fra mitt skjeve hjørne* blir altså nevnt flere ganger i flere nummer av *Løvetann* på 1980-tallet.

I 1986, året etter at Bang-Hansens bok om homofili kom ut, er det et dikt i *Løvetann* av forfatteren Øystein Ziener som er dedikert til Bang-Hansen, etter at Bang-Hansen og Ziener hadde møttes på det tidligere nevnte AHF-møtet i Oslo. En av strofene i diktet går som dette:

lite visste eg då
om at ditt **skeive** hjørne
øg var mitt
(Ziener 1986).

Dette viser at forståelsen av termen SKEIV som betegnelse på en homofil person, begynte å spre seg. Flere og flere tar termen i bruk på denne måten i *Løvetann* i dette tidsrommet. I tekst L17 fra primærmaterialet fra det siste nummeret av *Løvetann*, blir det også referert til Bang-Hansens bok: «Utsikten **fra det skjeve hjørnet** innebærer ofte et brudd med vante forestillinger og måter å se verden på» (Kjær 2003, 5). I 2003 er SKEIV godt etablert som betegnelse på ikke-heterofile mennesker, og hele atten år etter utgivelsen av boken *Fra mitt skjeve hjørne* refereres det fortsatt til den.

I 1987 er SKEIV brukt i en tekst i *Løvetann* på en måte som ikke gir noe rom for tvil om at termen har fått den skeive betydningen den har i dag: «Når vi satt og drakk kaffe så var det en som sa et litt **skeivt** ord, sånn at jeg tenkte «aha, du veit noe du kanskje ikke skulle ha visst»» (Nærland 1987, 10–11). Denne teksten handler om ei lesbisk kvinne som er ansatt på en mannsdominert arbeidsplass, og hvor hun tror at ingen vet om hennes seksuelle identitet. En kommentar fra en kollega får henne derimot til å skjønne at de vet det likevel, noe som etter hvert viser seg å stemme. Med «skeivt ord» mener kvinnen at han sa noe som viser til hennes homoseksualitet, og dette bekrefter at SKEIV i 1987 mest sannsynlig allerede hadde fått betydningen som tilsvarer HOMOFIL, i hvert fall for visse mennesker og i enkelte miljøer.

Enda et dikt hvor SKEIV blir brukt på 1980-tallet i *Løvetann*, dette skrevet av Jarl Wåge, er i nummer 1 fra 1988:

du trippar av stad som ei dame
kommenterte systema
då ho såg han komme nedover vegen

frå den dagen
valdtok han stega sine
gjorde dei lange, faste
samstundes prøvde han
legge seg til
cowboyen sitt hjulbeinte ganglag
og har sidan alltid
trakka skorne sine **skeive**

(Wåge 1988, 31).

Personen i diktet har fått kommentarer om at han går som en dame, noe som gjør at han prøver å gå på en annen måte enn det som faller ham naturlig. Han prøver å gå med lange og faste steg, og senere på en måte som cowboyer går på, som kan ses på som maskulint og

heterofilt. Han er derimot ikke vant til å gå på denne måten, og dette fører til at skoene hans blir «skeive». *Skeive* viser her til skoene, men det kan også være et bilde på ham selv.

Eksemplene jeg har kommet med ovenfor, om hvordan SKEIV har blitt brukt på 1980-tallet i *Løvetann*, viser at termen var i bruk i noen grad i dette tiåret med nærliggende betydning til den *skeive*, som termen har i dag. Termen utviklet seg til å bli stadig mer brukt om homofile i løpet av denne tidsperioden, før det på 1990-tallet ble helt vanlig å omtale homofile mennesker og fenomener knyttet til disse menneskene som *skeive*. Jeg har funnet SKEIV brukt som LHBTIQ-term på 1990-tallet i nummer av *Løvetann* fra alle årene mellom 1992 og 1999. SKEIV blir brukt både attributivt og substantivisk dette tiåret, men hvor ofte og hvor mye termen opptrer i denne perioden, har jeg ikke nok grunnlag for å uttale meg sikkert om. Det som derimot er sikkert, er at SKEIV gjennom hele 1990-tallet i *Løvetann* ble brukt med den *skeive* betydningen som ligger i termen i dag, og at denne bruken av termen spredde seg og ble vanlig også i resten av samfunnet, ikke bare innad i *skeive* miljøer.

5.5 BIFIL og BISEKSUELL

BIFIL og BISEKSUELL er termer som begge er avledninger med ordelementet *bi-*, som kommer fra latin og betyr «to»- eller «tve»-, altså flere enn bare én (NAOB, *bi-*). *-fil* er et ordelement som kommer fra det greske *filos* og betyr «venn». BIFIL er et resultat av disse ordelementene, og viser til en person «som føler seg seksuelt tiltrukket av begge kjønn» (NAOB, *bifil*). En *biseksuell* person er en «som tiltrekkes både av det annet og sitt eget kjønn» (NAOB, *biseksuell*). Det er interessant at Det norske akademis ordbok her har oppgitt «seksuelt tiltrukket av begge kjønn» som definisjon av BIFIL, og «tiltrekkes både av det annet og sitt eget kjønn», uten å nevne «seksuelt», på BISEKSUELL. En vanlig oppfatning av forskjellen på disse termene er at den første handler mest om følelser og den siste mest om seksuell tiltrekking, i likhet med forskjellen på HOMOFIL og HOMOSEKSUELL, men ifølge disse definisjonene kan det se ut som om det er omvendt. Begge termene viser i hvert fall til mennesker som føler seg tiltrukket seksuelt og/ eller følelsesmessig til både det samme og det motsatte kjønn. Blant tekstene på Nasjonalbiblioteket er første belegg for bruk av *biseksuelle*, med betydningen person som tiltrekkes av begge kjønn, i 1932, i boken *Norsk konversasjonsleksikon: Tredje bind*, redigert av Wollert Keilhau. *Bifile*, med betydningen personer som tiltrekkes av begge kjønn, har tidligste belegg først i 1964, i boken *De seksuelle*

minoriteter av Lars Ullerstam. Korpuset HaBiT fra 2015 viser 165 treff på *biseksuelle*, og 1,039 treff på *bifile*. BIFILE er altså betydelig mye mer brukt i nyere tid enn det BISEKSUELLE er, selv om BISEKSUELLE ble tatt i bruk først av de to.

I følgende eksempel på bruken av BIFIL, i tekst B3, ser vi *bifile* brukt attributivt til å beskrive *kvinner*: «Grappa er for lesbiske og **bifile** kvinner, men om du er genderqueer eller trans så er du også velkommen» (Bue 2016, 27).

5.5.1 BIFIL og BISEKSUELL i primærmaterialet fra *Løvetann*

I primærmaterialet mitt fra *Løvetann* blir BIFIL kun brukt i to tekster, en fra 1980-tallet og en fra 1990-tallet. Fra *Blikk*-materialet fra 2016 blir BIFIL brukt i to tekster. BISEKSUELL finnes i primærmaterialet mitt kun i en *Løvetann*-tekst fra 1980-tallet. Funnene mine viser altså veldig få treff på disse termene, men dette er ikke representativt for *Løvetann* i sin helhet, noe jeg kommer nærmere inn på etter å ha sett på funnene fra primærmaterialet.

BISEKSUELL er som vi så brukt i kun én av tekstene fra primærmaterialet, i tekst L9 fra *Løvetann* nummer 4 fra 1985. Denne teksten handler, som vi tidligere så i analysen av HOMOSEKSUELL, om testing av HIV for menn som har sex med menn. Termen opptrer tre ganger i teksten, på følgende måter: «Homofil Bevegelse i Bergen (HBB) har gjort vedtak om ikke å anbefale homoseksuelle og **biseksuelle** menn å ta den såkalte HTLV-3-testen», «Dette er problemer som rammer homoseksuelle og **biseksuelle** menn særlig hardt, fordi mange allerede i utgangspunktet vil ha problemer med å takle sin livssituasjon» og «(...) avgjørelsen om å la seg HTLV-3-teste må ligge hos den enkelte homoseksuelle eller **biseksuelle** mann» (Nerdrum 1985). I disse setningene brukes *biseksuelle* utelukkende sammen med *homoseksuelle* for å vise til menn innenfor en bestemt målgruppe. Artikler som handler om HIV og AIDS er en gjenganger i *Løvetann* på 1980-tallet, og når det gjelder forbehold og testing angående sykdommen, blir homoseksuelle og biseksuelle menn skrevet om på den samme måten ettersom begge gruppene er utsatte for sykdommen. Som vi tidligere så, er det gjerne HOMOSEKSUELL og ikke HOMOFIL som brukes når det er snakk om homoseksuelle handlinger og konsekvenser av disse, og her kan det se ut som om det samme gjelder for BISEKSUELL og BIFIL. Det skal nevnes at også termen BIFIL blir brukt om menn i denne konteksten (noe vi snart får se i neste eksempel), og det kan derfor virke som om det er mer

tilfeldig enn ved HOMOFIL og HOMOSEKSUELL, hvilken av disse to termene som brukes om mennene det vises til på dette området.

Tekst L10, også fra *Løvetann* nummer 4 i 1985, handler om «myter og realiteter om lesbiske og helse». Denne teksten handler altså om lesbiske kvinner, men den ene gangen BIFIL opptrer i teksten, er det for å vise til menn, også her i AIDS-kontekst: «Lesbiske er mindre utsatt for AIDS-smitte enn andre grupper så lenge seksualkontakt med homofile og **bifile** menn utgjør en viktig risikofaktor» (Sidsel 1985, 29). Både i denne setningen og setningene vi så ovenfor, blir *bifile* og *biseksuelle* brukt attributivt til å beskrive seksualiteten til mennene det er snakk om.

Den andre teksten som inneholder BIFILE i *Løvetann*-materialet, er tekst L13 fra 1996. Her blir adjektivet *bifile* brukt foran substantivet *sider*, i setningen «Lever ut sine **bifile** sider?» (Nilsen 1996, 31). «Bifile sider» er et eksempel på attributiv bruk av *bifile*, i tillegg til at dette er en metonymi. De bifile sidene det her er snakk om, tilhører lesbiske kvinner, og spørsmålet stilles som et oppfølgingsspørsmål til «Hva gjør enestående lesbiske i vår sexfikserte tid der det fineste mellom mennesker både er salgsvare og lokkemiddel?» (Nilsen 1996, 31). Hver gang BISEKSUELL og BIFIL brukes i primærmaterialet fra *Løvetann*, er det, som vi nå har sett, attributivt.

5.5.2 BIFIL og BISEKSUELL i primærmaterialet fra *Blikk*

I tekst B3 fra *Blikk* i 2016 brukes *bifile* tre ganger i en tekst som handler om møtesteder for skeive kvinner. Alle tre gangene brukes termen i frasen «lesbiske og **bifile** kvinner», for å romme mangfoldet i gruppen med kvinner det skrives om. Også her brukes termen attributivt, for å beskrive disse kvinnene. I tekst B4 brukes BIFIL én gang: «Enten du er trans, homofil, **bifil**, lesbisk eller noe annet» (Gregersen 2016, 58). Det at BIFIL er i bruk i *Blikk* i 2016, viser at bruken av termen har holdt seg gående helt fram til nyere tid, og at den fortsatt er i bruk som skeiv term.

5.5.3 BIFIL og BISEKSUELL i sekundærmaterialet fra *Løvetann*

Primærmaterialet fra *Løvetann* sin bruk av termene BIFIL og BISEKSUELL er ikke representativ for *Løvetann* i sin helhet, ettersom termene er mer frekvente enn det primærmaterialet gir uttrykk for. Både BIFIL og BISEKSUELL blir brukt i *Løvetann* i 1977, 1978 og 1979. De er også i bruk hvert år i *Løvetann* i løpet av 1980-tallet, men ikke i hvert nummer fra hvert år. Videre er termene mye i bruk også på 1990-tallet og starten av 2000-tallet i *Løvetann*. Som vi har sett, er BIFIL fortsatt i bruk i primærtekstene fra *Blikk* i 2016.

Hvordan *Løvetann* sine skribenter eller deres intervjuobjekter forstår termene BIFIL og BISEKSUELL, kommer fra tid til annen frem i tekstene. I et intervju med John Ellefsen om hans teaterstykke «Alibi», sier han at «Alle mennesker er forsåvidt **biseksuelle**» (*Løvetann* 1977a, 16). Han legger til at han med dette mener at alle kan ligge med og være glad i begge kjønn. Likevel er han av den oppfatning av at når det kommer til dyp kjærlighet, så har alle ett kjønn de foretrekker. Han sier at han aldri har møtt noen som er *bifile* (alle ser ut til å ha ett bestemt kjønn som de forelsker seg i) og at han derfor heller ikke tror på at de finnes (*Løvetann* 1977a, 16). Det er tydelig at Ellefsen skiller mellom termene BIFIL og BISEKSUELL. Med BISEKSUELL mener han det seksuelle hos en person, og at alle tilsynelatende kan ha sex med både det motsatte og det samme kjønn, mens med BIFIL handler det om hvem en forelsker seg i på et dypere nivå. Denne oppfatningen av termene er ikke ulik forskjellen som mange legger i termene HOMOFIL og HOMOSEKSUELL.

I en artikkel om bifili i *Løvetann* fra 1981 kommer det fram en annen forståelse av BIFIL: «Med **bifili** mener jeg det å ha evnen til å føle det som kalles kjærlighet, bli glad i, forelsket i og å kunne føle tiltrekning til begge kjønn» (B.F 1981, 16). I *Løvetann* nummer 1 fra 1982 kan en mann fortelle at han har sex med kvinner, men at dette bare er seksuelle opplevelser og at han kun blir følelsesmessig knyttet til menn. Han ser derfor ikke på seg selv som bifil (U.B 1982, 12).

I en artikkel om kvinneaktivisten Patricia i Oslo fra 1982 får vi lese om hennes liv og tanker om seksualitet. Hun forteller at hun kan bli forelsket i både gutter og jenter, men at hun likevel kaller seg *lesbisk*. Når hun får spørsmål om hvorfor hun ikke erklærer seg som *biseksuell*, svarer hun:

Fordi det gir større politisk slagkraft at en kaller seg lesbisk. **Bifili** er et altfor utvanna begrep. Når du kaller deg **bifil** så blir dessuten de følelsene du har i forhold til andre kvinner lett oversett, både av deg sjøl og av omgivelsene. De blir på en måte ikke tatt alvorlig. Jeg synes lesbisk kamp er viktig, og jeg har lyst til å bruke masse tid og energi på å kjempe lesbisk kamp. Men når jeg risikerer å bli utestengt fra hele det lesbiske miljøet fordi jeg innimellom har et forhold til en gutt, så hemmer jo det mitt engasjement (Eikvam 1982, 6).

Det ligger for Patricia en politisk motivasjon bak hennes valg av termbruk om seg selv (noe jeg også kommer mer inn på i diskusjonen om LESBISK, senere i analysen), og hun kaller seg *lesbisk* i stedet for *bifil* for å bli tatt mer seriøst.

I *Løvetann* nummer 2 fra 1978 er det et intervju med Terje Gammelsrud om HOMOFILI og HOMOFOBI, hvor intervjuobjektets tanker om bifile også kommer fram. Gammelsrud mener, på bakgrunn av psykiatrisk forskning, at det ikke finnes bifile mennesker. Alle er enten homofile eller heterofile, med en eventuell biseksuell adferd (AHF 1978, 36). Noe som er interessant i denne artikkelen, er at både BISEKSUELL og BIFIL brukes. Ved BIFIL er det snakk om mennesker, mens det i bruk av BISEKSUELL blir vist til adferden disse menneskene har. Det står at «**biseksuelle** egentlig (er) homofile som kan foreta seksualakten også med personer av det annet kjønn» (AHF 1978, 36). Det er verdt å merke seg at biseksuelle her blir sett på som homofile som kan ha heterofil seksualadferd, og ikke omvendt.

I en artikkel i et nummer av *Løvetann* fra 1986 trekkes det fram ulike syn på biseksualitet. Et av disse er at biseksualitet er en slags fase i en utvikling, et annet er at biseksualitet er et skjulested for dem som ikke tør å komme ut av skapet på ordentlig. Det stilles videre spørsmål ved om det å være biseksuell ikke er bra nok i seg selv, og om det ikke er like mye verdt som det å være helt homoseksuell. Artikkelforfatteren mener at biseksuelle er kulturelt undertrykte (Thorleifsson 1986, 31). I 1982 blir det i *Løvetann* hevdet at «Det er sprøtt å være **bifil**, absurd, tvetydig og avspeiler svært gjerne en sjel som er i forvirring, konstant eller sporadisk» (Sveeggen 1982). Tekstforfatteren mener at bifile mennesker havner mellom to stoler, og at det er vanskelig å leve et lykkelig liv som bifil.

Ifølge teksteksemplene ovenfor var det flere som på 1970- og 1980-tallet ikke trodde på at biseksuelle eller bifile mennesker faktisk eksisterte. Det ble sett på som en mindre ordentlig seksualitet, eller som en mellomstasjon mellom to mer riktige ytterpunkter. Holdninger om at bifile var ubesluttsomme mennesker og mindre til å stole på, var ikke uvanlig, og dette er meninger som en fortsatt kan finne i dag, både blant heterofile og skeive. Likevel vitner bruken av BIFIL i primærmaterialet fra *Blick* fra 2016 om at folk er mer positivt innstilt til bifili på et senere tidspunkt, enn det vi kan se i teksteksemplene fra *Løvetann* ovenfor. Når det er sagt, viser undersøkelser at bifile, og da spesielt bifile kvinner, er den gruppen som, sammenlignet med lesbiske og homofile menn, sliter mest når det gjelder levekår og helse (Rolvjord 2013).

5.6 LESBISK

Termen LESBISK er et adjektiv som er «avledet av stedsnavnet *Lesbos* (nå *Lésvos*), gresk øy hvor den kvinnelige dikteren Sapfo skrev erotiske dikt til sine elskerinner, med suffikset *-isk*», og viser til en homofil kvinne (NAOB, lesbisk). LESBISK er altså en term som viser til kvinner som forelsker seg i og er seksuelt tiltrukket av andre kvinner. Hvor HOMOFIL og HOMOSEKSUELL viser til både menn og kvinner, peker LESBISK utelukkende på kvinner. Første belegg for bruk av *lesbisk* med betydningen homoseksuell kvinne i Nasjonalbiblioteket sine tekstsamlinger, er i *Aschehougs konversations leksikon*, bind VI, fra 1922.

I følgende setning ser vi eksempel på LESBISK brukt både attributivt og predikativt: «Det jeg aldri lærer meg, er at tilværelsen som «aktivt **lesbisk**» aldri kan bli normal». «Som sagt tidligere, det er mye hard jobbing i å være **lesbisk**, har jeg funnet ut» (Knutsen 2000, 16).

Den eneste forekomsten av en term med lesbisk innhold på 1970-tallet i primærmaterialet fra *Løvetann*, er *lesbisk* i tekst L2 fra 1977, og den opptrer som en del av navnet på den svenske organisasjonen Lesbisk front. Det er med andre ord få termer på lesbiske i primærmaterialet fra dette tiåret, og dette er representativt for alle numrene av *Løvetann* i denne perioden. De eneste termene med lesbisk innhold som forekommer i *Løvetann* sine nummer mellom 1977 og 1979 er *lesbiskhet*, *lesbiologi* og som nevnt den ene forekomsten av *lesbisk*, og disse med

veldig få treff på hver enkelt. Dette handler nok ikke om at homofile kvinner ikke var med eller ikke ble skrevet om på 1970-tallet, men at de som oftest gikk inn under de felles termene HOMOFIL og HOMOSEKSUELL, heller enn å bli benevnt med en egen term.

5.6.1 LESBISK i primærmaterialet fra *Løvetann*

I primærmaterialet fra *Løvetann* blir termen LESBISK, og tilsvarende termer som starter med *lesb*, brukt i én av fem tekster på 1970-tallet, tre av fem tekster på 1980-tallet, tre av fire tekster på 1990-tallet og fire av fem tekster på starten av 2000-tallet. Dette viser en økning i bruken av *lesbisk*-termene fra 1977 og framover til 2000-tallet. Selv om primærmaterialet mitt kun er et lite utvalg av alle tekstene som har vært trykt i *Løvetann* opp gjennom tiårene, er utviklingen likevel nokså representativ for *Løvetann* i sin helhet. Som vi så ovenfor var det veldig lite bruk av LESBISK i *Løvetann* på 1970-tallet, og jo nærmere nåtiden vi kommer, jo flere tekster finnes disse termene i.

I primærmaterialet fra *Løvetann* er det tre tekster som skiller seg ut med antall ganger LESBISK opptrer. I tekst L10 fra 1985 forekommer *lesbiske* 28 ganger. I tekst L12 fra 1991 finnes *lesbiske* hele 36 ganger og *lesbisk* 11 ganger, og for tekst L13 fra 1996 er tallet 15 ganger på *lesbiske* og 17 ganger på *lesbisk*. Denne høye forekomsten av termene er forståelig når en ser nærmere på de tekstene det gjelder. Samtlige handler i all hovedsak om lesbiske og deres liv, og da er det også naturlig at nettopp LESBISK blir brukt mange ganger til å beskrive dette. I tillegg er disse tekstene nokså lange, slik at termene har god plass til å bli brukt mange ganger. Til sammenligning blir følgende termer med skeivt innhold også brukt i disse tekstene: L10: BIFIL (én gang), HOMOFIL (åtte ganger) og *homofiliforskning* (tre ganger). L12: *Gay* (én gang), HOMOFIL (femten ganger), HOMOSEKSUALITET (sju ganger), HOMOSEKSUELL (ni ganger). L13: BIFIL (én gang), HOMOBEVEGELSE (fire ganger), HOMOFIL (to ganger), HOMOFILI (én gang), HOMOPAR (én gang), HOMOPOLITISK (tre ganger). Som vi ser, er frekvensen av disse termene mye lavere enn ved LESBISK. Det er også andre termer med lesbisk innhold i disse tekstene, og disse er *bylesbenes* i L12 og *alenelesbe*, *enelesber*, *lesbeforhold*, *lesbene*, *lesber* og *lesbesammenhenger* i L13. Disse termene er nesten alle orddanninger med termen *lesbe*, og jeg skal i analysedel 5.13 se mer på slike orddanninger. Jeg skal nå undersøke hvordan termen LESBISK opptrer i noen av primærttekstene, og komme med eksempler på bruken av den.

LESBISK brukes på flere ulike måter i tekstene, blant annet attributivt, som i «en *lesbisk* kvinne». I de tre tekstene som LESBISK brukes flest ganger i, tekst L10, L12 og L13, brukes termen stort sett på samme måte. LESBISK kan også brukes substantivisk, og kunne fint blitt byttet ut med for eksempel termene HOMOFIL eller KVINNE. I følgende setning blir LESBISK brukt fire ganger: «Her er det bl.a. at diskusjoner om hva som konstituerer en **lesbisk** identitet har vært sentral; er det det at **lesbiske** er seksuelle avvikere, eller er det det at **lesbiske** er kvinner som gir en best mulig forståelse av den **lesbiske** identitet?» (Giertsen 1991, 15–16). Her brukes *lesbisk* attributivt én gang, og *lesbiske* tre ganger substantivisk. Denne bruken er representativ for de fleste tekstene fra primærmaterialet fra *Løvetann* hvor termen er i bruk.

De følgende setningene er hentet fra tekst L16, og viser flere eksempler på *lesbisk* og *lesbiske* brukt attributivt: «Både før og etter innføring av den danske loven var det imidlertid en del kritikk fra radikalt **lesbisk** hold». «En større intervjuundersøkelse av selverkjente og selvidentifiserte **lesbiske** kvinner og homofile menn styrker denne forklaringen» (Noack 2000, 21–22). I følgende setninger fra tekst L17, er *lesbisk* og *lesbiske* brukt substantivisk: «Arbeidet med legerollen som homofil eller **lesbisk** vil bli vektlagt i HLLF videre», «Norsk Psykoanalytisk Forening drøfter nå sin egen holdning til muligheten for at homofile og **lesbiske** kan utdanne seg til psykoanalytikere ved Psykoanalytisk Institutt» (Kjær 2003, 4–5).

I tekst L18 fra 2003 er det flere eksempler på hvordan LESBISK kan brukes attributivt til å beskrive ulike fenomener. I denne teksten finner vi «**lesbisk** litteratur», «**lesbiske** forfattere» og «**lesbisk** identitet». «Lesbisk litteratur» kan her vise til litteratur med lesbisk tematikk eller hvor lesbiske kvinner er portrettert. «Lesbiske forfattere» kan vise til kvinnelige forfattere som er lesbiske, eller som skriver om lesbiske tematikker, og «lesbisk identitet» viser til identiteten til en person som forstår seg selv som lesbisk. *Lesbisk* brukes ofte attributivt på denne måten, som en beskrivende term til et substantiv. Disse eksemplene viser også metonymisk bruk av LESBISK, noe jeg kommer tilbake til i del 5.12.

5.6.2 LESBISK i primærmaterialet fra *Blikk*

I primærtekstene fra *Blikk* fra 2016 finnes LESBISK i to av de fire tekstene. Fra *Blikk* har jeg et mye mindre utvalg tekst, og disse tekstene vil naturligvis ikke kunne gi et nøyaktig bilde på hvordan språkbruken i *Blikk* generelt er, men det gir likevel et hint om at LESBISK fortsatt er i bruk i nyere trykte tekster i skeive tidsskrifter.

Som nevnt ovenfor, i diskusjonen om BIFIL og BISEKSUELL, er *lesbiske* brukt tre ganger i tekst B3, og hver av disse gangene står termen sammen med *bifile*: «40–50 festglade **lesbiske** og *bifile* kvinner kom fra hele landet for å møtes på Elsker», «Fifty Shades of Rainbow er en sosial lavterskelgruppe for **lesbiske** og *bifile* kvinner i Norge» og «Gruppen er for **lesbiske** og *bifile* kvinner, men om du er genderqueer eller trans så er du også velkommen» (Bue 2016, 26–27). *Lesbiske* er i disse setningene brukt attributivt. I de følgende to setningene fra tekst B4, er *lesbisk* brukt predikativt: «Enten du er trans, homofil, *bifil*, **lesbisk** eller noe annet» og «Jeg var deprimert, trodde jeg var **lesbisk** og snakket ikke med noen om dette» (Gregersen 2016, 58–59).

5.6.3 Holdninger til LESBISK

En artikkel i *Løvetann* fra sekundærmaterialet, kalt «Britt og Laila = Sant» (Pedersen 1983a), handler om et 16 år gammelt lesbisk kjærestepar som holder forholdet sitt hemmelig for omverdenen. De forteller at det er vanskelig å skjule forholdet, spesielt på skolen, og de føler at alle kan se på dem at de er kjærester. Når intervjueren spør om de er lesbiske, svarer Britt at ««**Lesbisk**» høres så rart og fremmed ut, passer liksom ikke på meg. «Homse» er derimot et bra ord, «soper» også, med mer snert i på en måte. Men samtidig er det litt trygt det å bare kalle seg «homofil», det bor så mye i det ordet» (Pedersen 1983a, 4). Laila er også enig: ««**Lesbisk**» er et stygt ord. Jeg har sittet for meg selv og sagt «homo» høyt og tydelig mange ganger. «Jeg – er – homo», det var en underlig klang over det, inntil jeg bare innså at det var merkelappen jeg hadde brukt på andre, og andre igjen kommer til å bruke på meg» (Pedersen 1983a, 4). Britt og Laila er ikke glad i termen *lesbisk*, og velger heller å kalle seg med andre termer. Britt sier at hun heller vil kalle seg *homse* eller *soper*, noe som er interessant ettersom mine funn fra *Løvetann* viser at disse termene i all hovedsak brukes om mannlige homofile, ikke kvinnelige.

I *Løvetann* nummer 3 fra 1992 er det en artikkel som handler om Wendy som bor i London og kaller seg *gay*. Hun skriver at «Grunnen til at jeg kaller meg selv for «gay» og ikke **lesbisk**, er at ordet «**lesbisk**» inneholder en form for objektivisering. Og er det noe jeg ikke er så er det et objekt. «Gay» rommer meg som person, ikke bare det seksuelle, men også på det livet jeg tross alt lever utenfor sengen» (Roberts 1992, 16). Wendy foretrekker, i likhet med Britt og Laila, å bruke andre termer enn *lesbisk* til å beskrive sin seksuelle identitet.

Selv om lesbiske har sin egen term, er det altså ikke alle som ønsker å bruke denne termen om seg selv, av ulike årsaker. Som vi har sett ovenfor, er det flere som foretrekker andre termer for å vise til seksualiteten sin, i disse tilfellene termer som kan vise til begge kjønn.

5.6.4 LESBE

LESBE kan ses på som en røffere og mer muntlig form av termen LESBISK. I Det norske akademis ordbok står det at LESBE har samme etymologi som LESBISK, og at LESBE gjerne er blitt brukt nedsettende om lesbiske kvinner (NAOB, lesbe). Bruken av LESBE i skeive tidsskrifter viser altså at termen er blitt reappropriert. Første belegg for bruk av LESBE, med betydningen lesbisk kvinne, i Nasjonalbiblioteket sine tekstsamlinger, er i boken *Favntak* av Gerd Brantenberg fra 1983. Første bruk av termen fra primærmaterialet mitt, er i tekst L6 fra 1984. LESBE brukes mye mindre enn LESBISK i primærmaterialet mitt. LESBISK finnes i til sammen tolv av primærtekstene i utvalget mitt, mens LESBE er å finne i bare fem av dem, altså under halvparten av LESBISK. I disse fem primærtekstene som inneholder LESBE, bruker fire av dem også LESBISK. LESBE blir altså ikke brukt som den eneste termen på homofile kvinner i disse tekstene, forfatteren varierer språkbruken sin om dem. Når det er sagt, brukes *lesber* stort sett på samme måte i setninger som det *lesbiske* gjør, og den ene kan derfor i mange tilfeller uten problemer erstattes av den andre. Den eneste forskjellen på dem er derfor stilnivået, og at LESBE ikke kan brukes attributivt.

Til forskjell fra *lesbisk*, brukes *lesbe* som ordelement i en god del substantivdanninger.

Eksempler på dette fra primærmaterialet fra *Løvetann* er *alenelesbe*, *lesbeforhold*, *lesbesammenhenger* og *lesbefilmer*. Jeg har i tillegg funnet følgende sammensatte termer med

lesbe i numre av *Løvetann* utenfor primærmaterialet: *lesbe-ryktene*, *lesbetog*, *lesbelitteraturen*, *lesbekamp*, *lesbeliv*, *lesbebiblioteker*, *lesbebevegelsen*, *lesbekulturen*, *lesbeavisa*, *lesbetreff*, *lesbeforskning*, *lesbeblad*, *lesbebølgen*, *lesbekretser*, *lesbeansatte*, *lesbepar*, *lesbemiljø*, *lesbefobi*, *lesbevenninne*, *lesbeskikkelse*, *lesbebaren*, *lesbehjerte*, *lesbekyss*, *lesberave*, *lesbehistorie* og mange flere. Alle disse orddanningene har *lesbe* som første ordelement, men jeg har også funnet eksempler på at *lesbe* blir brukt som det siste ordelementet i orddanninger: *Bygdelesber*, *organisasjonslesber* og *skap-lesbe*. *Lesbe* er altså, i likhet med termene *homo*, *homse* og, som vi skal se, også *soper*, veldig produktivt som element i orddanninger og brukes til å lage mange nye og kreative ord. LESBISK derimot, brukes ikke like produktivt som element i orddanninger, og noen av de få ordene jeg har funnet med en slik lignende bruk i *Løvetann*, er: *Lesbisk-feministiske*, *lesbisk-frigjøringskamp*, *lesbiskhet*, *hyper-lesbiske*, *ikke-lesbiske*, *pro-lesbiske* og *melonkulethulerlesbisk*.

Lesber brukes i to av primærtetekstene fra *Løvetann* på 1980-tallet, i tekst L6 fra 1984 og L7 fra 1985. I begge tekstene er *lesber* brukt sammen med *homser*, i uttrykket «lesber og homser» og «homser og lesber». Dette og andre lignende uttrykk kommer jeg mer inn på senere i analysen, i del 5.11. I tekst L13 fra 1996 brukes *lesber* på følgende måte: «Man trenger å bli bekreftet som normal av og blant andre **lesber**» (Nilsen 1996, 30). Det er også i denne teksten at de fleste av orddanningene med *lesbe* er brukt, slik som *alenelesbe*, *lesbeforhold* og *lesbesammenhenger* vist ovenfor. I tekst L14 fra 1996 er *lesber* brukt fem ganger, og alle gangene står det sammen med *homser* i «lesber og homser». L15 er den siste teksten fra primærmaterialet hvor LESBE er i bruk. Her finner vi orddanningen *lesbefilmer*, og *lesber* opptrer tre ganger, også her i setninger sammen med *homser*.

Når det gjelder betydningen og definisjonen av LESBISK og LESBE, er disse helt identiske. Hvor det mellom HOMOFIL og HOMSE kan ligge en grunnleggende forskjell i betydning, ved at HOMOFIL viser til begge kjønn og HOMSE kun viser til menn, finner jeg ikke en lignende forskjell mellom LESBISK og LESBE. Det som derimot er en forskjell mellom dem, er at LESBE er et substantiv og derfor alltid opptrer substantivisk, mens LESBISK like gjerne kan brukes attributivt i tillegg.

5.6.5 Lesbiske definisjoner

I *Løvetann* nummer 1 fra 1987 skriver Ulla Spansdahl en anmeldelse av boken *På sporet av den tapte lyst* (skrevet av blant annet Gerd Brantenberg), og kommer der med tanker om definisjonen av termen LESBISK:

Debatten om hvem og hva som er **lesbisk**, har jo pågått i mange år i kvinnebevegelsen. Uansett hvor sterke vennskap kvinner har, og hvor kvinne-identifiserte og søstersolidariske de er, så lenge den seksuelle orienteringen og forelskelsen ikke går i retning andre kvinner, så dreier det seg etter min mening ikke om **lesbiskhet**. Kanskje vi trenger flere kategorier, bruke begreper som «romantiske vennskap» i stedet for **lesbiskhet**, noen steder. (Spansdahl 1987, 26)

Det har vært uenigheter om hvilke kriterier som må være fylt for at en skal kunne kalle seg for *lesbisk*. Under 1970-tallets kvinnekamp var det mange kvinner som ble «politisk lesbiske», noe som gikk ut på at de tok avstand fra menn og levde lesbisk, som et feministisk prosjekt og standpunkt. 1970-tallets kvinnekamp var preget av splittelser innad i kvinneorganisasjonene, og lesbiske feminister dannet i 1975 organisasjonen Lesbisk bevegelse. De følte det var vanskelig å drive lesbisk kamp i kvinnebevegelsene, og vanskelig å drive feministisk kamp i homobevegelsen DNF-48, og dette var bakgrunnen for at de ønsket en egen lesbisk feministisk gruppe (Haukaa 1982, 133). Mange kvinner mente at lesbiskheten var et valg, ikke utelukkende noe en «ble født som», og at det var langt mer fornuftig å velge lesbiskheten framfor heteroseksualiteten i kampen mot patriarkatet (Hellesund 2013, 88). «(...) de som ble lesbiske, var kvinner som følte at de ikke kunne fortsette å leve med motsigelsen i å skulle bekjempe mannlig dominans offentlig, samtidig som de privat hadde et intimt forhold til en mann» (Laurie 1996, 40). Om disse kvinnene hadde lesbiske seksuelle forhold eller ikke under denne perioden varierte nok, og noen forble og levde lesbisk også etter denne tiden. «En del heteroseksuelle feminister konverterte i 70-årene til det lesbiske livet, og oppdaget dermed en ny side av sin egen seksualitet» (Lützen 1987, 304). Debatten om hvem som hadde rett til å kalle seg lesbisk og ikke, bunnet i at mange mente at lesbisk ikke var noe en bare kunne bli, men at en ble født lesbisk og derfor alltid hadde vært det. Mange mente at det ikke var mulig å plukke ut de delene ved et lesbisk liv som de likte, og deretter kalle seg lesbiske. Disse hadde altså et essensialistisk syn på seksualitet.

Termen LESBISK fikk, som vi har sett, mye oppmerksomhet på 1970-tallet i Norge, og kanskje bidro dette til en forandring i hva folk la i ordet. «Også debatter om hvordan en skal definere «lesbisk» er reist av lesbiske feminister – en debatt som på mange måter har løftet ordet lesbisk ut av de mørkeste og mest stigmatiserende assosiasjonene» (Haukaa 1982, 134).

Den nye kvinnebevegelsens framheving av søsterskap og gode forhold mellom kvinner faller i tid sammen med en liberalisering av normer knyttet til seksualitet. Dette har skapt et grunnlag for å reise spørsmål om hva lesbiskhet er. Så å si alle lesbiske feminister definerer begrepet «lesbisk» atskillig videre enn det tradisjonelle, snevre, sex-fokuserende begrep «homoseksuell». I noen kretser har begrepet sågar hatt en tendens til å løsne fra sitt utgangspunkt som betegnelse på entydig seksuell tiltrekning, og i stedet gitt en mer politisk definering. (Haukaa 1982, 134)

Haukaa skriver at HOMOSEKSUELL var en snever og sex-fokusert term, og at det i LESBISK lå noe mer enn bare dette. Som tidligere sett var det veldig lite bruk av LESBISK i *Løvetann* på 1970-tallet. Termen tar seg derimot opp og brukes mye i alle de følgende tiårene av tidsskriftets levetid. Om det ligger en politisk definering av LESBISK bak bruken av den i *Løvetann*, har jeg ikke grunnlag for å si noe om. Termen brukes der i all hovedsak om kvinner som forelsker seg i og/eller har sex med andre kvinner.

I tekst L12 skriver Giertsen om ulike forståelser av «lesbisk identitet». Hun mener at det ikke finnes bare én lesbisk identitet, men flere ulike, og at det er forskjellige meninger om hvor stor del av selvet den lesbiske identiteten utgjør.

Og når det gjelder den lesbiske identitet kan vi snakke om at det ikke bare finnes én lesbisk identitet, men ulike lesbiske identiteter. Noen vil mene at den lesbiske identitet representerer en liten del av seg. Andre vil mene at den lesbiske identitet er et helt vesentlig, grunnleggende og altomfattende trekk ved seg. (Giertsen 1991, 18)

Hun skriver videre at:

Den lesbiske identitet er et sosialt konstrukt. Det kan vi vise ved å holde øynene åpne for det mangfoldet av ulike måter kvinner, som betrakter seg som lesbiske, forvalter sin identitet som lesbisk på. Ved og også legge vekt på det mangfoldet som finnes av lesbiske identiteter kan vi bedre vise hvordan vi er kreative i våre liv som lesbiske. Å betrakte seg som lesbisk innebærer et aktivt forhold til sin seksualitet og sitt kjønn. (Giertsen 1991, 18)

Giertsen mener at den lesbiske identiteten er sosialt konstruert, ettersom det ikke finnes bare én måte å gjøre en lesbisk identitet på. Et stort mangfold av kvinner som gjør lesbiskheten på så mange forskjellige måter, er bevis på dette. Det er som vi har sett ulike måter å definere og forstå kategorien «lesbisk» på, og definisjonene har også endret seg med tiden og historiske hendelser. Fellesnevneren for de ulike definisjonene av «lesbiske» som vi har sett på, er uansett at det er kvinner som retter seg mot andre kvinner på ett eller flere områder, og på ulike måter i all hovedsak velger å leve sammen med kvinner.

5.6.6 Andre termer for homofile kvinner

LESBISK er uten tvil den termen på homofile kvinner som blir mest brukt i *Løvetann*. Likevel dukker det en gang i blant opp noen andre termer også, som jeg nå skal se videre på. Ingen av dem er norske ord, de har kommet fra engelskspråklige land. Disse termene er heller ikke til stede i primærmaterialet mitt, men jeg ønsker uansett å inkludere dem i analysen, ettersom det er termer som var noe i bruk i *Løvetann* og som skeive derfor sannsynligvis hadde kjennskap til og identifiserte eller ikke identifiserte seg med.

BUTCH og FEMME er to termer som viser til homofile kvinner. Disse to termene er antonymer, ettersom den ene viser til kvinner som har et mer maskulint uttrykk, og den andre til kvinner som har et mer feminint uttrykk. Karin Lützen ga i 1986 ut boken *Hvad hjertet begærer – Kvinders kærlighed til kvinder 1825–1985*, som handler om lesbisk kjærlighet i den gitte perioden. Boken ble oversatt til norsk året etter. Lützen skriver her blant annet om disse termene. «På amerikansk ble en maskulin kvinne kalt «butch» og kvinnen som forelsket seg i

henne – og vice versa – ble kalt «femme» (Lützen 1987, 220). Det handlet derimot om mer enn bare maskuline og feminine uttrykk. I den lesbiske subkulturen på midten av 1900-tallet i Amerika ble *butch* og *femme* på mange måter tvangsmessige kjønnsroller som homofile kvinner måtte passe inn i. De «butche» lesbene var tiltrukket av lesbene som var «femme», som helst skulle være uselvstendige og uskyldige, og målet for «butchene» var å finne en «femme» som de kunne erobre og forsørge. «Andres hjelpeløshet forsterket deres egen styrke, andres uskyld kalte på det beskyttende i dem» (Lützen 1987, 243). «Femmene» likte, passende nok, akkurat det motsatte, og ønsket seg en «butch» kvinne som de kunne gi seg hen til. «Femmene» inntok en tradisjonell kvinnelig rolle og «butchene» en tradisjonell mannlig rolle, og de søkte hos hverandre akkurat det den andre var (Lützen 1987, 243).

I teksten ««KIKI» Et tilbakeblikk på tiden da jeg «kom ut» som homofil» i *Løvetann* nummer 3 fra 1981 forteller forfatteren om sitt første møte med termene BUTCH og FEMME. Hun skriver at hun på en homofil bar i USA ble spurt av en annen kvinne om hun var *butch* eller *femme*. «Hva behager? svarte jeg, paff og totalt uvitende både om uttrykk og bås plassering. Senere fikk jeg vite at «butch» var den maskuline lesbiske (i likhet med «dyke»), og «femme» var den feminine typen» (Joni 1981, 16). Tekstforfatteren hadde ikke hørt om disse termene før. Hun følte ikke at hun passet særlig godt inn i noen av disse båsene, og fikk omsider vite at hun da var en *kiki*. Hun skriver at «kikiene» var lesbiske som verken var maskuline eller feminine, eller som ikke visste hva de selv var. Ingen turte å prøve seg på kvinnene som var «kiki», i frykt for at det til slutt skulle vise seg at de var det samme som dem selv. En «butch» kunne ikke være med en annen «butch», og en «femme» kunne ikke være med en annen «femme» (Joni 1981, 16). Dette var godt etablerte regler i kjønnsrollespillet som lesbiske spilte med *butch* og *femme* på denne tiden. Tekstforfatteren skriver videre at hun ble kjent med innehaversken på en av de homofile barene hun vanket på. Hun hadde følgende oppfatning av kjønnsrollespillet som utfoldet seg:

Hun syntes ikke jeg var noen «kiki», og kunne heller ikke forstå behovet for å «båse» seg eller vitsen med rollespillet. Men, som hun sa, hun trodde det var fordi de homofile manglet forbilde for sine forhold og ikke hadde noen å identifisere seg med. Da måtte det naturlig nok bli det mest nærliggende, nemlig kjernefamilien, eller mann/kvinne rollen som de best kunne identifisere seg med. (Joni 1981, 16)

I *Løvetann* nummer 3 fra 1987 er det et intervju med Karin Lützen i forbindelse med at boken hennes, *Hva hjertet begjærer*, ble utgitt på norsk. Intervjueren stiller Lützen spørsmål om ikke kjønnsrollespillet med *butch* og *femme* kopierer heterofile roller, og slik bekrefter mytene om at lesbiske lever som om den ene parten er mannen i forholdet og den andre er kvinnen. Til dette svarer Lützen «— Nei! Slike myter er bare uttrykk for at heterofile bare går ut fra at alle vil etterlikne deres livsform, som de regner som den eneste rette» (Vogt 1987, 14).

Intervjueren spør videre om hvordan Lützen forklarer dette rollespillet med den maskuline og feminine parten i et lesbisk forhold på midten av 1900-tallet.

Jeg forklarer det med at i et rolledelt samfunn som 1950-tallet var, har man ikke så mange valgmuligheter. Hvis man vil ut av kvinnerollen, blir mansrollen det eneste alternativet. Og for butchene selv var det enormt frigjørende, det området de kunne ferdes på ble enormt utvidet. I et samfunn der mannlige verdinormer settes høyest, kunne de føle seg verdifulle når de overtok mannlige egenskaper. (Vogt 1987, 14)

Lützen får så spørsmål om hvordan dette rollespillet ser ut i dag (på slutten av 1980-tallet), og svarer at når lignende roller som *butch* og *femme* gjenoppstår, vil det aldri kunne være på den samme måten som i utgangspunktet. Hun sier også at dette rollespillet aldri helt forsvant, og at det alltid har vært lesbiske som har levd på denne måten. Når lesbiske leker med slike roller i nyere tid, er det ikke fordi de er nødt til det, men fordi de ønsker det selv (Vogt 1987, 14–15). I et intervju i *Løvetann* nummer 3 fra 1983, forteller intervjuobjektet om sine observasjoner av denne typen rollespill: «En sjelden gang ser du eldre lesbiske par på Metropol, hvor den ene er kledd som mann og den andre som superfeminin kvinne. Og hvor de også oppfører seg sånn» (Eikvam 1983).

I Norge i 2019 er det nok like mange måter å uttrykke sitt lesbiske kjønnsuttrykk på som det finnes lesbiske selv, og en god del av disse kunne uten videre problemer blitt plassert inn i kategoriene *butch* og *femme*. Disse termene er fortsatt i bruk i det skeive miljøet i Norge i dag, men de er ikke like nødvendige som det kan virke som at de var på midten av forrige århundre i Amerika, og de inneholder heller ikke den samme pålagte oppførselen og identiteten. En norsk term med tilsvarende innhold som *butch* er *traktorlesbe*, som viser til det samme som

butch gjør, altså en lesbisk kvinne med et tradisjonelt maskulint kjønnsuttrykk. Jeg kan dessverre ikke uttale meg om etymologien til denne termen. Jeg har funnet *traktorlesbe* brukt kun i *Løvetann* nummer 3 fra 2000, men jeg kan ikke utelukke at den også brukes i andre numre av *Løvetann*. Jeg kjenner ikke til noen term som kan tilsvare *femme* på norsk, og jeg har heller ikke funnet eksempler på dette i *Løvetann*. En annen engelsk term på lesbiske som innimellom er i bruk i *Løvetann*, er *dyke*. Denne termen er i *Løvetann* nummer 2 fra 1984 forklart som en «nedsettende betegnelse på lesbiske» (Lysne 1984, 45).

5.6.7 LESBISK som synliggjøringsprosjekt

Selv om lesbiske i utgangspunktet er inkludert i termene HOMOFIL og HOMOSEKSUELL, er det tydelig et behov for homofile kvinner til å ha sin egen term. Det kan være flere grunner til dette. Kvinner har historisk sett alltid vært undertrykt av menn og det er menn som har vært normen med mindre noe annet har vært kommentert. Helene Uri skriver i boken *Hvem sa hva? Kvinner, menn og språk* at «Ordene og uttrykkene vi bruker daglig, har dype spor etter årtusener med kjønnsubalanse» (Uri 2018, 200). HOMOFIL og HOMOSEKSUELL viser i teorien både til kvinner og menn, i likhet med at de aller fleste yrkestitler også kan vise til begge kjønn. Uri skriver om dette, og poengterer at når yrkestitler som blant annet lege, psykolog, forfatter og ingeniør blir nevnt, tar de fleste for gitt at det er menn det er snakk om. Er det derimot kvinner som har disse yrkene, blir det understreket at personen er en kvinne ved å skrive «kvinnelig lege» og «kvinnelig forfatter» (Uri 2018, 312–314). Mannen er alltid normen, og kvinnen er unntaket. Grunnen til at jeg nevner dette er fordi jeg mener at det her kan trekkes koblinger til hvorfor kvinnelige homofile har fått sin egen term. Ettersom det ved bruk av *homofile* og *homoseksuelle* ofte vises til menn, er kvinnelige homofile blitt usynliggjort. Interseksjonalitet blir en naturlig faktor å trekke inn her. Ettersom homofile kvinner undertrykkes og usynliggjøres ikke bare på grunn av kjønn, men også på grunn av seksuell identitet, blir lesbiske i samfunnet ekstra utsatt og usynliggjort. De kan sies å være offer for en dobbel undertrykking. Termen LESBISK blir derfor viktig på mange måter. Den setter fokus på homofile kvinner og synliggjør denne gruppen mer enn hva termene HOMOFIL og HOMOSEKSUELL klarer å gjøre. Den gir lesbiske en større stemme og plass i samfunnet.

5.7 TRANS

Trans er et ordelement som kommer fra latin. Det betyr over, gjennom eller på den andre siden av, og kan vise til noe som ligger utenfor en bestemt grense eller kategori (NAOB, trans). TRANSPERSON er et substantiv med ordelementet *trans*, og viser til en «person som ikke identifiserer seg med eller regnes til sin biologiske kjønnskategori (*mann* eller *kvinne*)» (NAOB, transperson). Ordelementet *trans* kan settes foran ulike substantiver og slik lage nye ord, men det brukes også som et ord i seg selv, noe jeg kommer tilbake til nedenfor.

I følgende setning ser vi eksempel på *trans* brukt predikativt, og også som en selvstendig term: «Før eksisterte jeg uten en identitet, nå visste jeg hvem jeg var og fant meg selv. Jeg var **trans**» (Gregersen 2016, 60).

Det er ni termer som har med *trans* å gjøre i mitt primærmateriale fra *Løvetann* og *Blikk*, i til sammen fem tekster, og samtlige av termene blir brukt i tekster fra og med år 2000. Fra primærmaterialet fra *Løvetann* blir disse termene brukt i to ulike tekster, mens i *Blikk* blir de brukt i tre. *Trans* og *transseksuelle* brukes flest ganger av disse termene, med til sammen ti og ni ganger hver, mens *transpersoner* er den av *trans*-termene som brukes i flest tekster. B4 er den teksten som bruker flest av *trans*-termene, og hvor de også opptrer flest ganger.

5.7.1 TRANS i primærmaterialet fra *Løvetann*

I tekst L19 brukes *transseksuelle* ni ganger og *transseksualisme* to ganger. *Transseksuelle* er i denne teksten brukt substantivisk og viser til mennesker som er transseksuelle, og termen opptrer blant annet på følgende måter: «Som mange andre **transseksuelle** rømte jeg fra min hjemby fordi skammen var så stor», «Den er nokså typisk for **transseksuelle**», «Mange **transseksuelle** som blir operert, slutter å se på seg selv som **transseksuelle**», «**Transseksuelle** har i høy grad blitt sykeliggjort av helsevesenet», «**Transseksuelle** utgjør en risikogruppe for selv-mord» og «Min drøm om et bedre liv for **transseksuelle** er på vei til å bli en realitet» (Hansen 2003). Denne teksten er skrevet av en transkvinne og handler om hvordan hennes liv som transperson født på 1950-tallet, har vært. Hun skriver at hun i 2000 var med og startet Landsforeningen for transseksuelle (LFTS).

Jeg og de andre i styret kjemper for å synliggjøre **transseksualisme** overfor politikerne, helsepersonell og samfunnet generelt. I løpet av knappe tre år har LFTS satt seg selv på kartet som en sterk og viktig brukerorganisasjon, som arbeider for å informere og øke kunnskapen vedrørende **transseksualisme**, samt være en pådriver for et godt og trygt behandlingstilbud i Norge. (Hansen 2003, 29)

Transseksualisme er et synonym til *transseksualitet*, og termene «beskriver en situasjon der en person oppfatter å ha en kjønnsidentitet som ikke samsvarer med det kjønn vedkommende er tilskrevet ved fødsel basert på ytre kjønnsorgan» (Benestad og Ros 2009).

Tekst L17 er den andre av de to tekstene fra primærmaterialet fra *Løvetann* hvor *trans*-termer opptrer. I denne teksten brukes den engelske termen *transgender*, som oversatt til norsk blir *transkjønn*. Termen står sammen med andre engelske ord i frasen «(...) Lesbian, Gay, Bisexual eller Transgender temaer (LGBT)» (Kjær 2003, 4). *LGBT* er et initialord, og dette er noe jeg skal se nærmere på senere i analysen, i del 5.8.

5.7.2 TRANS i primærmaterialet fra *Blikk*

Tekst B4, «Trygghet for unge transpersoner», handler om hvordan LLHs (nå FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold) ungdomskafe skaper en trygg møteplass for unge skeive i Stavanger. I denne teksten blir ordelementet *trans*, uten noe annet element etter seg, mye brukt til å vise til transpersoner: «For oss er det viktig å få fram at her er alt er ok. Enten du er **trans**, homofil, bifil, lesbisk eller noe annet» (Gregersen 2016, 58). Dette er noe som ikke opptrer i primærmaterialet fra *Løvetann*, og det kan derfor virke som om denne bruken av termen først er blitt vanlig etter 2003. Mitt inntrykk er at *trans* er den termen som er mest brukt i dagligtale i dag til å vise til transpersoner. *Trans* brukes i flere setninger i B4: «(...) på slutten av 9. klasse kom Eric ut som **trans**», «Min historie som **trans** er heller tam i forhold til andre (...)» og «**Trans** er det nye homofil» (Gregersen 2016, 59–61). *Trans* brukes her substantivisk på lik linje med *transperson*, men termen opptrer også tilsynelatende som synonym til fenomenet *transseksualisme*, som i følgende setning: «Noen visste ikke engang hva homofili var, langt mindre **trans**» (Gregersen 2016, 59).

I tillegg til *trans*-termene som allerede er nevnt fra *Blikk*, blir det i primærmaterialet fra *Blikk* også brukt noen andre orddannelser med *trans* som ordelement. Disse er *transmiljø* og *transungdom*, og som jeg allerede har vært inne på, *transpersoner*. *Trans* er et produktivt element og kan derfor settes sammen med andre substantiv for å lage nye ord.

5.7.3 *Trans*-termer i sekundærmaterialet fra *Løvetann*

Som vi har sett er det kun to av tekstene fra primærmaterialet mitt fra *Løvetann* som inneholder *trans*-termer, begge fra tidlig på 2000-tallet, men disse funnene er ikke representative for *Løvetann* i sin helhet. Første gang en term om *trans* brukes i *Løvetann*, er i 1979, med ordet *transvestitter*. I 1980 nevnes *transseksualitet*, og året etter er *transvestitter*, *transseksualitet* og *transe* brukt. Disse termene opptrer hvert år i løpet av 1980-tallet i *Løvetann*, men ikke i alle numrene fra hvert år. Utover 1990-tallet og starten av 2000-tallet øker denne termbruken, i takt med at tematikken blir skrevet mer om. Jeg skal nå ta for meg noen av måtene *trans*-termene brukes på i *Løvetann* utenfor primærmaterialet.

I *Løvetann* nummer 2 fra 1988 er det en tekst som handler om den heterofile transvestittforeningen. Teksten inneholder en liten ordliste med noen *trans*-termer:

Ordliste

Transvestittisme/transvetisme:

Trang til å ta på seg det motsatte kjønns klesdrakt.

Transvestitt:

Person som utfører T.

Transseksuell:

En person som vil være det motsatte kjønn. Mange ønsker kjønnskifte.

(Brekke og Eikvam 1988, 23)

Definisjonene som blir oppgitt av disse termene, gjelder fortsatt i dag. Mannen som blir intervjuet i artikkelen forteller at foreldrene oppdaget at han var transvestitt da han var 14 år gammel, og at de var redde for at han kunne være homofil. Foreldrene lurte på om han ville bytte kjønn, men intervjuobjektet påpeker at det er det å bytte mellom kjønnsrollene som er

det vesentlige for dem, og at de ikke er transseksuelle med ønske om å endre permanent på kroppen. «Vi pendler mellom ytterpunktene, mellom det svært feminine og det svært maskuline» (Brekke og Eikvam 1988, 25). Mannen i artikkelen legger vekt på at han er heterofil, og at han og de andre i tranvestittforeningen har en «(...) irrasjonell redsel for sjøl å bli oppfattet som homofil» (Brekke og Eikvam 1988, 26). For mennene i denne foreningen handler altså det å være transvestitt om å kle seg i klær, hår og sminke som tradisjonelt sett er ment for det motsatte kjønn, og slik skape et annet kjønnsuttrykk enn det de vanligvis har. Han legger til at det finnes noen i foreningen deres som er transseksuelle, men at disse ofte melder seg ut når de har fått kjønnsbekreftende behandling. «(...) vi har **transseksuelle** medlemmer, selv om foreningen ikke er for dem. Dette er folk som vil skifte kjønn, men når de kommer så langt som at de har bestemt seg, så er de ikke med lenger» (Brekke og Eikvam 1988, 26).

I flere av numrene av *Løvetann* er *transe* brukt. Termen brukes på samme måte som og viser oftest til det samme som blant annet *transperson* gjør, slik som i disse setningene: «Pink Floyds "Arnold Layne" var om en **transe** (...)» (Pedersen 1989, 30), «Oskar Dame var visstnok "**transe**" - han "var skjegglaus."» (Tranøy 1990, 19). Enkelte ganger brukes *transe* også til å benevne menn som kler seg ut som kvinner, altså som en term på transvestitter: «*Hva oppnådde menn med en transe?*» (Eikvam 1987, 13). Her blir det snakket om at en mann var «prostituert på en homsebar» utkledd som kvinne, og han får spørsmål om hva homofile menn fikk ut av å kjøpe sex av en *transe*. Dette viser at *transe* ble brukt om flere begreper, og følgelig at konteksten var vesentlig for å forstå hva termen viste til.

I tillegg til å bli brukt som en term i seg selv, blir *transe* også noen ganger brukt som ordelement i orddanninger i *Løvetann*, på samme måte som det *trans* blir. Eksempler på dette er *transemiljøer* fra 1984 og *transekarrieren* fra 1987. Som vi har sett tidligere er *transmiljø* en av termene som brukes i tekst B4. Dette er et tydelig eksempel på hvordan termen *transe* har blitt til *trans* i tiden mellom 1980-tallet og 2016. I dag oppfattes *transe* gjerne som et negativt ladd ord, og er noe mange transpersoner ikke ønsker å bli kalt. *Trans* er derimot en akseptert og foretrukket term, eller andre termer som *transperson* og *transkjønnet* (Bufdir, LHBT-ordlista, transe).

Trans-termer opptrer videre blant annet på følgende måter i *Løvetann* på 1980-tallet: «Våre personlige følelser, angst for seksualitet og **transseksualitet**» (Pedersen og Åsta 1982, 34), «En **trans-seksuell** som har gjennomgått de nødvendige operasjoner på University Hospital i Maracaibo har fått kjønns-skiftet godkjent» (Johansen 1983, 35) og «Heller ikke var jeg **transseksuell**» (Brekke og Eikvam 1988, 23). I en artikkel om homofil organisering i Indonesia får vi innblikk i landets transtematikk:

«Waria-er» er homofile **transvestitter** eller **transseksuelle**. Ordet *waria* er sammensatt av de indonesiske ordene *wanita* (kvinne) og *pria* (mann), for å erstatte det nedsettende ordet *banci*. En *waria* er en person som opptrer som kvinne, men som biologisk er født mann. Om vedkommende ønsker å skifte kjønn har ingen betydning. (Løvetann 1982, 19)

Ifølge denne artikkelen skiller ikke Indonesia på termer om transseksuelle og transvestitter, og det at tekstforfatteren skriver «transvestitter eller transseksuelle», får det til å virke som om hen mener at det er det samme, eller at forskjellen ikke er av betydning i denne kulturen.

Som sagt har *trans*-termer vært brukt i *Løvetann* gjennom nesten hele tidsskriftets levetid (selv om primærmaterialet fra *Løvetann* ikke er representativt for dette) og primærmaterialet fra *Blikk* inneholder mange slike termer. Termene har på flere områder endret seg fra 1979 til 2016, og måten det blir skrevet om denne tematikken på, har også på mange måter gått gjennom en forandring.

5.8 LGBT og LHBT

På FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold sine nettsider, står LHBT forklart som «Betegnelse på lesbiske, homofile, bifile og transpersoner som gruppe. Det er også vanlig å inkludere intersex og skeive i denne gruppen, og da blir forkortelsen lhbtqi. ‘Q’ står for *queer*, som er den engelske varianten av skeiv» (FRI 2018). FRI skriver videre at

Det er etterhvert et stort mangfold av identitetskategorier som hører inn under gruppen av dem som bryter med normer for kjønn og identitet, og noen velger å omtale gruppen som lhbt+ for å synliggjøre at alle er inkludert, men at antallet bokstaver som må til for

å inkludere alle blir for lang, og er dermed erstattet av '+'. (FRI 2018)

LGBT er den engelske varianten av LHBT, hvor G, som står for *gay*, er brukt i stedet for H (*homofil*). LGBT og LHBT er begge initialord, og dukker opp i to av tekstene fra primærmaterialet mitt: Tekst L17 fra *Løvetann* fra 2003 og tekst B1 fra *Blikk* fra 2016. I tekst L17 var det LGBT som ble brukt, og i B1 LHBT. Ingen av de to variantene av initialordet er å finne i *Løvetann* mellom 1977 og 1991. Jeg har heller ikke funnet termene brukt i de resterende årene av *Løvetann* sin levetid (fra 1991 til 2002), men ettersom jeg ikke har hatt mulighet til å undersøke dette grundig nok, kan jeg ikke utelukke at de kan ha vært i bruk i denne perioden. Det jeg derimot kan si helt sikkert, er at termene er i bruk på 2000-tallet, og i materialet mitt med 13 års mellomrom, noe som viser at initialordene har holdt seg levende i hvert fall over 15 år når vi er kommet til 2019. Søk på Nasjonalbiblioteket sine tekstsamlinger viser første belegg for bruk av LHBT i 2011, i boken *Velferdsstatens venterom: mottakstilbudet for asylsøkere* av Gunnar Berge, bare fem år før ordet er i bruk i primærtetekstene mine fra *Blikk*. Dette betyr ikke at LHBT ikke var i bruk før 2011, men det kan tyde på at ordet ikke har vært i bruk i veldig mange år før dette.

5.8.1 LGBT og LHBT i tekst L17 og B1

I tekst L17, fra det aller siste nummeret av *Løvetann*, brukes termer som har med LGBT å gjøre til sammen fire ganger. Første gang termen opptrer i teksten, er i følgende setning: «Videre må vi sørge for at våre øvrige kolleger, uansett seksuell orientering, får de nødvendige kunnskaper om Lesbian, Gay, Bisexual eller Transgender temaer (**LGBT**)» (Kjær 2003, 4). Her er det eksplisitt skrevet hva tekstforfatteren mener med LGBT, ettersom han skriver termen i parentes bak ordene som forkortelsen står for. En mulig forklaring på hvorfor han velger å gjøre det sånn, kan være at dette initialordet fortsatt var ganske ferskt i 2003, og at ikke alle som leste det derfor nødvendigvis ville forstå hva det betydde.

LGBT-temaer er brukt to ganger i tekst L17: «I USA har det de siste årene kommet ut mye god forskning om **LGBT-temaer** (...)» og «Undertegnede er med i en lesegruppe der vi går igjennom ulike bøker med **LGBT-temaer**» (Kjær 2003, 4–5). *LGBT-temaer* er satt sammen av *LGBT* og *temaer*, og viser sammen til temaer som handler om lesbiske, homofile (*gay*), biseksuelle og transpersoner som gruppe. Den siste *LGBT*-termen i denne teksten er *LGBT-*

ere, i setningen «Det finnes mange skrivekyndige **LGBT-ere** som kan få komme til orde med fagartikler, gode essays og bokanmeldelser» (Kjær 2003, 5). *LGBT-ere* viser til personer som er inkludert i den gruppen som *LGBT* viser til.

I tekst B1 fra *Blikk* er det *LHBT*-varianten, altså med H i stedet for G, som brukes av initialordet. Ordet brukes på flere måter, første gang på denne måten: «(...) for noen er det vanskelig å være **lhbtqi** her (...)» (Thangstad 2016, 78). Som vi så innledningsvis i diskusjonen om *trans*-termer, skriver FRI på nettsidene sine at *LHBT* kan få bokstavene *q* og *i* med seg når skeive og intersex-personer (intersex kalles også for interkjønn) er ment som en del av gruppen. Når tekstforfatteren av B1 skriver «å være **lhbtqi**», mener hun å være en del av den gruppen mennesker som termen *LHBTQI* viser til. *LHBTQI* brukes to ganger i B1, og den andre gangen er det på denne måten: «(...) det er lite konstruktivt å sette grupper som **lhbtqi** og muslimer opp mot hverandre» (Thangstad 2016, 79). Her blir det påpekt at *LHBTQI* viser til en gruppe med mennesker.

«I hatkrimrapporten fra 2015 har antall tilfeller av hatkriminalitet mot **lhbt** i Oslo sentrum steget fra 25 til 33 forhold, 25 av dem mot homofile» (Thangstad 2016, 80). I denne setningen opptrer *LHBT* uten *Q* og *I*, men den brukes fortsatt om gruppen mennesker som termen inkluderer. *LHBT* brukes mange ganger på denne måten i B1: «22 av sakene mot **lhbt** skjedde i sentrum (...)», «(...) det er svært få hatkrimsaker mot **lhbt** på Grønland sammenliknet med andre steder i sentrum», «(...) å lære politiet opp i hvordan de skal håndtere anmeldelser fra **lhbt**», «Kan det være større mørketall blant **lhbt** med annen etnisitet enn norsk?» og «I 2014 ble det opprettet ei egen hatkrimgruppe som er blitt kurset i **lhbt** av FRIs Rosa kompetanse» (Thangstad 2016, 80). Disse setningene viser som sagt eksempler på at initialord kan brukes substantivisk til å snakke om en gruppe av mennesker. *LHBT* kunne her derfor lett blitt byttet ut med *LHBT-personer*, uten at betydningen ville endret seg. Dette er tilfellet i nesten alle av setningene ovenfor, bortsett fra den siste. I «kurset i **lhbt**» viser ikke *LHBT* til menneskene som inngår i ordet, men til et fagfelt om disse personene. Vi ser altså at *LHBT* blir brukt på ulike måter og med ulike betydninger, også innad i den samme teksten.

De to siste måtene som *LHBT* brukes på i denne teksten er *LHBT-sakene* og *LHBT-*

grunnlaget, i følgende setninger: «Det er ifølge rapporten en jevn fordeling av mistenkt/siktet/domfelt født i og utenfor Norge i de anmeldte **lhbt-sakene**» og «Mest tydelig er dette på **lhbt-grunnlaget**, sier Hansen» (Thangstad 2016, 80). *LHBT* er her blitt satt sammen med *grunnlaget* og *sakene*, og slik dannet to nye substantiver med LHBT-innhold. *LHBT* er altså et produktivt initialord som kan brukes i orddanninger til å lage nye ord.

5.9 SOPER

SOPER er et substantiv avledet av verbet *sope*, og betyr i utgangspunktet en person som soper eller feier for eksempel gulv med et soperedskap. I overført betydning kan det vise nedsettende til en homoseksuell mann (NAOB, soper), og det er denne bruken av termen som jeg videre skal undersøke med utgangspunkt i tekster fra *Løvetann*. Termen er altså polysemisk. I Nasjonalbiblioteket sine tekstsamlinger er første belegg for bruken av *sopere*, med betydningen homoseksuell mann, i boken *Hver tar sin — så får vi andre ingen* fra 1952, skrevet av J.D. Salinger. I HaBiT-korpuset fra 2015 ble *sopere* funnet 31 ganger, og de fleste av gangene med skeiv betydning. Termen er altså fortsatt noe i bruk som skeiv term i nyere tid. Hvordan SOPER fikk betydningen homoseksuell mann, har jeg ikke grunnlag til å uttale meg om ettersom jeg ikke har funnet noen etymologisk forklaring på det. Det kan tenkes at det har en kobling til det å sope/feie fordi dette var en skitten jobb som innebar håndtering av skitt og lort, et arbeid som ikke ble vurdert høyt i samfunnet (noe homoseksuelle heller ikke ble), og at dette skal vise til mannlig homoseksuell sex. Det kan også ha en kobling til metaforen «å feie over noen». Alt dette er uansett bare spekulasjoner og ingen etymologisk forklaring på hvorfor termen har fått denne betydningen.

Følgende eksempel viser *soper* brukt predikativt i setninger fra 1977 i *Løvetann*: «Joda, jeg kan absolutt forstå at det ikke alltid føles så verdifullt å være **soper** i Albania, China, USA, i Porsgrunn, Skien eller på Karl Johan. Først når du kommer inn på Metropol eller Venstres Hus blir det fint å være **soper**» (Ellefsen 1977, 20).

5.9.1 SOPER i primærmaterialet

SOPER er en term som i primærmaterialet mitt kun blir brukt på 1970-tallet, i tekst L3 fra *Løvetann*. SOPER har blitt mye brukt som en nedsettende term om homofile menn, og det at termen i denne teksten brukes av en homofil mann i et skeivt tidsskrift, til å snakke om andre

homofile, viser at termen er blitt reappropriert. Tekstforfatteren av L3 bruker ikke termen for å snakke nedsettende om homofile, men for å benevne menneskene han snakker om helt nøytralt, noe som viser at termen er blitt tatt tilbake av gruppen som den tidligere viste til på en negativ måte. Termen opptrer på følgende måter i tekst L3 (i tillegg til sitatet i starten av dette delkapittelet): «(...) oss **sopere**» og «Tenk å være **soper** i et kommunistisk land» (Ellefsen 1977, 20–21). SOPER er her brukt substantivisk, og kan regnes som et synonym til blant annet HOMOFIL.

5.9.2 SOPER i sekundærmaterialet fra *Løvetann*

Det at jeg i primærmaterialet mitt kun finner SOPER i én tekst, betyr ikke at termen ikke ble brukt mer enn det i *Løvetann* generelt. Primærmaterialet mitt er derfor ikke representativt for hele *Løvetann* når det gjelder SOPER, ettersom termen brukes mer enn det termtabellen gir uttrykk for. Gjennomgang av *Løvetann* utenom mine utvalgte nummer viser at termen var i bruk mye mer enn det mine funn tilsier. Tre av de fire numrene av *Løvetann* på 1970-tallet inneholder termen. I numrene fra 1980 brukes *sopere*, *sopersjel* og *sopervitser*. I 1981 dukker også *soper* og *sopervitser* opp. Det samme gjelder for 1982, og det året brukes i tillegg termen *soperhuset* (som var et hus på Grünerløkka i Oslo hvor homofile holdt til). Året etter, i 1983, finner vi *soper*, *soperaktivist*, *soperkampen*, *sopersexen* og nok en gang *sopervitser*. *Soper*-termer finnes i nummer fra alle de resterende årene på 1980-tallet også, men ikke i absolutt alle numrene fra hvert år. På 1990- og starten av 2000-tallet finnes også disse termene i bruk, men jeg har ikke oversikt nok til å kunne si nøyaktig hvor ofte. Det jeg derimot kan slå fast, er at bruken gradvis reduseres fra starten av 1990-tallet og framover til 2003. Grunnen til dette kan være at andre termer, slik som SKEIV, kommer inn og erstatter bruken. I *Blikk* i 2016 er termen helt borte, ifølge primærmaterialet mitt. Som vi så innledningsvis i dette delkapittelet, er *sopere* fortsatt noe i bruk i 2015 ifølge HaBiT-korpuset. Primærmaterialet mitt fra *Blikk* er dermed ikke representativt for bruken av *sopere* generelt i samfunnet, og termen er altså ikke helt borte fra språket på dette området.

I *Løvetann* nummer 1 fra 1990 er det en artikkel som heter «Omreisende **sopere** i mellomkrigstida». Denne teksten bruker SOPER forholdsvis mange ganger: «Enkelte av de reisende **soperne** var arbeidsløse anleggsarbeidere», «Sannsynligvis var de fleste av de reisende **soperne** såkalte "problematikere" med lang avvikskarriere fra begynnelsen av århundret», «De fleste reisende **sopere** forsvant etter 2. verdenskrig», «Hans materiale bærer

preg av at **sopere** både er "perverse" og "bakstrevere"», «**Soperne** gikk som regel sammen som par» (Tranøy 1990, 18). I disse setningene brukes *sopere* og *soperne* like mange ganger, og det er utelukkende disse termene som brukes for å vise til de homofile mennene i denne teksten. HOMOFIL er til sammenligning i bruk bare et par ganger i teksten, men da for å beskrive homofili på generell basis eller for å snakke om legningen til disse mennene.

Det er noen steder i *Løvetann* at bruken av SOPER får det til å virke som om termen viser til begge kjønn. Likevel er mitt inntrykk at termen i all hovedsak viser til menn. Ifølge Gerd Brantenberg peker termen utelukkende på homofile menn, og ikke på lesbiske (Brantenberg 1996, 22). Følgende bruk bekrefter dette: «Tror nok at 27. juni-feiringa i fjor skremte bort en del folk, det skal ikke bare være samhold mellom **sopere og lesbiske**, men også slik at det favner oss i forhold til heterofile» (Pedersen 1983b, 13). Denne bruken av SOPER og LESBISK viser at betydningen av de to termene ikke er den samme, og at homofile kvinner altså ikke er inkludert i SOPER. I den samme teksten finner vi enda en bruk av termen: «**Sopere** prater bare homoprat!» (Pedersen 1983b, 13). I en artikkel som handler om lesbiske kunstnere og kunstutstillinger, i *Løvetann* nummer 4 fra 1985, står det at det nesten ikke er noen kvinner som stiller ut kunst på det nevnte galleriet, det er som regel bare *sopere* (Eikvam 1985a, 15). På neste side i den samme artikkelen, står det at «Jeg har opplevd at **sopere** ikke kan gi en beskrivelse av en jente de har sittet sammen med, mens derimot gutten som satt ved samme bord, han husker de utseendet på» (Eikvam 1985a, 16). Disse eksemplene på bruken av SOPER bekrefter at termen hovedsakelig viser til homofile menn, ikke homofile kvinner. Som tidligere vist står det i NAOB at termen viser til homoseksuelle menn, noe som andre ordbøker også sier seg enige i (Wangensteen og Landrø 1993, 485), (Landfald og Paulssen 1996, 524).

Som vi har sett, brukes *soper* som ordelement i en del orddanninger, i likhet med *homo*, *homse*, *trans* og *lesbe*. Andre orddanninger fra *Løvetann* med *soper* som element er *sopermerket*, *soperdisco*, *sopertegn* og *soperkyss*. *Soper* er altså et substantiv som uproblematisk kan settes sammen med andre substantiv og slik lage nye orddanninger. I en tekst fra 1981 i *Løvetann* blir den engelske termen *queer* oversatt med *soper* på norsk:

«(...) kampanjene der bl.a. slagordet «Kill a **queer** for Christ» («Drep en **soper** for Kristus») dukket opp» (Løvetann 1981a, 5). Dette var lenge før *queer* dukket opp med betydningen den har i queer theory, og lenge før SKEIV ble den selvsagte norske varianten av *queer*.

5.10 SKRULLE

Det er utvilsomt de store termene HOMOFIL, LESBISK, BISEKSUELL og TRANS (for å nevne noen) som blir mest brukt til å vise til skeive personer i *Løvetann*. Fra tid til annen dukker det likevel opp noen andre og mindre brukte termer. En av disse er *skrulle*.

Etymologien til SKRULLE kommer «via tysk *Schrulle*, entall, etter nedertysk *schrullen*, flertall av *schrul* 'anfall av galskap'», og kan bety en «(feminin) homofil mann» (NAOB, skrulle). I *Norsk ordbok* står det at SKRULLE er en «jålete og tilgjort kvinne» (Landfald og Paulssen 1996, 504).

SKRULLE er en term som brukes i *Løvetann* både på 1970-, 1980- og 1990-tallet, selv om den ikke opptrer i noen av tekstene i mitt primærmateriale. Jeg velger likevel å inkludere denne termen i analysen, fordi det er en term som ble hyppig brukt i tidsskriftet og som jeg derfor mener er viktig å få med for å kunne få et mer komplett bilde på språkbruken på dette området fra denne tiden. I en bokanmeldelse fra 1978 står det at «Persongalleriet er stor sett slike **skruller** som har bidratt til å gi homofili et dårlig rykte» (JB 1978). SKRULLE blir i *Løvetann* stort sett brukt som en negativ term om dem den viser til, og termen blir brukt utelukkende om feminine homofile menn, ikke om kvinner. I en bokomtale fra 1984 synes artikkelforfatteren at *skruller*, altså feminine homofile menn, har fått for mye kritikk. «**Skrullen** er for tiden utsatt for vel så mye forakt fra den homofile mann som fra heterofile» (Manum 1984, 26). Han mener at disse *skrullene* gikk i bresjen og sørget for at homofile menn fikk en identitet, og at de får altfor mye motstand på grunn av hvordan de oppfører seg. Den maskuline mannen blir hyllet, mens den feminine blir gjort narr av (Manum 1984). Det er altså ikke absolutt alle som mener at *skrulling* er negativt: «**Skrulling** er i grunnen eit viktig, kreativt og ofte kjærkomment trekk i homsekulturen, og skrulling er alltid ekshibisjonistisk posering. Som regel gjeld det homoseksuelle menn som spelar ut feminine trekk i ei overdriving og parodiering av kvinnerolla» (Angvik 1991, 41). Flere forsvarer skrullene:

«Ofte er **skrullene** naturlig feminine, men overspiller sin feminitet som et slags selvforsvar — det er bedre å bli sett på som morsom enn å bli hetsa fordi en er feminin» (Ø.H. 1982, 20).

Som vi ser er det en gjenganger i tekstene som nevner *skruller*, at de er feminine. Termen opptrer både som substantiv (en *skrulle*), som verb (å *skrulle*) og adjektiv (*skrullete*), noe følgende setninger er eksempler på: «Vi må tørre å være annerledes. Om du er en pianobærer eller en **skrulle** så hvorfor ikke fortsette med det?» (Holøen 1988) (*pianobærer* er for øvrig en term som viser til lesbiske kvinner), «(...) homsen er **skrullete** (...)» (Aarskog 1988) og «I Mexico er **skrulling** og det å kle seg i drag mer et arbeiderklassefenomen» (Lysne 1988, 15).

En *skrulle* er altså stereotypien på en feminin homofil mann, en stereotypi som også finnes i 2019. SKRULLE ble som nevnt brukt en del gjennom alle tiårene *Løvetann* eksisterte, og termen finnes også i bruk i et nummer fra 2000. Termen (med skeiv betydning) må derimot ha hatt en kraftig nedgang i bruk etter dette. Ingen av primærtekstene fra *Blikk* i 2016 inneholder SKRULLE, og jeg har heller ikke inntrykk av at det er veldig vanlig å bruke termen på denne måten i skeive miljøer i dag.

5.11 «Homofile og lesbiske» og tilsvarende uttrykk

I *Løvetann* nummer 4 fra 1996 skriver Gerd Brantenberg om lesbisk historie i Norge. Hun skriver om språkbruk og kommer inn på hvordan både menn og kvinner i utgangspunktet faller inn under termene HOMOSEKSUELL og HOMOFIL, og at det derfor er bemerkelsesverdig å bruke uttrykk som «homofile og lesbiske», altså hvor lesbiske blir nevnt som en egen gruppe ved siden av homofile. Hun skriver: «Jeg mener at å bruke uttrykket «homofile og lesbiske» er som å bruke uttrykket «mennesker og kvinner» (Brantenberg 1996, 22). Videre på samme side skriver hun at «Uttrykket bunner i en ulykksalig overføring av beslektede begreper i utlandet, der det på engelsk heter «gay and lesbian», på dansk «bøsser og lesbiske» osv. (...)». Hun legger til at så lenge et lignende ordpar med en term som kun brukes på homofile menn, ikke finnes i Norge, vil det være merkelig å bruke dette uttrykket. Hun mener at *sopere* kunne gjort nytten og erstattet *homofile/homoseksuelle* i «homofile/homoseksuelle og lesbiske», og nevner også «rompiser og flatbankere» som en spøkefull variant som ville gitt mer mening enn «homofile og lesbiske».

Med andre ord, ordet «homofil» eller «homoseksuell» brukes i det følgende som betegnelse på begge kjønn, hvilket jo også inntil for ganske få år siden var vanlig språkskikk. For øvrig har jeg aldri skjelnet nevneverdig mellom ordene «homofil» og «homoseksuell». Jeg synes begge er udmerkede betegnelser, ettersom vi både elsker — og elsker. (Brantenberg 1996, 22)

I tekst L12, «Lesbiske i utkant–Norge» i *Løvetann* nummer 2 fra 1991, finnes eksempler på det språklige fenomenet som vi har sett at Brantenberg diskuterer ovenfor: «Vi har sett at **homofile og lesbiske** er forskjellige fordi den sosiale betydningen av det å være mann og kvinne er forskjellig» (Giertsen 1991, 15). I denne setningen brukes *homofile* som et synonym til homofile menn, det er her underforstått at det er menn det siktes til, selv om termen i seg selv dekker begge kjønn. Vi finner flere eksempler på dette i den samme teksten: «Jeg nevnte isted at det har vært gjort mindre forskning på **lesbiske** i forhold til **homofile menn**» (Giertsen 1991, 16). Her kommer *menn* etter *homofile*, for å understreke at det er menn det er snakk om ved *homofile*, noe som ikke ble gjort i den forrige setningen. Vi ser altså en inkonsekvent bruk av *homofile* i hvordan forfatteren skriver og bruker ordet. I den samme teksten står også følgende uttrykk: «homofile kvinner og homofile menn», som, med ordenes rette betydning i minne, ikke burde være nødvendig å poengtere, ettersom kvinner og menn allerede ligger i termen *homofile*. Dette er enda et eksempel på bruken av *homofile*, men her blir det understreket at begge kjønn er inkludert i termen, ved at både *kvinner* og *menn* er nevnt i setningen.

I tekst L15 står følgende: «For første gangen var unge **lesbiske og homofile** samlet, hele landet var representert» (Knutsen 2000, 19). Fra tekst L16 har jeg valgt ut disse tre eksemplene på dette: «Både i Danmark og Norge var organiserte **homofile og lesbiske** gjennomgående positivt stemt til innføringen av registrert partnerskap», «I dag mener for eksempel halvparten av befolkningen at **lesbiske og homofile** par bør kunne gifte seg i kirken på lik linje med heterofile kvinner og menn (...)» og «En større intervjuundersøkelse av selverkjente og selvidentifiserte **lesbiske kvinner og homofile menn** styrker denne forklaringen» (Noack 2000, 21–23). I den siste setningen er *kvinner* lagt til bak *lesbiske* og *menn* lagt til bak *homofile*, for å virkelig understreke hvilke kjønn det pekes på ved bruken av

disse termene. Ettersom *lesbisk* i sin definisjon kun viser til kvinner, skulle ikke denne poengteringen av det være nødvendig. For *homofile* derimot, som viser til begge kjønn, er det naturlig at det her understrekes at det er menn det gjelder. Denne bruken av termen blir på mange måter mer riktig enn ved å bare ta for gitt at det er menn det er snakk om.

Det finnes selvsagt termer som hovedsakelig kun viser til homofile menn også, for eksempel SOPER, og som vi så i diskusjonen av SOPER, har jeg funnet ett eksempel på at denne termen er brukt på samme måte som *homofile* i uttrykket «sopere og lesbiske». Dette uttrykket er derimot langt sjeldnere enn det «homofile og lesbiske» er. FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold, het fra 1992 til 2016 LLH – Landsforeningen for lesbiske og homofile. Også i dette navnet indikeres det at lesbiske er noe annet enn det homofile er. Det sies implisitt at *homofile* er det samme som *homofile menn*, og i uttrykket «homofile og lesbiske» er ikke homofile kvinner inkludert i termen *homofile*. I tekst L17 fra 2003 nevnes et annet foreningsnavn med samme bruk av termene som i LLH, nemlig HLLF: Homofile og Lesbiske Legers Forening. Også i denne teksten finnes uttrykket «homofile og lesbiske», i setningen «Kanskje vil flere åpne **homofile og lesbiske** nå utdanne seg denne veien?» (Kjær 2003, 5).

En siste tekst jeg vil trekke fram som eksempel og for å vise at «homofile og lesbiske» forekommer hyppig i primærmaterialet fra *Løvetann*, er tekst L18 fra 2003. Uttrykkene fra denne teksten er: «homofil og lesbisk litteratur», «homofile og lesbiske forfattere» samt «homofil og lesbisk identitet». Jeg trekker fram disse eksemplene både for å vise at de forekommer ofte og derfor tydeligvis var (og kanskje fortsatt er) etablerte uttrykk, både i hverdagslige setninger men også i navn på foreninger, samtidig som jeg vil poengtere at *lesbiske* ble framstilt som noe eget og annet enn *homofile* i språkbruken som ble brukt i disse tidsskriftene. Det kan argumenteres for at det er positivt at homofile kvinner hadde en egen term som ga dem tydelig eksistens og synlighet i tekstene, men disse uttrykkene hadde gitt mer mening, som Gerd Brantenberg skrev, om *homofile* ble byttet ut med en term som kun pekte på homofile menn. LESBISK er og var en nødvendig term for å synliggjøre homofile kvinner, men det er også viktig at kvinner beholder sin plass innenfor HOMOFIL og HOMOSEKSUELL. Også *homoseksuelle* er brukt på tilsvarende måte som *homofile* i lignende uttrykk som vi så ovenfor, for eksempel i følgende setning: «Ungdomsutvalget, som

arrangerte Sommerleiren, ble nedsatt på den første nasjonale konferansen for unge **homoseksuelle og lesbiske** i Bergen i fjor» (Knutsen 2000, 17).

Helene Uri skriver at rekkefølgen på ordpar i setninger ikke er tilfeldige. Det som blir ansett som det viktigste elementet kommer som regel først, og i ordpar der leddene er av ulikt kjønn kommer oftest hankjønnen først (Uri 2018, 219). Ovenfor så vi at ordparet «homofile og lesbiske» som regel opptrer akkurat slik, med *homofile*, som i dette ordparet viser til menn, først. Det samme gjelder for «gay and lesbian» og «bøsser og lesbiske», som Brantenberg skrev i 1996. I eksemplene jeg har nevnt ovenfor er det i noen av ordparene at *lesbiske* kommer først, men dette er unntak. I de aller fleste tilfellene blir *lesbiske* nevnt sist. Søk i HaBiT-korpuset viser at «homofile og lesbiske» ble brukt 779 ganger, mens tallet bare var 295, altså godt under halvparten, for «lesbiske og homofile». Noe annet som er interessant, men som også kan være tilfeldig, er at alle gangene *lesbiske* kommer før *homofile* i eksemplene ovenfor, er tekstene skrevet av kvinner. Helene Uri har forsket på og funnet ut at menn i litteratur stort sett skriver om menn, mens kvinner skriver både om kvinner og menn (Uri 2018). Kanskje er det bevisst fra de kvinnelige tekstforfatterne ovenfor å skrive *lesbiske* før *homofile*, i et forsøk på å snu trenden med at hankjønnen blir nevnt før hunkjønnen i setninger. Dette kan jeg naturligvis ikke si sikkert, men det er likevel interessant.

5.11.1 *Homser og lesber*

Et annet uttrykk som opptrer i noen av tekstene fra primærmaterialet mitt, men på langt nær så ofte som «homofile og lesbiske», er «homser og lesber». *Homser og lesber* kan, som vi tidligere har sett, sies å være røffere og mer muntlige varianter av *homofile* og *lesbiske*. Disse termene har noe slangaktig over seg, og kan tenkes å være brukt mer til skjellsord enn det de finere variantene er. Når det er sagt, brukes de på samme måte som «homofile og lesbiske» når de opptrer i uttrykk som dette, og den ene varianten kan godt byttes ut med den andre uten at betydningen endrer seg. Noe som er verdt å merke seg, er at når «homser og lesber» opptrer som uttrykk, er det som regel alltid de to sammen. Uttrykk hvor den ene termen er byttet ut med en mindre ladd term, som i for eksempel «homser og lesbiske» eller «lesber og homofile», har jeg ikke funnet eksempel på.

I tekst L6 brukes dette uttrykket i følgende setning: «Mye av grunnen til at jeg sitter her med penn i hånd er for på det varmeste å anbefale og oppfordre andre **homser og lesber** som lever i et forhold, om å ta de skritt som er nødvendige for å skrive en samlivskontrakt og et gjensidig testamente» (Lindstad 1984, 34). I det samme nummeret fra 1984 står denne setningen i tekst L7: «Hvilke alternative samlivsformer kan vi som **lesber og homser** inspirere til i framtida?» (Bergh og Jensen 1984, 46). I L15 brukes termene blant annet på denne måten: «**Lesber** er ikke bedre i fotball enn **homser**» (Knutsen 2000, 17). Noe som er interessant med akkurat denne teksten, er at den har begge de to uttrykkene i seg, både «homofile og lesbiske» og «homser og lesber». Det er i tillegg et tredje uttrykk i denne teksten, nemlig «homoseksuelle og lesbiske», som vi så eksempel på ovenfor. Tekstforfatteren har med andre ord benyttet seg av mange forskjellige termer i den samme teksten, for å lage uttrykk som betyr stort sett det samme.

Slik vi ovenfor så at HOMOFIL i disse uttrykkene peker direkte på homofile menn, viser HOMSE også utelukkende til menn i uttrykket «homser og lesber». Når det er sagt, er det en viss betydningsforskjell på HOMOFIL og HOMSE. Der hvor HOMOFIL i utgangspunktet inkluderer begge kjønn, viser HOMSE i de fleste tilfeller utelukkende til homofile menn, noe som gjør at uttrykket «homser og lesber» gir mer mening enn det «homofile og lesbiske» gjør. Som vi tidligere så i diskusjonen om HOMSE, står det i Det norske akademis ordbok at HOMSE viser til en homoseksuell mann. Kvinner er altså ikke regnet med i denne termen.

5.12 Metonymisk bruk av adjektiv

Jeg har i denne analysen vist eksempler på at flere av termene med attributiv bruk opptrer metonymisk i setninger. En metonymi kan beskrives «som tilordningar mellom aspekt i eitt og same domene (...)» (Mannsåker 2017, 90). Der hvor metaforer overfører betydning mellom to ulike felt, holder metonymiene seg innenfor det samme området. I sin avhandling om metonymi- og metaforanalyser av fagtermer knyttet til diagnosen schizofreni, skriver Helga Mannsåker om hvordan adjektivet *skizofrene* blir brukt metonymisk, i eksempelet «skizofrene breve» (Mannsåker 2017, 207). *Skizofrene* blir her brukt som metonym og ikke metafor, ettersom det blir vist til brev som er skrevet av personer med diagnosen schizofreni, og ikke til brev som er «splittet».

Ovenfor så vi at *skeiv* ble brukt attributivt til å beskrive *kultur* og *politikk*. Denne bruken av termen er også metonymisk, på lik linje med hvordan *skizofrene* blir brukt hos Mannsåker. *Skeiv* viser til menneskelige egenskaper på bakgrunn av blant annet hva og hvem de tiltrekkes av seksuelt. Dette er egenskaper kun mennesker kan ha. *Skeiv* brukt til å beskrive *kultur* og *politikk* viser til kultur for og av skeive mennesker, og politikk for og av skeive mennesker. Kultur og politikk kan ikke være skeive i betydningen som her legges til grunn. Det er menneskene bak denne kulturen og politikken som er skeive, og *skeiv* er derfor brukt metonymisk.

SKEIV er ikke den eneste termen fra materialet som blir brukt metonymisk; HOMOFIL, HOMOSEKSUELL, BIFIL og LESBISK blir også det. I diskusjonen om HOMOFIL så vi at denne termen blir brukt metonymisk blant annet i «homofile samliv» og «homofile bevegelsene». I likhet med kultur og politikk, kan ikke samliv og bevegelser være homofile. *Homofile* er brukt metonymisk ettersom det er personene som har samlivet, og personene som driver bevegelsene, som er homofile, og ikke disse fenomenene i seg selv. Vi så også at HOMOSEKSUELL blir brukt metonymisk på blant annet disse måtene: «den homoseksuelle frigjøringsbevegelsen» og «homoseksuelle handlinger». «Homoseksuelle handlinger» kan oppfattes som et grensetilfelle i denne sammenhengen, ettersom en handling faktisk kan bli sett på som homoseksuell. Likevel kan ikke verken en frigjøringsbevegelse eller en handling være homoseksuell i seg selv, det må stå homoseksuelle mennesker bak begge disse for at de skal oppfattes som homoseksuelle, og derfor er de metonymier.

I diskusjonen om LESBISK så vi at denne termen ble brukt til å beskrive blant annet *litteratur* og *identitet*. Ettersom litteratur og identitet ikke kan være lesbiske, viser dette til at det er personene som har identiteten, og personene som litteraturen er ment for eller skrevet av, som er lesbiske. Vi så også at BIFIL ble brukt metonymisk, i diskusjonen om denne termen. Uttrykket «bifile sider» ble der brukt, og viser til sider ved lesbiske kvinner. Ettersom en side ikke kan ha en seksualitet er det kvinnen som denne siden viser til som er bifil, og derfor er det også en metonymi.

5.13 Orddanninger og kreativitet

Som vi har sett i denne analysen, er det mange av termene jeg har diskutert som også fungerer som ordelement i en del orddanninger. Fra primærmaterialet har disse hovedsakelig vært HOMO, HOMSE, LESBE og TRANS, og til sammen har de dannet veldig mange nye termer. Denne ordlagingen viser hvor produktive disse termene er, og mange av orddanningene vitner om en stor dose kreativitet. Mange av orddanningene består av samme andreelement, men ulike førsteelement, slik som disse: *homobevegelsen* og *homsebevegelsen*, *homsefilmer* og *lesbefilmer*, *homokamp* og *homsekamp*, *transmiljø* og *homo-miljøet*, *homosammenheng* og *lesbesammenhenger*, *homofobi* og *queerfobi*. Alle termene er her satt sammen med substantiv, og har slik laget nye substantiv. Mange av de sentrale termene i oppgaven er altså brukt i orddanninger, men dette er ikke tilfellet for termen SKEIV.

I tillegg til orddanningene fra primærmaterialet har jeg også vist noen ord fra *Løvetann* som ikke inngår i disse, blant annet en del ord med *soper* som første ordelement. Orddanningene kan si mye om tiden de stammer fra, med tanke på hva som foregikk i samfunnet og i miljøene og hvilke termer de trengte i språket for å kunne snakke om dette. *Homse-* og *homokamp* fra primærmaterialet er for eksempel i bruk kun på 1980-tallet, og *homo-* og *homsebevegelsen* er brukt på 1980- og 1990-tallet. Om vi ser på det norske samfunnet under disse tiårene, er det logisk at disse termene er i bruk akkurat da, og at de på et senere tidspunkt forsvinner eller blir mindre frekvente.

Orddanninger er veldig vanlige i det norske språket, og det dannes nye ord både muntlig og skriftlig hele tiden. Sånn sett er ikke alle orddanningene fra *Løvetann* oppsiktsvekkende i seg selv. Det som er interessant er andelen, hvordan den øker i takt med at det blir flere og flere ting som foregår på denne fronten i samfunnet, og som nevnt, hva ordene viser til og videre kan fortelle om tiden de opptrer i. Som vi så i diskusjonen om HOMO, var det kun én orddanning med denne termen som element i primærmaterialet fra 1970-tallet. I primærmaterialet fra 1980-, 1990- og starten av 2000-tallet blir slike orddanninger brukt betydelig mye mer, og vitner om at det var et større behov for nye ord ettersom det var mer som foregikk.

5.14 Termer på andre språk

Termtabellen fra primærmaterialet inneholder i all hovedsak norske termer. Likevel opptrer det en gang iblant termer som ikke er norske. De fleste av disse er engelske, men et par stykker er også svenske. Etersom engelsk er et stort språk med mye innflytelse på norsk generelt, er det naturlig at det også på dette feltet har kommet inn engelske termer. Den korte avstanden til Sverige, samt det nære forholdet homobevegelsene i Skandinavia historisk har hatt til hverandre, kan være noen forklaringer på hvorfor termer derfra også er brukt i primærmaterialet. Fra sekundærmaterialet fra *Løvetann* er også danske termer brukt. Jeg skal nå se på termene fra primærmaterialet som ikke er norske. I tillegg skal jeg se på hvilke termer de bruker på skeive generelt ellers i Skandinavia, for å se hva som er likt og ulikt i forhold til i Norge.

5.14.1 Engelske termer fra primærmaterialet

De engelske termene som blir brukt i primærtekstene er: *Bisexual*, *dragging*, *gay*, *genderqueer*, *homosexuality*, *homotextuality*, *lesbian*, *LGBT*, *queer* og *transgender*. *Bisexual*, *homosexuality* og *lesbian* tilsvarer de norske termene *biseksuell*, *homoseksualitet* og *lesbisk*. *Dragging* betyr direkte oversatt «å dra», men viser i denne konteksten til det å kle seg ut som å etterligne det motsatte kjønn, noe som nevnes i tekst B2: «I løpet av uka lager deltakerne avslutningsshowet som blir vist lørdagen før avreise med innslag av synging, dansing, sketsjer og **dragging**» (Bøyum 2016). «Drag blir som regel definert som et midlertidig skifte av kjønnsuttrykk, det vil si å opptre som det motsatte kjønn, ved hjelp av ytre effekter» (Bufdir, LHBT-ordlista, drag).

Den engelske termen som er brukt flest ganger i tekstene fra primærmaterialet, er *gay*, som betyr *homofil*. «This word is often taken as the contemporary or colloquial equivalent of **homosexual** without further distinction» (Dynes 1990, 455). Termen *genderqueer* er satt sammen av *gender* og *queer*, som kan oversettes med *kjønn* og *skeiv*. «Genderqueer (på norsk bruker noen oversettelsen «kjønns-skeiv») er en identitetsmarkør som brukes av personer som har en kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk som utfordrer samfunnets to-kjønnsnorm» (Bufdir, LHBT-ordlista, genderqueer). *Homotextuality* blir brukt i tekst L18, som del av navnet på et kurs om «Gay and Lesbian Literature» som ble holdt ved Universitetet i Oslo. *LGBT*, som vi allerede har vært inne på tidligere i analysen, er et initialord som viser til termene *lesbian*, *gay*, *bisexual* og *transgender*. *Queer* oversettes, som vi har sett, ofte med *skeiv*, og brukes

mye som en samlebetegnelse på ikke-heterofile mennesker. Den siste engelske termen fra materialet, *transgender*, betyr *transkjønn*, og viser til transpersoner som er transkjønnet.

5.14.2 Skeive termer i Skandinavia

De to svenske termene som blir brukt i primærmaterialet, *lesbisk* og *homosexuella*, oversettes enkelt med *lesbisk* og *homoseksuell* på norsk, og de har helt lik betydning som de norske variantene. Sverige har i tillegg noen skeive termer som ikke står til lignende termer på norsk. *Bög* er en svensk term som viser til «En person som oftast identifiserer sig som kille/man och har förmågan att bli kär i och/eller attraherad av killar/män» (RFSL 2015). *Bög* betyr altså noe av det samme som *homse* gjør på norsk. *Flata* er en svensk term som viser til «En person som oftast identifiserer sig som tjej/kvinna och som har förmågan att bli kär i och/eller attraherad av andra tjejer/kvinnor. Används ofta synonymt med lesbisk» (RFSL 2015). Det er tenkelig at *flata* har en kobling til den norske termen *flatbanker*, men dette har jeg ikke grunnlag til å si noe mer om.

På dansk brukes termen *bøsse* om homoseksuelle menn. «Begrepets oprindelse kommer muligvis af en sammenligning mellem analsex og rensning af et gevær (bøsse)» (LGBT Danmark, begrebsliste, *bøsse*). For lesbiske har de termen *lebbe*: «Slangord for en lesbisk kvinde. Indenfor lgbt-miljøet er udtrykket neutralt. Udenfor lgbt-miljøet benyttes det ofte, men ikke altid, nedladende» (LGBT Danmark, begrebsliste, *lebbe*). I likhet med norsk og svensk finnes også termene *homofil*, *homoseksuel* og *lesbisk* på dansk.

I motsetning til norsk, har ikke svensk og dansk ordet *skeiv* med tilsvarende *skeiv* betydning. Hvor det norske ordet *skeiv* kan vise til det engelske *queer* i tillegg til betydningen skrå og skakk, brukes det danske *skæv* og det svenske *skeiv* kun til å vise til den siste betydningen. *Skeiv* med betydningen lik *queer* er altså noe særnorsk i Skandinavia. I svensk og dansk brukes *queer* direkte fra engelsk.

5.15 Reappropriasjon

Som vi så i teorikapittelet, er reappropriering en prosess hvor termer som tidligere har blitt brukt negativt om en gruppe mennesker, ofte en minoritet, blir tatt tilbake av gruppen selv og slik får et mer positivt innhold og annen ladning. Blant termene fra primærmaterialet mitt har denne prosessen skjedd med HOMO, HOMSE, SOPER og LESBE. I Det norske akademis ordbok står det oppført for samtlige av disse termene at de har blitt brukt negativt. I primærmaterialet fra *Løvetann* ser vi disse termene brukt av skeive mennesker selv, noe som tydelig viser at ordene er tatt tilbake, de er blitt reappropriert. Når det er sagt, kan termer som er reappropriert fortsatt bli brukt negativt om minoriteten de viser til. De nevnte termene blir i noen grad fortsatt brukt som skjellsord. Reappropriering kan ikke utelukke at termer fortsatt kan brukes negativt, men det gir minoritetsgruppen mer makt over ordet og til selv å bestemme hvordan det skal brukes.

5.16 Avslutning på analysen

Jeg har i dette kapittelet analysert en mengde tekst fra tidsskriftene *Løvetann* og *Blikk*. Jeg har vist hvordan de skeive termene i disse tekstene har blitt brukt, hva denne bruken kan fortelle om termene og tiden de er fra, samt hvordan de har endret seg over de spesifikke tidsrommene. Det har blitt fokusert på mange ulike skeive termer i dette kapittelet, alt fra termer med stor til liten frekvens, termer som nesten ikke er i bruk i dag og termer som fortsatt er en stor del av vokabularet på dette området. I neste kapittel skal jeg oppsummere funnene mine og konkludere hva jeg har funnet ut i oppgaven.

6 Oppsummerende konklusjon

6.1 Oppsummering

Jeg har i denne oppgaven undersøkt og diskutert bruken av de skeive termene som opptrer i primærmaterialet mitt, samt inkludert en god del tekster og skeive termer fra sekundærmaterialet. Det er blitt gitt mye informasjon på nokså mange sider, og jeg skal derfor oppsummere de mest sentrale funnene fra de viktigste termene fra primærmaterialet, både i en egen tabell og i tekst. I denne tabellen ser jeg på hvor gammelt det eldste belegget for de ulike leksemene fra tekstsamlingene på Nasjonalbiblioteket er, jeg ser på hvor mange ganger leksemet opptrer i primærmaterialet fra hvert tiår sammenlagt, og jeg ser på hvor mange treff hvert leksem har i HaBiT-korpuset fra 2015. Denne informasjonen gir et raskt og enkelt overblikk over omtrent når termene ble brukt for første gang i Norge (vel å merke med skeiv betydning, mange av termene har vært brukt også før dette, men med en annen betydning, ettersom termene er polysemiske), hvor mye termene er blitt brukt i tekstene fra primærmaterialet i de ulike eldre periodene, og hvor mye termene er i bruk i primærmaterialet i nyere tid. Noe som er viktig å huske på her, er at det er en forskjell på hvem det er som har skrevet tekstene som HaBiT og Nasjonalbiblioteket viser informasjon fra, og hvem det er som har skrevet tekstene som utgjør primærmaterialet mitt. I tekstene som HaBiT og Nasjonalbiblioteket viser til ved de enkelte termfunnene, er tekstforfatterne hovedsakelig ikke-skeive mennesker, mens tekstforfatterne fra primærmaterialet nettopp er det. Tekstene kommer altså fra ulike språkgrupper, noe som igjen påvirker hvordan og hvor mye termene er brukt i tekstene.

Når det gjelder termer med *trans*, har jeg valgt å oppgi dette som en felles gruppe og ikke som leksem for hver enkelt av de skeive termene med *trans* som ordelement. Dette er på grunn av at det er såpass mange forskjellige termer med *trans* som element, og fordi disse uansett i all hovedsak opptrer i den samme perioden. I tabellen viser altså «trans-termer» til alle termene som har med *trans* å gjøre i primærmaterialet. Jeg har også valgt å utelate *trans*-termene fra søkene på Nasjonalbiblioteket og HaBiT. Dette er både fordi det er såpass mange ulike *trans*-termer i primærmaterialet at det ville blitt tidkrevende og lite hensiktsmessig å skulle søke opp hver enkelt av dem, og også fordi *trans* er et ordelement som brukes i veldig mange andre ord enn bare dem som har skeiv transtematikk. Det ville derfor blitt en veldig omfattende jobb å sortere ut hvilke treff som viser til skeive *trans*-termer, og hvilke som viser til helt andre ord

hvor *trans* er med som ordelement, og videre vanskelig å si hvor mye de skeive *trans*-termene faktisk er i bruk. Ved å søke på *trans* på Nasjonalbiblioteket og HaBiT, vil for eksempel termer som *transformasjon* og *transfett* komme opp blant søkeresultatene, noe som illustrerer hvor tidkrevende det ville ha blitt å sortere ut de termene jeg var ute etter fra alle disse andre treffene. Dette er også grunnen til at jeg har valgt å utelate leksemene HOMO, SKEIV og SOPER fra disse korpussøkene. Dette er termer som alle er polysemiske; de har flere betydninger enn bare den skeive som jeg tar utgangspunkt i. Treffene som kommer opp når en søker på dem, inneholder derfor mye mer enn bare det jeg er ute etter. For *homo* ville for eksempel *homo sapiens* ha kommet opp blant søkeresultatene. For *skeiv* ville termen dukket opp flest ganger med sin opprinnelige betydning, og det samme gjelder også for *soper*. Jeg fant det derfor mest fornuftig å utelate dem fra akkurat den biten av tabellen. På tross av dette mener jeg at oppsummeringstabellen gir en grei og rask oversikt over de mest sentrale endringene jeg har funnet i analysen.

Tabell 3: Oversikt over de mest sentrale funnene for de største termene

Term/leksem	Første treff NB	1970-tallet	1980-tallet	1990-tallet	2000-2003	Blikk 2016	Antall i HaBiT
BIFIL	1964	0	1	1	0	4	2 081
BISEKSUELL	1932	0	3	0	0	0	318
HOMO	-	2	2	0	0	4	-
HOMOFIL	1957	49	31	14	32	8	21 478
HOMOSEKSUELL	1912	1	5	9	7	0	1 995
HOMSE	1957	0	4	8	3	1	1 843
LESBE	1983	0	2	9	3	0	710
LESBISK	1922	1	36	79	24	5	5 517
SKEIV	-	0	0	0	0	32	-
SOPER	1952	5	0	0	0	0	-
Trans-termer	-	0	0	0	12	23	-

Som vi ser ut ifra tabellen, er det for flere av termene store endringer som har skjedd i periodene som er grunnlaget for mine undersøkelser. Det er viktig å huske at denne tabellen

kun viser funn fra primærmaterialet og at det, som vi har sett i analysen, ikke nødvendigvis alltid er representativt for numrene fra *Løvetann* og *Blikk* sin helhet fra disse periodene. Vi har sett at noen av termene blir brukt mindre enn det tabellen gir uttrykk for, mens andre blir brukt mer. Hovedpoenget er at de ulike termene faktisk er i bruk i tidsskriftene til de forskjellige tidene, og vi har i analysen sett hvordan de er i bruk.

Termen som Nasjonalbiblioteket har belegg for at ble brukt tidligst av termene ovenfor, er HOMOSEKSUELL fra 1912. Videre kommer LESBISK med første belegg i 1922, BISEKSUELL i 1932, SOPER i 1952, HOMSE og HOMOFIL i 1957, BIFIL i 1964 og LESBE i 1983. Termen som ifølge HaBiT-korpuset ble brukt mest på norske nettsider i februar 2015, er HOMOFIL med hele 21 478 treff. På andreplass kommer LESBISK med 5 517 treff, og videre følger BIFIL med 2 081 treff, HOMOSEKSUELL med 1 995 treff, HOMSE med 1 843, LESBE med 710 og BISEKSUELL med 318.

Tabellen ovenfor viser at HOMOSEKSUELL i primærmaterialet ble brukt mest på 1990-tallet (av de forskjellige periodene). Termen er i bruk også i de andre tiårene i *Løvetann*, men den er ikke å finne i primærmaterialet fra *Blikk* fra 2016. Som vi har sett fra HaBiT-korpuset, er HOMOSEKSUELL i bruk i Norge i 2015, men den forholdsvis lave frekvensen kan tyde på at den i stor grad er blitt erstattet av termer som HOMOFIL og SKEIV. For HOMOFIL er det 1970-tallet som uten tvil var den mest frekvente perioden fra primærmaterialet. På 1980- og 1990-tallet går det gradvis nedover, men på starten av 2000-tallet blir termen brukt litt mer igjen før den er på sitt laveste i primærmaterialet fra *Blikk*. For HOMO og HOMSE er tallene litt annerledes. HOMO brukes forholdsvis få ganger i alle periodene fra primærmaterialet, og er ikke med i det hele tatt på 1990- og starten av 2000-tallet. HOMSE er mer frekvent enn HOMO, og det er kun på 1970-tallet at denne termen ikke er med i primærmaterialet. Termen SKEIV blir ikke brukt med skeiv betydning i primærmaterialet før i *Blikk*-tekstene fra 2016, men som vi så i analysen, opptrer termen i sekundærmaterialet med denne betydningen allerede på 1980-tallet i *Løvetann*. I dag er SKEIV en av de aller mest brukte termene om LHBTIQ-personer i Norge. Det eneste tiåret fra primærmaterialet hvor BISEKSUELL er i bruk, er på 1980-tallet. BIFIL er derimot i bruk på 1980- og 1990-tallet i primærmaterialet, i tillegg til i *Blikk*-tekstene fra 2016. LESBISK er det leksemet som opptrer flest ganger i primærmaterialet. LESBISK brukes der til sammen 145 ganger fra alle periodene, og har altså høyere bruksfrekvens enn HOMOFIL

som opptrer 134 ganger til sammen, selv om *homofile* er den ordformen som er brukt flest ganger i primærmaterialet. LESBE brukes, som vi har sett, mye mindre enn LESBISK, men opptrer likevel både på 1980-, 1990- og starten av 2000-tallet. Frekvensen er høyest på 1990-tallet, hvor termen har ni treff. *Trans*-termene i primærmaterialet er kun brukt på starten av 2000-tallet i *Løvetann* og i 2016 i *Blikk*. Til sammen fra disse periodene blir *trans*-termene brukt 35 ganger, og i dette antallet inngår ulike orddanninger og ordformer flere ganger. SOPER blir brukt kun på 1970-tallet i primærmaterialet, men som vi så i analysen, er ikke dette representativt for *Løvetann* i sin helhet.

De viktigste funnene som tabellen ovenfor viser, er hvordan termene sin bruksfrekvens har endret seg over disse tiårene. Jeg skal vise til noen av termene der disse funnene (etter mine undersøkelser) kan sies å være nokså representative for språkbruken på dette området mer generelt. I tabellen ser vi at HOMOFILE ble brukt 49 ganger i primærmaterialet fra 1970-tallet. I primærmaterialet fra *Blikk* i 2016 er antallet for denne termen åtte. Dette er en kraftig nedgang som jeg mener kan skyldes at SKEIV er kommet inn på dette området og erstattet HOMOFILE i mange sammenhenger. Det at SKEIV ikke er i bruk i noen av tiårene fra primærmaterialet før *Blikk* i 2016, hvor frekvensen er forholdsvis høy med sine 32 treff, kan også vitne om dette. *Trans*-termene som helhet har også endret seg i frekvens i primærmaterialet fra 1970-tallet og fram til nyere tid. Tabellen viser at første gang disse termene er i bruk i primærmaterialet er i tekster fra etter år 2000, og frekvensen er forholdsvis høy. Det at disse termene ikke er i bruk før på 2000-tallet, er likevel ikke representativt for *Løvetann* i sin helhet, som vi så i analysen. Det som derimot er klart, er at termene brukes oftere mot slutten enn i de første tiårene av tidsskriftets levetid. I tillegg har det skjedd en endring i hvordan termene blir brukt, samtidig som at andre termer med *trans* som ordelement er kommet inn. SOPER er også en av de termene som har hatt en markert utvikling. Tabellen ovenfor viser at termen er brukt kun på 1970-tallet i primærmaterialet, men den var ifølge sekundærmaterialet mye mer brukt i tidsskriftet enn hva dette gir uttrykk for. Det som er derimot er tydelig, er at termen ikke er særlig frekvent i dag. SOPER er ikke lenger en spesielt vanlig term for homoseksuelle menn.

Jeg har nå gått gjennom noe av det jeg mener er de mest sentrale funnene i masteroppgaven min, når det gjelder de konkrete termene og bruken av dem. Jeg skal avslutningsvis diskutere hvordan disse funnene kan vise til større endringer i samfunnet.

6.2 Konklusjon

Vi har i denne oppgaven sett at termbruken om skeive mennesker, brukt av skeive mennesker i skeive tidsskrifter, har endret seg på ulike måter i perioden fra 1977 til 2016. Dette er endringer jeg har vist gjennom konkrete eksempler på språkbruken fra de skeive tidsskriftene *Løvetann* og *Blikk*, hvor vi tydelig kan se en forskjell over tid på de ulike områdene jeg har tatt for meg. Men disse endringene må nødvendigvis henge sammen med noe større. Språkendringer, som endring i termbruk, skjer ikke av seg selv.

6.2.1 Endring over tid i tidsskriftene

Fra primær- og sekundærmaterialet fra *Løvetann* fra 1970-tallet har vi fått innblikk i et samfunn hvor normbrytende seksuelle identiteter ikke nødvendigvis applauderes. Skeive sliter her både med å akseptere seg selv og å få aksept av andre, på bakgrunn av sin seksuelle identitet. Tekstene fra *Løvetann* fra dette tiåret viser blant annet et fokus på kamper som må kjempes for skeive og en vilje og kampånd til å gjennomføre dette. Videre gjennom 1980- og 1990-tallet vitner tekstene i *Løvetann* om at det for noen blir gradvis enklere å leve som skeiv i Norge. Det er fortsatt holdningsendringer som gjenstår for folk flest på denne tiden, og det er mange som fortsatt sliter med å godta sin egen seksuelle identitet. Likevel skjer det mye som både gir flere rettigheter og bedre livsvilkår for skeive. Flere organisasjoner kjemper for saker angående skeive, og det holdes stadig ulike arrangementer. På starten av 2000-tallet i *Løvetann* kan tekstene fortelle om et samfunn som på forskjellige måter er blitt betydelig bedre på dette området, sammenlignet med tilstandene som var på 1970-tallet. I tekstene fra *Blikk* fra 2016 får vi et innblikk i hvordan ting ser ut på dette området over ett tiår etter at det siste nummeret av *Løvetann* kom ut, og utgangspunktet for skeive liv er i 2016 langt bedre enn det var helt i starten av *Løvetann* sin levetid, selv om det fortsatt er veldig mye som kan bli bedre.

Det har med andre ord skjedd store endringer i samfunnet når det kommer til skeives liv i løpet av de siste tiårene. Disse endringene innebærer forbedringer med tanke på rettigheter, holdninger og levekår for skeive, endringer som vi har sett at også speiler seg i språket. Vi har blant annet sett at kreative orddanninger ble mer vanlige desto mer som skjedde i de skeive miljøene, ettersom det ble nødvendig å konstruere flere ord for å kunne sette ord på dette.

Noen av orddanningene ble brukt tilsynelatende kun den ene gangen, mens andre festet seg for å bli i språket over en lengre periode. Vi har sett at visse ord går ut av bruk, og at andre kommer inn i språket, og vi har sett nyansforskjeller i betydning på ellers nokså like termer.

6.2.2 Samfunnsendringer

Det er ingen tvil om at skeive mennesker i Norge har fått flere rettigheter og muligheter i samfunnet i tiden mellom 1970-tallet og 2016. Jeg nevner følgende bestemmelser som særskilt viktige: I 1972 ble kriminaliseringen av seksuelt samliv mellom to menn opphevet. I 1993 fikk likekjønnede par lov til å inngå partnerskap. I 2009 ble heterofile og homofile ekteskap likestilt, og i 2016 ble det lov å selv endre sitt juridiske kjønn (noe som gjør at transpersoner i mye større grad enn tidligere kan bestemme over sitt eget liv). I tillegg er skeive omfattet av likestillings- og diskrimineringsloven.

Mye av framgangen og tildelingen av rettigheter for skeive i samfunnet skyldes at seksuell identitet i stor grad ble og blir sett på som noe essensielt. Dette innebærer, som vi så i teorikapittelet, at ettersom homofile og andre skeive ikke kan noe for at de er skeive (dette blir sett på som noe en er født som, altså ikke noe en velger selv), så fortjener de å bli behandlet likt og ha like rettigheter som alle andre. Denne essensialistiske forståelsen av seksualitet er i stor grad hovedargumentet i kampene som har blitt kjempet for skeive og deres rettigheter opp gjennom årene. Disse kampene er mye av årsaken til at holdningsendringer på dette området har funnet sted de siste årene. Holdningsundersøkelser viser at «Mellom 2008 og 2017 har andelen personer med negative holdninger til lesbiske, homofile og bifile blitt vesentlig mindre» (Bufdir 2017). I 2017 viser undersøkelsene at 4% av befolkningen er negativt innstilt til lesbiske kvinner, og at 8% er negativt innstilt til homofile menn (Bufdir 2017). Dette er forholdvis lave tall, selv om det optimale, som vi fortsatt må kjempe for, er at disse tallene skal fortsette å synke til de når null. Det at det er forholdvis lav prosentandel av befolkningen som fortsatt er negative til homofile og lesbiske, gjør det selvsagt mye enklere for disse gruppene å akseptere seg selv. Det kan også argumenteres for at det er en trend å være homovennlig. Homofobi er sett på som politisk ukorrekt, og veldig mange ulike grupper og aktører stiller for eksempel opp og viser sin støtte ved pride-festivaler (arrangement som feirer og setter fokus på skeive) rundt om i landet.

Språkbruken om og av skeive mennesker har endret seg på flere måter de siste tiårene, men ikke av seg selv. Språkendringene henger i stor grad sammen med endringer i samfunnet, og dette er nok endringer vi vil komme til å se mer av også i årene som kommer. Verken språket eller samfunnet i seg selv er stillestående, og gradvise forandringer vil alltid forekomme, på dette området som på alle andre.

Referanseliste

For noen av referansene til *Løvetann* vil nummeret på tidsskriftet være oppført i skarpe klammer i denne referanselisten. Dette betyr at det er min egen nummerering. Mer om dette står forklart i kapittel 3.

Aarskog, Einar M. 1988. "Sånn er vi." *Løvetann* 11 (1): 7.

Abrahamsen, Pål. 1978. "Homofili - nødvendig merkelapp?" *Løvetann* 1 [2]: 22–23.

AHF. 1978. "Hverdagsreaksjoner." *Løvetann* 1 [1]: 36–38.

Andersson, Lennart, Marit Myking og Barbro Svensson. 1989. "Politisk organisering." *Løvetann* 12 (3): 38–43.

Angvik, Birger. 1991. "Teater eller peep-show?" *Løvetann* 14 (5): 38–43.

B.F. 1981. "Bifili - realitet eller myte i homobevegelsen?" *Løvetann* 4 (2): 16–17, 29, 7.

Benestad, Esben Esther Pirelli. 2014. "Heteronormativitet ". Store norske leksikon.

<https://snl.no/heteronormativitet>. Sist oppdatert 27.10.2014. Hentet 03.02.2019.

Benestad, Esben Esther Pirelli og Janneke van der Ros. 2009. "Transseksualisme." Store medisinske leksikon. <https://sml.snl.no/transseksualisme>. Sist oppdatert 20.02.2018. Hentet 08.02.2019.

Bergh, Steinar og Finn Jensen. 1984. "Sekterisk eller progressiv homsekamp?" *Løvetann* 7 (2): 16–17, 46.

Blikk. "Om Blikk." Blikk. <https://blikk.no/om-blikk/>. Hentet 14.11.2018.

Bolsø, Agnes. 2010. *Folk flest er skeive: queer teori og politikk*. Oslo: Forlaget manifest.

Brantenberg, Gerd. 1984. "Homotanker i tiden." *Løvetann* 7 (2): 7.

Brantenberg, Gerd. 1996. "Lesbisk historie." *Løvetann* 19 (4): 22–28.

Brekke, Trine og Turid Eikvam. 1988. "Transvestittisme - en livsberikelse...!?" *Løvetann* 11 (2): 22–26.

- Bue, Kris. 2016. "Fifty shades of rainbow." *Blikk* (8): 26–29.
- Buudir. 2015. "LHBT-ordlista". https://www.buudir.no/lhbt/LHBT_ordlista/.
- Buudir. 2017. "Holdninger til lhbtq-personer."
https://www.buudir.no/Statistikk_og_analyse/lhbtq/Holdninger/#heading26415. Sist oppdatert 25.01.2019. Hentet 02.05.2019.
- Bøe, Lars, Ruth Vatvedt Fjeld, Grete Krogstad og Bernt Fossetøl. 2005. *Rettskrivingsordbok med synonym*. 5. utg. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bøyum, Erna. 2016. "Sommer i Jaffis-land." *Blikk* (6/7): 102.
- Caprona, Yann C. de. 2014. *Kjærlighetens etymologi: en etymologisk ordbok med ord knyttet til kjærlighet*. Oslo: Kagge.
- Dynes, Wayne R. 1990. *Encyclopedia of homosexuality: A – L*. New York: Garland Publishing.
- Eikvam, Turid. 1982. "Patricia." *Løvetann* 5 (4): 4–6.
- Eikvam, Turid. 1983. "Er du feminin, Hans?" *Løvetann* 6 (3): 6.
- Eikvam, Turid. 1985a. "Med croquis og koldnål på Natt og Dag." *Løvetann* 8 (4): 14–17.
- Eikvam, Turid. 1985b. "Medlem, jeg?" *Løvetann* 8 (1): 8, 55.
- Eikvam, Turid. 1987. "Bolla fra Trysil." *Løvetann* 10 (6): 12–14.
- Ellefsen, John. 1977. "Homofili – en verdifull livsform?" *Løvetann* 0 (1): 20–21.
- Ellis, Brian. 2014. *The philosophy of nature: A guide to the new essentialism*: Routledge Ltd.
- Elsa. 1983. "Elsa." *Løvetann* 6 (4): 28.
- Engesbak, Reidar. 2019. "- Jeg skal være beinhard." *Blikk*. https://blikk.no/jeg-skal-vaere-beinhard/?fbclid=IwAR2j3xRkPVKp9AYlcb5Hia3B2VG6Co79IN7LvZLPhXzxujWNmuE0q0_jbc. Hentet 29.01.2019.
- Foucault, Michel. 1999. *Seksualitetens historie: 1: Viljen til viten*. B. 1, *La volonté de savoir*. Oslo: EXIL.

- FRI, Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold. 2018. "Begreper."
<https://foreningenfri.no/informasjon/begreper/>. Sist oppdatert 2018. Hentet
26.03.2019.
- Frøseth, Berit. 1983. "'Coming out at seventy!'" *Løvetann* 6 (2): 26–28.
- Galinsky, Adam D., Cynthia S. Wang, Jennifer A. Whitson, Eric M. Anicich, Kurt Hugenberg
og Galen V. Bodenhausen. 2013. "The reappropriation of stigmatizing labels."
Psychological Science 24 (10): 2020–2029.
- Gatland, Jan Olav. 1986. "Ei historie om namn." *Løvetann* 9 (1): 19.
- Giertsen, Merethe. 1991. "Lesbiske i utkant-Norge." *Løvetann* 14 (2): 15–18.
- Gregersen, Ann-Mari. 2016. "Trygghet for unge transpersoner." *Blikk* (8): 56–61.
- Gundersen, Dag. 1994. "Ord, samfunn og ordbok." *LexicoNordica* (1): 5–12.
- Hansen, Tone Maria. 2003. "Amor fati - elsk din skjebne." *Løvetann* 26 (1): 28–29.
- Harboe, Hans Petter. 1980. "Homosjåvinister i heteroland." *Løvetann* 3 [1]: 14, 34.
- Haukaa, Runa. 1982. *Bak slagordene: den nye kvinnebevegelsen i Norge*. Oslo: Pax forlag.
- Hellesund, Tone. 2013. "Intimiteter i forandring - om hvordan den nye norske
kvinnebevegelsen satte intimitet på dagsordenen." I *Da det personlige ble politisk*
redigert av Hilde Danielsen, 61–102. Oslo: Scandinavian Academic Press.
- Holøen, Anne. 1988. "Homoegg i tida." *Løvetann* 11 (2): 7.
- J.O. 1979. "Homofili i grunnskolen." *Løvetann* 2 [1]: 24.
- Jagose, Annamarie. 1996. *Queer theory: an introduction*. New York: New York University
Press.
- JB. 1978. "Bøker." *Løvetann* 1 [2]: 18.
- Johansen, Ann Grete. 1983. "Vår verden." *Løvetann* 6 (2): 34–36.
- Joni. 1981. "'KIKI' Et tilbakeblikk på tiden da jeg 'kom ut' som homofil." *Løvetann* 4 (3):
16–17.

- Kageura, Kyo. 2002. *The dynamics of terminology: a descriptive theory of term formation and terminological growth*. B. 5, *Terminology and lexicography research and practice*. Amsterdam: J. Benjamins.
- Kjær, Reidar. 2003. "Queer vadis?" *Løvetann* 26 (1): 4–5.
- Knutsen, Ranveig. 2000. "Homoleir på Utøya." *Løvetann* 23 (3): 16–19.
- Kulick, Don. 1996. "Queer Theory: Vad är det och vad är det bra för?" *Lambda Nordica* (3–4): 5–22.
- Kvingedal, Liv. 1984. "Bølgjene og båten." *Løvetann* 7 (3): 28.
- Landfald, Aagot og Kjell M. Paulssen. 1996. *Norsk ordbok: bokmål, Cappelens ordbøker*. Oslo: Cappelen.
- Laskar, Pia. 2003. "L-ordet: Från murarverktyg till diskursivt tvång." *Lambda Nordica: Solsångaren* (4).
- Laurie, Alison. 1996. "Seksuelle identiteter og "queer theories"." *Løvetann* 19 (1): 4–6, 40.
- LGBT Danmark. 2015–2016. "Online LGBT ordbog – komplet begrebsliste".
<http://lgbt.dk/online-lgbt-ordbog-komplet-begrebsliste/>.
- Lindstad, Gro. 1984. "Samlivskontrakt i homofile samliv." *Løvetann* 7 (2): 34–35.
- Lysne, Ole Bernt. 1984. "ROCK!" *Løvetann* 7 (2): 44–45.
- Lysne, Ole Bernt. 1988. "Politimannen i oss alle." *Løvetann* 11 (3): 12–15.
- Lützen, Karin. 1987. *Hva hjertet begjærer: kvinners kjærlighet til kvinner 1825–1985*. Oslo: Cappelen.
- Løvetann. 1977a. "'Alibi' - Endelig et teaterstykke med normale homofile." *Løvetann* 0 (1): 14–17.
- Løvetann. 1977b. "Internasjonal solidaritetsdag for homofile 27. juni." *Løvetann* 0 (1): 3.
- Løvetann. 1977c. "Nordisk demonstrasjon i Stockholm " *Løvetann* 0 (1): 12–13.
- Løvetann. 1978. "B.M - ukjent i det homofile miljøet." *Løvetann* 1 [1]: 13–15.

- Løvetann. 1981a. "FHO anmelder Imsen." *Løvetann* 4 (3): 4–5.
- Løvetann. 1981b. "Trøndelag Teater: - Tabu i rampelyset!" *Løvetann* 4 [1]: 44–45.
- Løvetann. 1982. "Homofile organiserer seg i Indonesia." *Løvetann* 5 (3): 18–19.
- Mannsåker, Helga. 2017. "Schizofrene symptom og splitta sinn: kritiske metonymi- og metaforanalyser av fagtermer knytte til diagnosen schizofreni i skandinaviske lærebøker i psykiatri." Universitetet i Bergen.
- Manum, Olav André. 1984. "Tilbake til skrullene?" *Løvetann* 7 (2): 26–27.
- Mortensen, Ellen, Cathrine Egeland, Randi Gressgård, Cathrine Holst, Kari Jegerstedt, Sissel Rosland og Kristin Sampson. 2008. *Kjønnteori*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Mortensen, Ellen og Kari Jegerstedt. 2008. "Seksualitetsteori og skeiv teori " I *Kjønnteori* 288–291. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Motschenbacher, Heiko. 2011. "Taking queer linguistics further: sociolinguistics and critical heteronormativity research." *International Journal of the Sociology of Language* 2011 (212): 149–179.
- Myking, Johan. 2005. "'Ord versus term' - ein terminologisk ambivalens?" I *Nordterm* 14, redigert av Ágústa Þorbergsdóttir, 29–41. Reykjavik: Íslensk málstöð.
- NAOB, Det norske akademis ordbok. 2019. <https://www.naob.no/ordbok/>.
- Nerdrum, [Johan M.]. 1984. "Homofil legning eller seiglivet fantom." *Løvetann* 7 (2): 18–19.
- Nerdrum, Johan M. 1985. "Frå HBB pressemelding." *Løvetann* 8 (4): 11.
- Nilsen, Lisbeth. 1996. "Lesbisk og enestående." *Løvetann* 19 (1): 28–31.
- Noack, Turid. 2000. "Registrerte partnerskap: 1993–1998." *Løvetann* 23 (3): 20–23.
- Nærland, Judith Hauge. 1987. "Jeg er homsejente, jeg." *Løvetann* 10 (5): 10–11.
- Pedersen, Jostein. 1983a. "Britt + Laila = Sant." *Løvetann* 6 (1): 4–6.
- Pedersen, Jostein. 1983b. "Ung må verden ennå være... ." *Løvetann* 6 (1): 12–13.
- Pedersen, Jostein. 1989. "Toner du aldri hørte i dagslys." *Løvetann* 12 (2): 28–30.

- Pedersen, Lis og Åsta. 1982. "ILIS i fremmarsj." *Løvetann* 5 (1): 33–35.
- RFSL. 2015. "Begreppsordlista." https://www.rfsl.se/hbtq-fakta/hbtq/begreppsordlista/?fbclid=IwAR2iA4fuWONDewC9OPCoOwmDpJhuLXDewF3QNYI_VoG6HyyLK00FiN8bao. Hentet 05.03.2019.
- Roberts, Wendy. 1992. "Wendy, "gay" jente i England." *Løvetann* 15 (3): 16–17.
- Rolvjord, Rolv. 2013. "Bifile kvinner har størst helseproblemer." Uni Research. <https://uni.no/nb/news/2013/11/19/Bifile-kvinner-har-storst-helseproblemer/>. Hentet 27.02.19.
- Scherer, Burkhard. 2010. "Introduction: Queering paradigms " I *Queering paradigms*, redigert av Burkhard Scherer, 1–7. Oxford: Peter Lang.
- Sidse. 1985. "Myter og realiteter om lesbiske og helse." *Løvetann* 8 (4): 29, 19.
- Skeivt arkiv. 2015. "Løvetann." Skeivt arkiv. <https://skeivtarkiv.no/skeivopedia/lovetann>. Sist oppdatert 06.01.2016. Hentet 14.11.2018.
- Spansdahl, Ulla. 1987. "'Gjennom følelser forvirring i ensomhetens brønn til lev lesbisk." En omtale av boka "På sporet av den tapte lyst". *Løvetann* 10 (1): 26–27.
- Sveeggen, Per. 1982. "Ambivalens?" *Løvetann* 5 (3): 38.
- Taylor, John R. 2003. *Linguistic categorization*. 3rd ed. *Oxford textbooks in linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Thangstad, Betzy A. K. 2016. "Ufortjent dårlig rykte." *Blikk* (6/7): 78–80.
- Thorleifsson, Einar. 1986. "Mirakelet i Amalfi." *Løvetann* 9 (2): 31.
- Tranøy, Joar. 1990. "Omreisende sopere i mellomkrigstida." *Løvetann* 13 (1): 18–19.
- U.B. 1982. "Vi vil ha barn!" *Løvetann* 5 (1): 12–15.
- Universitetet i Oslo. 2017. "To nye, store webkorpora for nynorsk og bokmål." <https://www.hf.uio.no/iln/om/organisasjon/tekstlab/prosjekter/habit/habitkorpora.html>. Sist oppdatert 06.10.2017. Hentet 25.04.2019.

- Uri, Helene. 2018. *Hvem sa hva? Kvinner, menn og språk*. Oslo: Gyldendal.
- Utgård, Karl Arne, Aud Søyland og Margunn Rauset. 2016. *Enkel nynorsk ordliste, Samlaget kunnskap*. Oslo: Samlaget.
- Venstre. 2018. "Venstres historie." <https://www.venstre.no/om/historie/>. Sist oppdatert 18.08.18. Hentet 09.02.19.
- Vogt, Sidsel. 1987. "Kvinnekjærlighetens historie, Karin Lützen i Norge." *Løvetann* 10 (3): 14–15.
- Wangensteen, Boye og Marit Ingebjørg Landrø. 1993. *Bokmålsordboka: definisjons- og rettskrivningsordbok*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Wåge, Jarl. 1988. "Jentegut." *Løvetann* 11 (1): 31.
- Ziener, Øystein. 1986. "Teddybjørnar." *Løvetann* 9 (6): 6.
- Ø.H. 1982. "Yrke: Servitør, danser, frisør - myte eller virkelighet?" *Løvetann* 5 (3): 20–22.

	L1	L2	L3	L4	L5	L6	L7	L8	L9	L10	L11	L12	L13	L14	L15	L16	L17	L18	L19	B1	B2	B3	B4
AKP-homsenes							1																
Alenelesbe													1										
Anti-homoseksuelle																	1						
Bifil																							1
Bifile										1			1										3
Biseksuelle									3														
Bisexual																	1						
Bylesbenes												1											
Dragging																						1	
Enelesber													1										
Gay												1					1	1					2
Gay-kandidat																							1
Genderqueer																							1
Genderqueers																							1
Homo			2				2																1
Homoaktivitetene															1								
Homo-bevegelse											1												
Homobevegelsen							10						4	1									
Homobevegelsens							1							2									
Homocamp															1								
Homo-diskoteker											1												
Homoer																					3		
Homofil				1	2		1	1	4			2	2			1	3	5					3
Homofile	9	9	6	9	9	1	8	5	2	8		10			1	10	7	3		5			
Homofiles	3	1					1									2							
Homofili	1		7		11			1					1							3			1
Homofiliforskning										3													
Homofilt												3				2							
Homoflagg															2								
Homofobi			1																				
Homofobprisen																	1						
Homoforskning																	5						
Homofryd-pris																	1						

Vedlegg: Antall forekomster av termer fordelt på tekster i primærmaterialiet

	L1	L2	L3	L4	L5	L6	L7	L8	L9	L10	L11	L12	L13	L14	L15	L16	L17	L18	L19	B1	B2	B3	B4
Homokamp							1							1									
Homoleir															1								
Homo-miljøet											1												
Homopar													1										
Homopolitikk							3																
Homopolitisk							3						1										
Homopolitiske							2						2										
Homosammenheng														1									
Homoseksjonen							1																
Homoseksualitet					1		1					7		2		1	3	2	1				
Homoseksuell												2			1								
Homoseksuelle					1		1		4			7			1	4	1						
Homosexuality																			1				
Homosexuella		1																					
Homosjåvinisme							1																
Homotanker											1												
Homotextuality																			3				
Homo-uka								1															
Homøya															8								
Homsebevegelsens							1																
Homsefilmer															1								
Homseghetto											1												
Homsekamp							1																
Homsene											1				1								
Homsenes							1																
Homser						1	1	1			1			5	2					1			
Homsers														1									
Lesbefilmer															1								
Lesbeforhold													1										
Lesbene													1										
Lesber						1	1						2	5	3								
Lesbers														1									
Lesbesammenhenger													1										

	L1	L2	L3	L4	L5	L6	L7	L8	L9	L10	L11	L12	L13	L14	L15	L16	L17	L18	L19	B1	B2	B3	B4
Lesbian																	1	1					
Lesbisk		1								3		11	17		4	1	3	5					2
Lesbiske						1	1			28		36	15		2	3	5	1				3	
Lesbiskes										3													
LGBT																	1						
LGBT-ere																	1						
LGBT-temaer																	2						
LHBT																				7			
LHBT-grunnlaget																				1			
LHBTQI																				2			
LHBT-sakene																				1			
Queer																	2						
Queer'e																	2						
Queerfobi																				1			
Queer-ulerende																	1						
Rikshomseynsernes											1												
Skeiv																				11	6		
Skeive																				7		8	
Skeivhet																				1			
Soper			4																				
Sopere			1																				
Trans																						1	9
Transgender																	1						
Transkvinner																						2	
Transmiljø																							1
Transpersoner																				1		1	2
Transseksualisme																			2				
Transseksuelle																			9				
Transseksuelles																			1				
Transungdom																							6

Sammendrag

Tittel: «Sopere prater bare homoprat!». Begrepsanalyse av skeiv terminologi i tidsskriftene *Løvetann* (1977–2003) og *Blikk* (2016).

Forfatter: Eirin Rustli

Temaet for denne oppgaven er skeiv terminologi. Oppgaven undersøker hvilke skeive termer som er brukt om og av skeive personer i skeive tidsskrifter, i tidsrommet 1977 til 2016, og hvordan bruken av disse termene har endret seg i løpet av denne perioden. Tidsskriftene som oppgaven baserer seg på, er *Løvetann* og *Blikk*, og disse er i all hovedsak lånt av Skeivt arkiv ved Universitetsbiblioteket i Bergen. *Løvetann* ble utgitt fra 1977 til 2003, mens *Blikk* fortsatt kommer ut på månedlig basis. Oppgaven tar utgangspunkt i bestemte numre og artikler fra disse tidsskriftene. Termer brukt i disse artiklene er samlet inn, og bruken av dem er analysert. Teorien som ligger til grunn for oppgaven er teori om kategorisering samt skeiv teori. De analyserte termene representerer i stor grad også kategorier, og det blir derfor diskutert hva kategorier er, og hvordan skeive kategorier bidrar til å opprettholde de rådende forståelsene av seksuelle identiteter. Skeiv teori og skeive teoretikere mener at identitetskategorier er unødvendige og bidrar til å skape uheldige skiller mellom folk i samfunnet etter hvilken legning de har. Noen av de analyserte termene er HOMOFIL, HOMOSEKSUELL, LESBISK, BIFIL, BISEKSUELL, SOPER og TRANS. Disse termene er alle kategorier som setter folk i bås på bakgrunn av seksuell identitet. I denne oppgaven blir det vist hvordan og hvor mye termene brukes på hvert enkelt tidspunkt, hva bruken kan si om betydningen av dem, og hvordan bruken har utviklet seg. For eksempel undersøkes det om det er noen betydningsforskjell på HOMOFIL og HOMOSEKSUELL, og om termer som inneholder *trans*, var brukt annerledes for noen tiår siden enn det som er funnet for nyere tid. Oppgaven viser at det har vært en utvikling for de aller fleste av de analyserte termene. Utviklingen varierer i grad og omfang fra term til term.

This thesis examines queer terminology, through investigating how queer terminology has been used, developed and changed in queer magazines in Norway, from the 1970's to 2016. The research has been centered around questions of ways which queer people have used queer terms to talk about their own group. The main material consists of selected editions and articles of the journal *Løvetann* (a queer journal that existed from 1977 to 2003) from all the decades it was published, and a couple of numbers of the magazine *Blikk* from 2016, a magazine that is still being published today. The thesis compares how the terms in these magazines are used across different decades and shows examples of how the terms have changed considering the way they are used, what they mean and how often they occur. For example, the thesis investigates how HOMOFIL and HOMOSEKSUELL are used in the texts and whether this usage equates, and it looks at terms containing *trans* to see if these are used in the same ways now as they were in earlier decades. The theories that is used in the thesis are mainly categorization theory and queer theory. Categorization theory deliberates how words are in themselves categories and what that means, and queer theory focuses on how our understandings of categories related to sexual identity is constructed and not something that is necessary for society. Queer theory states that identity categories are separating “us” and “them”, something one should seek to avoid. Some of the other terms analyzed in this thesis are LESBISK, BIFIL, BISEKSUELL, SKEIV and SOPER. The results of the analyses show how the different terms have changed in different ways over the selected years. Some of the terms are being used to a lesser extent now than before, some have almost gone out of use and some are only used in the last few years.